

Dagsorden for møde i Vildtforvaltningsrådet mandag den 2. februar 2023, Vester Voldgade 123, 1552 København

1. Godkendelse af dagsorden	2022-04-01
<i>Til godkendelse</i>	
2. Invasive rovdyr	2022-04-02
<u>Resumé:</u> Miljøstyrelsen præsenterer en midtvejsevaluering af forvaltningsplanen for invasive rovdyr.	
<i>Til drøftelse</i>	
3. Vildtforvaltningsrådets udvalg – kommissorier og sammensætning	2022-04-03 2022-04-04 2022-04-05 2022-04-06 2022-04-07 2022-04-08 2022-04-09 2022-04-10 2022-04-11
<u>Resumé:</u> Vildtforvaltningsrådet vil efter nyudpegningen gennemgå udvalgene under Rådet, deres kommissorier og sammensætning.	
<i>Til beslutning</i>	
4. Buejagt på større hjortevildt	2022-04-12a 2022-04-12b 2022-04-12c
<u>Resumé:</u> Miljøstyrelsen vil præsentere evalueringen af buejagt på det store hjortevildt. På denne baggrund skal Rådet tage stilling til fremtiden.	
<i>Til beslutning</i>	
5. Udsætningsudvalget	
<u>Resumé:</u> Formanden for udsætningsudvalget, Flemming Torp, vil orientere om status i udsætningsudvalget arbejde.	
<i>Til orientering</i>	
6. Ulvegruppen	2022-04-13
<u>Resumé:</u> Vildtforvaltningsrådet skal drøfte den prioritering af punkterne i Rådets forslag til en forvaltningsplan for de danske ulve, som er udarbejdet af ulvegruppen.	
<i>Til beslutning</i>	

7. Jagttider	
<i>Resumé:</i> I forbindelse med seneste indstilling om jagttider, blev det besluttet at se på agerhøne, hare, husmår og ederfugl ved midtvejsevalueringen.	
Til drøftelse	
8. Status på danske og internationale forvaltningsplaner	2022-04-14
<i>Resumé:</i> Der findes adskillige nationale og internationale forvaltningsplaner for forskellige vildtarter. Miljøstyrelsen giver et overblik over de eksisterende planer.	
Til orientering	
9. Oversigt over anvendelsen af jagttegnsmidlerne	2022-04-15a 2022-04-15b
<i>Resumé:</i> Jagttegnslødere betaler årligt en afgift, midlerne herfra anvendes til jagt- og vildtforvaltningsmæssige formål. Miljøstyrelsen orienterer om anvendelsen af de samlede jagttegnsmidler.	
Til orientering	
10. Etik og jagt	2022-04-16
<i>Resumé:</i> Rådet skal drøfte rammerne for arbejdet med etik og jagt.	
Til beslutning	
11. Meddelelser	
Status på bekendtgørelser	
12. Orientering	
Orientering fra formanden	
Orientering fra rådsmedlemmerne	
Orientering fra Miljøministeriet	
13. Kommende møder	2022-04-17
Mandag den 20. marts 2023 Tirsdag den 6. juni 2023 Torsdag og fredag den 28.-29. september 2023 Onsdag den 13. december 2023	
14. Eventuelt	

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 2. februar 2023

Bilag 2022-04-02

Emne: Invasive rovdyr

Indstilling: Til drøftelse

Resume:

Miljøstyrelsen præsenterer en evaluering af forvaltningsplanen for invasive rovdyr.

Bilag:

*2022-04-02 Midtvejsevaluering af Forvaltningsplan for mink, mårhund og vaskebjørn
(udkast 17jan2023)*

Midtvejsevaluering af Forvaltningsplan for mink, mårhund og vaskebjørn

Indholdsfortegnelse

Baggrund	3
Organisering	3
Naturstyrelsen	4
Danmarks Jægerforbund (DJ)	4
Bekæmpelsen	6
Status baseret på vildtudbyttestatistikken.....	6
Bekæmpelsesindsatser	8
Information.....	12
Forskning	12
Vurdering af indsatsområder for bekæmpelsen	12
Mink:.....	13
Mårhund:.....	15
Incitamenter til fastholdelse af indsatsen	16
Mink.....	16
Mårhund	16
Vaskebjørn.....	17
Opsummering.....	17

Baggrund

Forvaltningsplan for mink, mårhund og vaskebjørn blev offentliggjort i marts 2020 med henblik på at fastlægge mål og rammer for forvaltning af de tre invasive rovdyr. Formålet var at implementere foranstaltninger for at begrænse arternes skadelige indvirkning i naturen i Danmark i overensstemmelse med reglerne i EU-forordningen om invasive arter (EU-forordning nr. 1143/2014 af 22. oktober 2014).

Det blev vurderet, at én fælles forvaltningsplan for de tre arter var hensigtsmæssig, da de invasive rovdyr overordnet forvaltes på samme måde, metoderne til regulering har mange fællestræk, samt at de tre arter i vidt omfang findes i de samme habitater.

Den overordnede strategi for mink og mårhund er bekæmpelse, at reducere risiko for spredning af mårhund til områder, hvor den endnu ikke er etableret, samt at minimere udslip af mink. Da vaskebjørn endnu ikke er etableret i Danmark, er fokus på forebyggelse og hurtig udryddelse.

Overvågning og bekæmpelse af de invasive arter kræver en aktiv deltagelse af myndigheder, lodsejere, frivillige og organisationer. Derfor er disse interessenter centrale for forvaltningsplanens succes, og der er lagt vægt på at informere, engagere og inddrage borgere og organisationer i planens mål og indsatser.

Miljøstyrelsen vurderer løbende forvaltningsplanens indsatser med henblik på at sikre den mest effektive bekæmpelse af de invasive rovdyr og som en del af forvaltningsplanens indsatser, skal der gennemføres en midtvejsevaluering i 2022.

Organisering

Forvaltningen af mink, mårhund og vaskebjørn koordineres af en projektleder i Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen har en samarbejdsaftale med Naturstyrelsen og en kontrakt med Danmarks Jægerforbund om bidrag til både bekæmpelses- og informationsindsats. Miljøstyrelsen har det økonomiske ansvar for projektet og foretager indkøb til brug for bekæmpelse.

Naturstyrelsen og Danmarks Jægerforbund skal besvare henvendelser om mink, mårhund og vaskebjørn vedr. arternes biologi og bekæmpelsesmetoder, og bidrage til at engagere frivillige jægere i indsatsen. Motivation af jægere til at bekæmpe mink og mårhund sker gennem direkte dialog eller gennem oplæg til grupper (f.eks. jagtforeninger). Naturstyrelsen har desuden etableret en lukket Facebook-gruppe "Bekæmpelse af mink – Naturstyrelsens særlige indsatsområder" for minkreguleringsjægere med henblik på videndeling.

For at følge effekten af indsatserne i forvaltningsplanen nedsatte Miljøstyrelsen en følgegruppe til forvaltningsplanen. Følgegruppen inkluderede faglige repræsentanter fra Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening, Landbrug & Fødevarer, Dyrenes Beskyttelse, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening.

Miljøstyrelsen og Danmarks Jægerforbund deltager desuden i "Nordic reference group on the management of invasive alien predators". Der afholdes 2 møder årligt med fokus på praktiske forhold i forhold til en succesfuld bekæmpelse af invasive fugle- og pattedyrarter.

Dette forum, som er blevet udvidet til også at involvere ansvarlige parter fra bl.a. Holland, Tyskland og Storbritannien og har fået flere invasive arter end prædatorer på dagsordenen, tilbyder mulighed for inspiration og videnopbygning til fordel for uddannelse af jægere og indsatsen som helhed. Næste møde skal afholdes i Sønderjylland med fokus på ikke-vidtudbredte invasive arter (vaskebjørn, bisamrotte og sumpbæver).

Naturstyrelsen

Naturstyrelsen skal bekæmpe mink, mårhund og vaskebjørn på egne arealer og bistå andre statslige lodsejere med bekæmpelse af invasive rovdyr på deres arealer.

Da Naturstyrelsens bevilling ikke dækker de omkostninger, der vil være ved aktiv bekæmpelse af invasive rovdyr med egne medarbejdere, er der åbnet mulighed for, at der laves aftaler med lokale jægere i området om, at de bekæmper invasive rovdyr på Naturstyrelsens arealer. Der er indgået i alt 141 af disse aftaler. Nogle af aftalerne er med grupper af jægere. Fx er der indgået aftale med Nationalpark Vadehavets prædationsprojekt om regulering på Naturstyrelsens arealer i Nationalpark Vadehavet.

Naturstyrelsen skal herudover iværksætte hurtig bekæmpelse ved observation af ikke-vidtudbredte invasive pattedyr og fugle på EU-listen. EU-listen indeholder i dag 88 invasive arter, heraf dog kun 20 fugle og pattedyr.

Naturstyrelsens vildtkonsulenter besvarer desuden løbende henvendelser fra jægere og andre borgere om invasive rovpattedyr. Antallet har været faldende gennem perioden, formentlig i takt med at kendskabet til mårhund er blevet.

Danmarks Jægerforbund (DJ)

Hovedfokus i aftalen med Danmarks Jægerforbund er at fastholde en aktiv informations- og bekæmpelsesindsats mod mink, mårhund og vaskebjørn. I forhold til at sikre en effektiv bekæmpelse er strategien at inddrage flest mulige jægere, således at det samlede jagttryk kan øges. Danmarks Jægerforbund står for formidling af viden til jægerne om praktisk bekæmpelse af mink, mårhund og vaskebjørn og skal sikre opfølgning på indsatsen og fastholde en motiveret indsats.

Danmarks Jægerforbund er i tæt kontakt med Miljøstyrelsens projektleder for at følge op på udvikling, behov, muligheder og nye spørgsmål. Således tilstræbes et kontinuerligt fokus på kompetenceopbygning og information. I relevante sammenhænge søges samarbejde med Naturstyrelsen.

Information/kurser

DJ har, trods Covid-19-nedlukninger i overensstemmelse med de gældende covid-retningslinjer, gennemført 102 informationsmøder (temaaftner/kurser) om regulering af invasive rovpattedyr i perioden 2020-22. Da indsatsen i vid udstrækning drejer sig om regulering, og i særdeleshed regulering, der involverer en række teknikker, som ikke forekommer under jagt eller regulering i andre sammenhænge, er opbygning af jægerhåndværk i fokus. Uddannelses- og informationsmaterialet opdateres løbende og involverer bl.a. information om anvendelse af vildtkameraer i jagtteknisk sammenhæng, anvendelse af natsigteudstyr, bait, relevante jagtformer og ikke mindst de lovgivningsmæssige rammer for indsatsen.

I forbindelse med arbejdet er der udarbejdet et 40 siders trykt hæfte om praktisk regulering af mårhund og vaskebjørn. Hæftet bygger på en lang række kompetencer og erfaringer indhentet af jægere og myndigheder i Norden og Tyskland. I forlængelse af den reviderede vildtskadebekendtgørelses ikrafttræden 1. januar 2023, relanceres et andet trykt hæfte "Vejledning i fældefangst" i væsentlig opdateret form.

DJ har afholdt kurser i regulering af invasive rovdyr og står til disposition for borgere, der har brug for hjælp, f.eks. med ønske om regulering af invasive arter på egen ejendom.

Til undervisningsindsatsen er der, ud over elektronisk præsentationsudstyr o.a., indkøbt tre trailere med materiel til demonstration af fældetyper, fældearbejde, oprettelse af baitpladser og anvendelse af kunstigt lys. Desuden anvendes de som blikfang til formidling af indsatsen i forbindelse med natur-, jagt- og friluftsmesser. Denne aktivitet har vist sig at nå ud til jægere og naturbrugere, som det ikke er lykkedes at adressere på anden måde. Trailerne er fordelt hos undervisere i Jylland.

Det er et overordnet mål, at regulering af invasive arter bliver en naturlig del af den enkelte jægers forvaltningsmæssige tilgang til jagt- og naturpleje.

Operationel ledelse

DJ står for administration og servicering af ca. 350 udlånte vildtkameraer til indsatsen.

Udbygning og fastholdelse af bekæmpelsesindsatsen understøttes f.eks. af artikler i bladet Jæger, hjemmesidenyheder, nyhedsbreve, onlinekurser, foldere, klistermærker og lign. DJ's hjemmeside tilbyder, ud over aktuel information om praktisk vejledning til bekæmpelse, mulighed for at downloade skabeloner, f.eks. informationsskilte til fælder, til vildtkamera ved baitpladser og information om indsatsen til at lægge i bilruden ved nat-regulering. Desuden finder man information om igangværende undersøgelser af invasive arter og håndtering af vildt til undersøgelse. Information om aktiviteter og indsats deles desuden på DJ's Facebook- Instagram- og Twitterprofiler.

DJ har udarbejdet arbejdstegninger og film om 'gør det selv' bygning af fælde til fangst af mårhund og vaskebjørn.

I relation til bekæmpelse af invasive rovpattedyr håndterer DJ en lang række henvendelser fra borgere, herunder jægere. Det drejer sig f.eks. om iagttagelse af formodet mink, mårhund eller vaskebjørn, verifikation af billeder og lydoptagelser, vejledning om indberetning på Arter.dk, forespørgsler om hjælp til regulering, afhentning af bait, tolkning af lovgivning, anvendelse af vildtkameraer, praktisk bekæmpelse, ansøgning om tilladelser, vejledning i anvendelse af forskellig teknisk materiel, våben, arternes biologi og forsvarlig håndtering ift. zoonoser og parasitter.

Henvendelser til DJ om mulig tilstedeværelse af mårhund på Sjælland, Møn og Lolland er blevet fulgt op af udlån af vildtkameraer og instruktion om oprettelse og anvendelse af baitpladser. Hidtil har det ikke dokumenteret spredning af arten til de områder.

DJ sikrer videregivelse af information om nedlagte vaskebjørne i Jylland og mulige iagttagelser og evt. nedlagte mårhunde og vaskebjørne på øerne til Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen.

DJ har valgt at fastholde et team af 24 erfarne mårhundereguleringsjægere (MHRJ) fordelt i Jylland og på Fyn. Disse jægere gennemgik i 2012 et ugelangt kursus i håndtering og praktisk bekæmpelse af invasive rovpattedyr. Siden da har de, også i samarbejde med NST, fungeret som nøglepersoner for lokal støtte til bekæmpelse og uddannelse af jægere. En række af teamets deltagere fungerer som ankerpersoner for lokale netværk og fremdrift. Deltagernes store erfaringsgrundlag og kontaktflade er værdifuld for fortsat udvikling af indsatsen. Deres kompetencer og direkte kontakt til DJ er bl.a. i spil, når det gælder hurtig udryddelse af vaskebjørn.

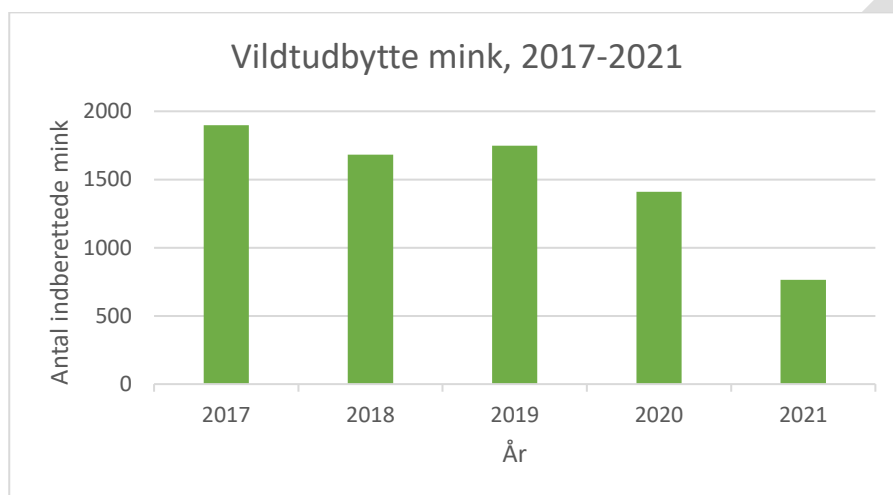
Bekæmpelsen

Status baseret på vildtudbyttestatistikken

Vildtudbyttet opgøres forskudt af kalenderår. Således dækker f.eks. vildtudbytte for året 2021 perioden 1.april 2021 til 31. marts 2022. Vildtudbyttet indberettes af den enkelte jæger før nyt jagttegn kan udstedes.

Mink:

Antallet af nedlagte mink fortsætter med at falde (figur 1). Der noteres en halvering af udbytte for år 2021 i forhold til 2020. Den markante nedgang skyldes sandsynligvis nedpelsning af alle minkfarme i november 2020. Det er dog for tidligt at vurdere om faldet i udbytte har sammenhæng med nedpelsning af mink.

Figur1: Vildtudbytte for mink, 2017-2021. Kilde DCE, Aarhus Universitet

Der noteres et faldende antal jægere, der indberetter mink til vildtudbyttestatistikken (tabel 1), og fra i alt 27 af landets 98 kommuner var der ikke indberettet mink i jagtåret 2021. Faldet i antallet af jægere, der indberetter mink, antages at hænge sammen med nedgangen i antallet af nedlagte mink.

I alt har 2533 forskellige jægere indberettet mink i perioden 2015-2021. Det viser noget om den store opbakning og opmærksomhed, der er på behovet for regulering af mink i naturen.

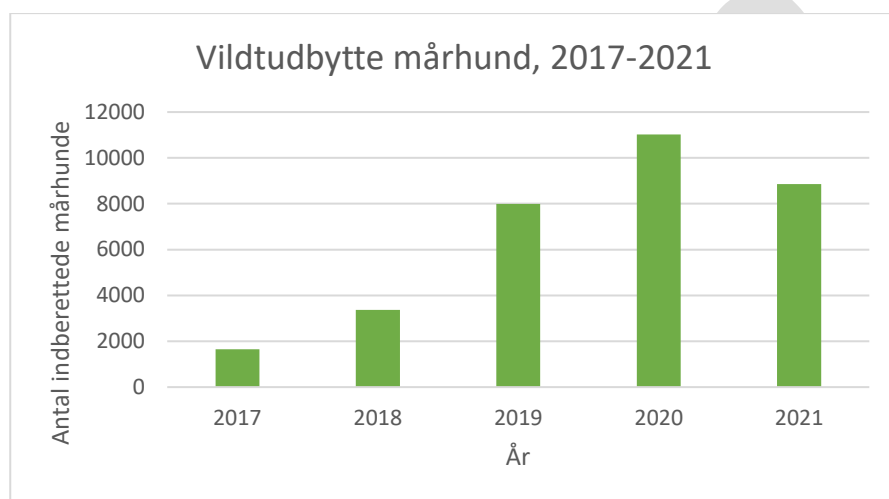
Tabel 1: Antal jægere med indberetning af mink til vildtudbyttestatistikken, 2015-2021

År	Antal jægere
2015	763
2016	708
2017	637
2018	608
2019	574
2020	500
2021	237

Reguleringsjægerne har mulighed for at få stillet fælder med overvågningsenhed til rådighed for bekæmpelse af mink i følsomme naturområder. Indsatsen er koordineret af Naturstyrelsen, der udlåner fælder og overvågningsudstyr til frivillige reguleringsjægere. Der er pt 135 aktive enheder placeret hos 28 jægergrupper. Endvidere er der op til 200 aktive slagfælder med overvågningsudstyr.

Mårhund:

Antallet af nedlagte mårhunde har været eksponentielt stigende frem til 2020. Først i 2021 blev der noteret et fald i vildtudbyttet (figur 2). Der har været en række regeltilpasninger, som har stor betydning for regulering af mårhund. Således blev der i 2020 givet mulighed for anvendelse af lysforstærkende natsigte ved regulering på baitpladser. Baggrunden for at mulighederne er begrænset til lysforstærkende natsigte, og fx ikke termisk, samt at anvendelsen kun må ske på baitpladser er af hensyn til overblik og overvejelse om kuglefang ved afgivelse af skud. Muligheden blev i første omgang givet på baggrund af dispensation frem til 1. juli 2020, hvor vildtskadebekendtgørelsen blev revideret, og der blev givet mulighed for anvendelse af natsigte uden dispensation.

Figur 2: Vildtudbytte for mårhund, 2017-2021. Kilde DCE, Aarhus Universitet

Muligheden for at anvende natudstyr, har betydet en effektivisering af indsatsen ved reguleringen: nu blev der mulighed for at nedlægge begge mårhunde i et par i stedet for kun den ene. Endvidere er skudafgivelsen sikrere, da dyret ikke advares gennem tænding af lys, og flygter fra pladsen. Natudstyr muliggør således afgivelse af skud til et dyr, der står i ro og giver dermed en mere sikker skudafgivelse.

Det er ikke bare antallet af mårhunde, der har været eksponentielt stigende – det har antallet af jægere, der rapporterer om nedlagte mårhunde også. I takt med at mårhunde er blevet vidt udbredt i Jylland, er antallet af jægere, der regulerer mårhunde steget eksponentielt. Ved mulighed for at anvende lysforstærkende natudstyr, noteres der en fordobling af antallet af jægere: fra 1133 i 2018 til 2236 jægere i 2019. Antallet af aktive mårhundejægere kulminerede i 2020 – samme år som antallet af regulerede mårhunde var højest (tabel 2).

I alt har 5580 forskellige jægere indberettet regulerede mårhunde i perioden 2015-2021. Det viser noget om den store opbakning og opmærksomhed, der er på bekæmpelsen af mårhunde.

Tabel 2: Antal jægere med indberetning til vildtudbyttestatikken, 2015-2021

År	Antal jægere
2015	162
2016	292
2017	683
2018	1133
2019	2236
2020	2435
2021	1932

Vaskebjørn:

I alt har 43 forskellige jægere indberettet i alt 56 regulerede vaskebjørne i perioden 2015-2021 og fra 2018 har det været nye jægere for hver vaskebjørn. Det bekræfter, at vaskebjørne ikke findes i større lokale bestande, men færdes solitært i landskabet.

Antallet af nedlagte vaskebjørne har været stabilt med færre end 10 vaskebjørne årligt. Dyrene har været rapporteret fra hele landet – og med kun ét dyr ved hver lokalitet. Der er derfor ikke grund til at tro at vaskebjørnen har etableret en vild bestand i Danmark. Der er snarere tale om undslupne kæle- eller zoo-dyr.

Der er, på trods af en vildtlevende bestand af vaskebjørn i Tyskland, endnu ikke set en stigning i antallet af vaskebjørne i Sønderjylland.

Bekæmpelsesindsatser

Mink:

De jægergrupper, der regulerer mink i de udpegede indsatsområder, har været stabile og fortsat deres engagement i områderne. Det markante fald, der har været noteret i antallet af mink, kan betyde noget for at fastholde indsatsen fremadrettet. Data fra Naturstyrelsens indsatsområder viser, at andelen af regulerede mink udgør en stigende andel af det totale antal nedlagte mink indberettet til vildtudbyttestatistikken (tabel 3). Den resterende andel nedlægges ved jagt.

Ved anvendelse af slagfælder har der været bekymring for om bifangst kunne udgøre et problem for hjemmehørende arter. Driften af disse fælder har vist, at bifangsten i slagfælder er meget begrænset. Der er siden ibrugtagningen af slagfælderne i 2012 noteret en samlet bifangst på 8 dyr: 1 brud, 1 ilder og 6 lækatte. Det svarer til, at bifangst udgør ca. 0,5 % af det samlede antal dyr i slagfælder.

Tabel 3: Antal nedlagte mink i indsatsområderne i følsomme naturområder, 2012-2021 fordelt per fældetype

År	Trådfælde uden SMS modul	Slagfælde	Trådfælde med SMS modul	Hovedtotal	% af vildtudbytte ^b
2012	34	73	12	119	
2013	15	112	65	192	3,5
2014	40	100	61	201	4,9
2015	26	146	52	224	7,2
2016	74	170	71	315	10,2
2017	107	166	28	301	15,9
2018	88	188	66	342	15,9
2019	56	243	61	360	20,3
2020	52	171	91	314	19,9
2021	38	141	36	215 ^a	21,4
Total	532	1520	560	2612	

a: Data for fangsten 2021 er ikke afsluttet. b: Bemærk forskydning af vildtudbytte af kalenderåret. Se tidligere.

Mårhund:

I efteråret 2019 blev der, i samarbejde med Fødevarestyrelsen, givet mulighed for at jægerne kunne bemyndiges til at anvende bait til mårhunde på registrerede baitpladser.

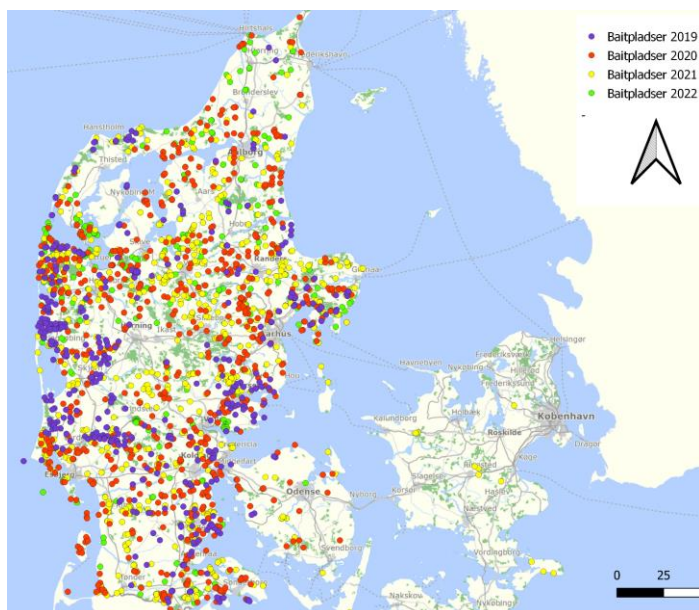
Ordningen administreres af Miljøstyrelsen og baitpladsen registreres til en bestemt jæger med koordinater på placering af baitpladsen.

Ansøger modtager en tidsbegrænset personlig bemyndigelse, der kan tilbagekaldes ved udbrud af smitsomme husdyrsygdomme. Der er i dag mulighed for at anvende danskproduceret ost, trafikdræbt vildt, hjortevildt og vildkaniner fra nærområdet, samt aquakulturfoder.

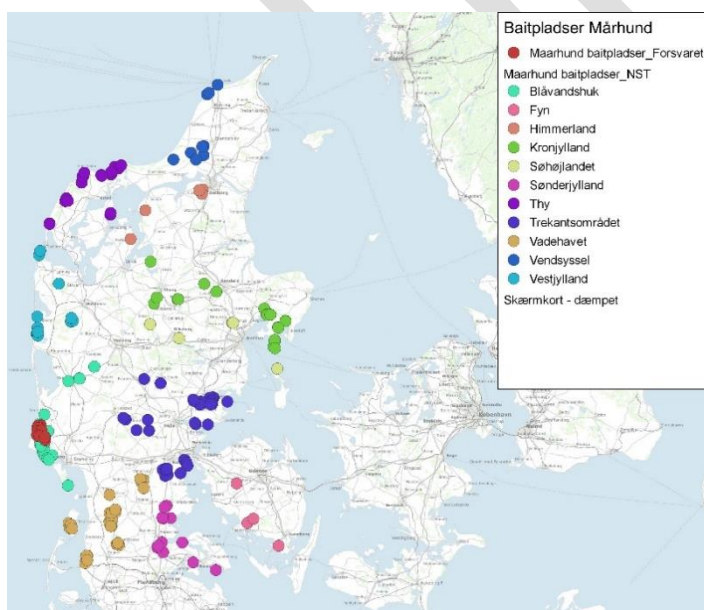
Der er givet bemyndigelse til i alt 2521 baitpladser, med henholdsvis 554, 852, 745, og 367 bemyndigelser i henholdsvis 2019 (fra juli), 2020, 2021, og 2022 (til oktober) (Figur 3). Jægerne rapporterer ind, hvis baitpladserne nedlægges og skal tages af listen. Næsten alle pladser er registreret i Jylland med fokus på de følsomme naturområder, samt de arealer, der grænser op mod Lillebælt. Denne indsats er med til at hindre spredning af mårhunde til Fyn.

Naturstyrelsen har etableret baitpladser på følsomme naturområder, samt på dele af forsvarrets arealer (figur 4). Pladserne tilses dels af Naturstyrelsens medarbejdere, dels af private jægere, der har adgang til arealerne.

Bekæmpelsen er i hovedparten af Jylland organiseret i lokale grupper – enten gennem den lokale jagtforening, på kommunalt plan eller i ”Mårhundebander”. Denne type af systematisk bekæmpelse i større områder har betydet, at der ses halvering i antallet af nedlagte mårhunde i området – vel at mærke med samme intensive indsats. Dette kan tages som udtryk for, at mårhunden kan bekæmpes ved intensiv vedvarende og engageret regulering.

Figur 3: Bemyndigede baitpladser, status oktober 2022

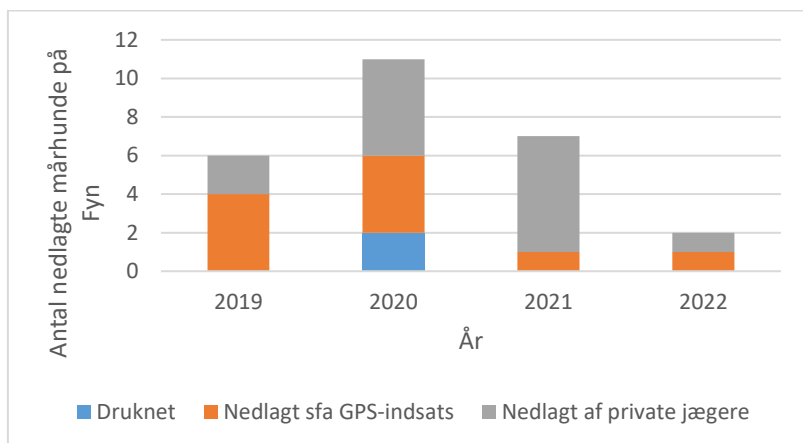

Figur 4: Placering af baitpladser, der administreres af Naturstyrelsen, 2022

Særlig indsats mod spredning af mårhund til Fyn

På vildtudbyttestatistikken er der indberettet 13 nedlagte mårhunde på Fyn i 2020, men kun 5 i 2021. Tallene bygger på jægerne egne indberetninger og er ikke valideret yderligere.

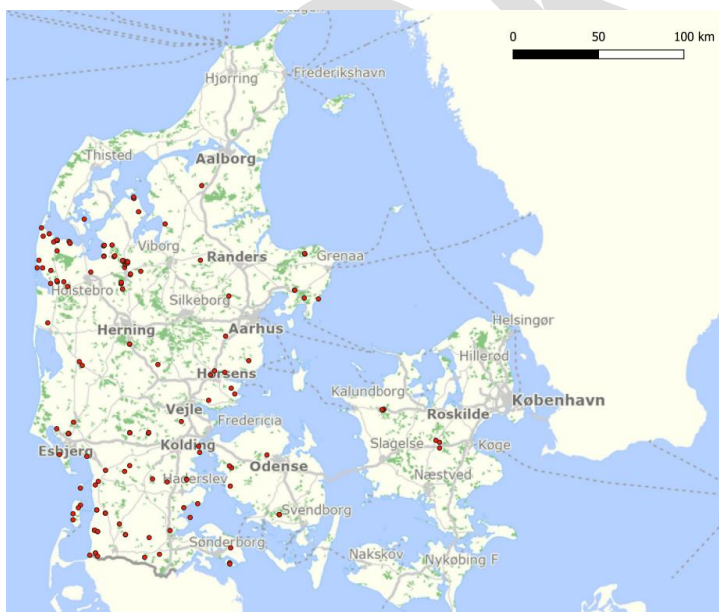
Naturstyrelsen har kun kendskab til et mindre antal nedlagte mårhunde efter direkte kontakt til jægeren (figur 5). Der arbejdes på at sikre en løsning, der bl.a. skal sikre at alle jægere, der har indberettet nedlagte mårhunde på Fyn og øerne, kontaktes for verifikation af indberetningen.

Figur 5: Nedlagte og dødfundne mårhunde på Fyn og øerne, 2019-2022. Kilde: Naturstyrelsen

Dispensation til brug af rørfælder

I særligt følsomme naturområder er der behov for at afprøve nye fældetyper, så som rørfælder og storfælder, der kan reducere færdsel i forbindelse med pasning og udlægning af bait. Tilsynet foretages altid ved hjælp af vildtkamera.

Figur 6: Placering af rørfælder i Danmark, 2022

I 2020 blev det muligt at få dispensation til at anvende rørfælder til bekæmpelse af mårhunde. Der er opsat i alt 143 rørfælder (figur 6).

De jægere, der har opsat rørfælder, skal årligt indberette fangst og bifangst i rørfælden til Miljøstyrelsen. Erfaringer fra de 2 første år har vist, at kun mårhundehvalpe fanges i denne fældetype. I 2020 og 2021 blev der fanget henholdsvis 24 og 23 hvalpe. Ved anvendelse af vildtaffald som bait, blev der fanget flest mårhundehvalpe. Projektet forventes afsluttet i sommeren 2023.

Brug af stillende hund

Anvendelse af stillende, specialiserede jagthunde til mårhundejagt anvendes i Finland og Sverige. Disse hunde jager selvstændigt på tværs af skel uden forudgående tilladelse fra ejerne i områder med begrænset/ingen færdsel på vejene. Muligheden for at anvende denne jagtform i Danmark er blevet vurderet af Naturstyrelsen.

Noget af det, der har indgået i vurderingen er, at det danske landskab gennemskæres af mange trafikerede veje, der vil medføre en betydelig risiko for at jagthunden påkøres. Endvidere vil naboskel passeres, og det er i Danmark ikke tilladt at regulere på arealer, hvor man ikke har jagtretten. I mange områder vil der desuden være store forekomster af hjortevildt, og anvendelsen af stillende hund forudsætter derfor også, at hunden ikke jager hjortevildt.

Naturstyrelsen konkluderede på baggrund af ovenstående overvejelser, at det ikke er muligt at anvende stillende hund i Danmark i den form, som anvendes i Finland og Sverige.

Vaskebjørn:

Naturstyrelsen og Danmarks Jægerforbund holder øje med udviklingen med henblik på at kunne foretage en hurtig indsats, hvis der observeres en øget indvandring af vaskebjørne fra Tyskland. Således er der etableret et system til overvågning og bekæmpelse af vaskebjørne gennem etablering af 114 bait-pladser med sukkerholdigt lokkemad, der overvåges med vildtkamera. Den lokale forankring af arbejdet hviler på fire geografisk fordelte tovholdere, som refererer til Danmarks Jægerforbund. Posterne er fordelt i grænseområdet og desuden særligt i den østlige del af Sønderjylland, da spredningskorridorer og bebyggelse her må forventes at tiltrække vaskebjørn i særlig grad.

Information

Informationsindsatsen har været et af de vigtigste redskaber for at sikre, at jægerne har kendskab til dyrenes biologi, samt mulighederne for regulering af disse. Miljøstyrelsen sender et nyhedsbrev ud hver anden uge til godt 2200 reguleringsjægere, der har oprettet en baitplads eller har ansøgt om dispensation til brug af lysforstærkende natsigte (fra 18. februar 2020 til 1. juli 2020).

Danmarks Jægerforbunds informationsindsats varetages gennem kursusaktivitet, nyhedsbreve, samt artikler på hjemmesiden og i Jæger.

Forskning

Vurdering af indsatsområder for bekæmpelsen

Miljøstyrelsen rekvirerede i 2021 et fagligt notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi ved Aarhus Universitet med en vurdering af indsatsområder for bekæmpelsen af mink, mårhund og vaskebjørn. DCE anfører i notatet, at der er et grundlæggende behov for at udvikle bedre redskaber til at måle effekten af indsatsen, således at vildtudbyttestatistikken ikke står alene som indikator.

DCE pointerer, at en koordineret indsats i forhold til især mårhund, men også mink i sårbare områder bør gives meget høj prioritet. Der findes gode eksempler på en sådan områdeorienteret tilgang, fx for Tøndermarsken og Tipperne/Værnengene, hvor det over få år er lykkedes at bekæmpe mårhund og ræv, med mindsket prædation på især ynglende vadefugle til følge. Lignende tiltag vil kunne iværksættes i andre

områder. Det vurderes, at en sådan lokal indsats kræver ressourceindsats, hvor frivillige støttes af professionelle kræfter. Som eksempel kan nævnes overvågning af vaskebjørn i Sønderjylland, der bør prioriteres højt og inkludere et koordineret samarbejde med myndigheder og organisationer i Slesvig-Holsten. Lokale frivillige spiller en nøglerolle i programmet uanset art (Ref: [Indsatsområder for kontrol af mink, mårhund og vaskebjørn](#))

Mink:

Projekt "Vilde mink"

Aflivningen af alle farmede mink giver mulighed for at undersøge, hvor længe mink, som er født på farm kan overleve i naturen, og om den fritlevende population af mink vil forblive stabil uden tilførsel af undslupne farmede mink. Farmminks evne til at overleve i naturen er en vigtig faktor i forhold til vurdering af, om undslupne mink kan bidrage til at opretholde en vild bestand af mink i den danske natur. I en tidligere undersøgelse af vilde regulerede mink fra perioden 2014-2018, foretaget af DTU og Aalborg Universitet, var andelen af mink født på farm fra Jylland, Fyn og Sjælland 25%, mens under 1% af regulerede mink fra Bornholm var mink født på farm. Tilsvarende tal fra en undersøgelse af mink indsamlet omkring årtusindeskiftet viste, at andelen af farmede mink nedlagt i naturen, var over 80%.

Miljøstyrelsen igangsatte derfor et projekt baseret på indsamlede mink fra hele landet for perioden 2019-2022 dvs. før og efter nedlukning af minkgårde, med henblik på at vurdere andelen af mink født på farm af antallet af nedlagte mink, aldersfordelingen, samt minkpopulationens tilvækst i forhold til reproduktion og dødelighed.

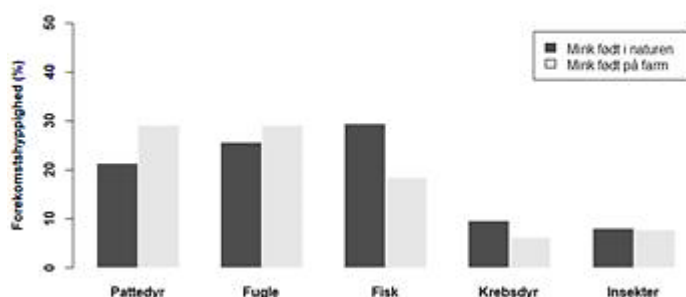
I undersøgelsen registreres længden af de indsamlede mink (til vurdering af minkens oprindelse), alder og reproduktionsstatus (anvendes til bestandens stabilitet), samt fødevalg (sammenligning af farmede og vildt fødte minks fødevalg).

Bestandsudvikling: Simuleringer viser, at med den eksisterende reproduktion og dødelighed vil bestandene af vildtlevende mink i Jylland og på Sjælland falde og uddø inden for 15 til 30 år, men ikke på Bornholm. Dette tyder på, at supplerende af mink fra minkgårde til den vilde bestand har haft en afgørende indvirkning på bestanden af mink i naturen i Danmark, og at undslupne mink højst sandsynligt har bevaret eller endda øget den vilde bestand.

Fødevalg: I alt blev 364 maver fra mink undersøgt, hvoraf 163 var uden føde. Indholdet i maverne blev vejlet og de ufordøjede fødeemner blev inddelt i følgende kategorier: pattedyr, fugl, padde, krebs, insekt, plantemateriale og uidentificeret. Ved hjælp af bestemmelsesnøgler til hår og fjer, samt en referencesamling af fisk blev de ufordøjede fødeemner bestemt.

Farmfødte minks maver og vildtfødte minks maver indeholdt overordnet set de samme byttedyrsgrupper. De hyppigst forekommende grupper var fisk, især karpefisk, laksefisk, ål og hundestejler. Smånavere var både studsmus og ægte mus. Fugle var især hønsefugle, andefugle og måger. Men også spidsmus, krebs, insekter, krybdyr og padder forekom i føden hos mink uagtet hvor de var født (Figur 7).

Der blev ikke fundet signifikante forskelle i hyppigheden af de forskellige fødegrupper, men der blev fundet signifikante forskelle i mængden af de forskellige byttedyrsgrupper. Der blev fundet større mængder studsmus og krebs i vildtfødte mink end i farmfødte mink, og en større mængde fugle i føden hos farmfødte mink end hos vildtfødte mink.

Figur 7: Procent forekomst af grupper af byttedyr fra i maveindhold hos mink født i naturen (n=136) og hos mink født på farm (n=65).

Fødeundersøgelsen af mink født på farm og mink født i naturen tyder altså på, at farmmink kan fange de samme byttedyr, som mink født i naturen. Da dødeligheden hos mink født på farm og hos vilde mink er på samme niveau tyder det på, at undslupne farmmink generelt er en reel tilførsel af nye fritlevende mink, som kan klare sig godt nok til, at de kan overleve og også reproducere sig i naturen.

Data for regulerede mink fra Jylland, Sjælland og Bornholm: Forholdet mellem hvalp/voksen var 0,88 (29 hvalpe/33 voksne) hos jyske mink; 0,61 (51 hvalpe/83 voksne) hos sjællandske mink og 0,78 (68 hvalpe /87 voksne) hos bornholmske mink. Dødeligheden, dvs. den andel af en generation, som dør inden næste generation, var 0,24 hos jyske mink, 0,38 hos sjællandske mink og 0,46 for bornholmske mink. Hos mink fra 0-1 år var den gennemsnitlige dødelighed 0,40, 0,37 and 0,30 for hhv. jyske, sjællandske og bornholmske mink. Jagttrykket kan ikke skelnes fra den øvrige dødelighed.

Den gennemsnitlige kuldstørrelse for reproducerende hunmink var 6,0, 4,7 and 5,8 hvalpe for hhv. Jylland, Sjælland og Bornholm. Fekunditeten hos hunmink, dvs. det gennemsnitlige antal hvalpe pr voksen hun (inklusiv de ikke-reproducerende hunner), blev beregnet til 2,0 for Jylland, 1,9 for Sjælland og 2,9 for Bornholmske mink og den andel af hunner som får hvalpe var 33%, 42% og 50% for hhv. Jylland, Sjælland og Bornholm.

Projekt "Bekæmpelse af mink Køge å"

Der er ikke tidligere foretaget en koordineret bekæmpelse i et helt hoved-å-system på en gang, fra udspring til udløb i havet. Bekæmpelsen har hidtil været punktvis og tilfældig og på frivillig basis hos enkelte lodsejere, hvorfor man aldrig er kommet i bund med bestanden af mink. I 2020 blev der igangsat et projekt, der skulle se på effekten af bekæmpelse af mink langs et helt å-system. Projektet skulle vurdere effekten af fælderne, eventuel bifangst, og brug af bait i slagfælder. Projektet omfattede områderne fra Gl. Køgegård, Vallø Stift, Humleøre, HOFOR, Ringsted og Køge kommune, Kværkeby Fuglereservat mf. hvilket vurderes at dække 80 % af å-strækningen på mindst en side - fra Tryggevejle å, Suså, Haraldsted Sø, Valsøllille Sø og Gyrstinge sø. Projektet anvendte 25 slagfælder med flydeplatform. Da mange sjællandske vandløb er smalle, kan kravet om minimum 1 meter frit vandspejl omkring fælden ikke sikres ved alle fælder. Betydningen af dette forhold for bifangst og brugen af bait var en vigtig del af projektet.

Der var ikke bifangst af ilder, skov- og husmår til trods for, at disse arter er udbredt i projektområdet. Eneste bifangst var en almindelig brun rotte. Sløring og skridsikring af platformen (figur 8 og 9) gav ikke øget fangst af mink i forhold til fælder uden sløring og skridsikring, og der kunne ikke dokumenteres øget fangst ved anvendelse af bait. Det blev konkluderet, at da mink er nysgerrige og legesyge, er forventningen

at de vil undersøge fælden og gå ind i den før eller siden, uanset om den er sløret eller ej, og uanset om der er bait eller ej.

Figur 8: Nysgerrig mink på platform, Ringsted. Foto: [Naturblokken](#)

En af konklusionerne af projektet var, at slagfælder på flydeplatforme bør stå i en lang periode og bør være jævnt fordelt med ca. 1-2 km mellemrum, da mink er territoriale. Fælder, som ikke tidligere har fanget, kan pludselig give fangst af flere mink, når minkene indtager nye territorier eller hvalpene skubbes ud af de voksne mink.

Figur 9: Skridsikring med græstørv af Gävleborgfällan på flydeplatform ved Kimmerslev Møllebæk (tilløb Køge Å). Foto: [Naturblokken](#)

Mårhund:

Projekt "Effekt af fælder og fødevalg"

I vildtskadebekendtgørelsens § 32 (2022) er der angivet en række krav, der bl.a. vedrører fældekonstruktionen, for så vidt angår tråd- og kassefælder til fangst af mårhund. Det er dog ikke tidligere systematisk vurderet, hvilke skader forskellige fældetyper forårsager på mårhund, samt betydningen af de forskellige rørfælders konstruktion ved fangst af mårhund under danske forhold.

Projektet skal vurdere skader på fældefangede mårhunde og sammenligne med en kontrolgruppe af mårhunde nedlagt på baitpladserne ved skud, samt bestemme mårhundens fødevalg i særligt følsomme

naturområder. Der har tidligere været gennemført flere danske undersøgelser, men adgangen til de mange forskellige typer af bait har vanskeliggjort fastlæggelsen af fødevalg. Det har derfor ikke været muligt at vurdere mårhundens fødevalg i disse områder og derfor heller ikke effekten på f.eks. jordrugende fugle og padder.

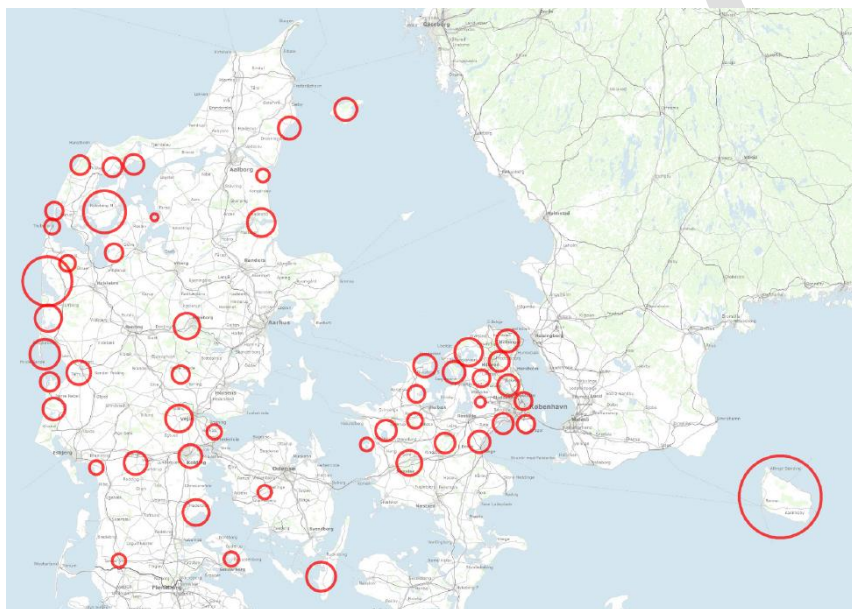
På grund af Covid-19, har projektet været forsinket, men forventes at blive afsluttet i medio 2023.

Incitament til fastholdelse af indsatsen

Mink

Indsatsen gennem facilitering af frivillige i indsatsområderne (figur 10) fortsættes gennem at stille udstyr til rådighed for at begrænse minkens skadelige indvirkning på biodiversiteten. Områderne er udpeget med særligt fokus på Natura 2000-områder og andre særligt sårbare naturområder, hvor jordrugende fugle og padder kan være udsat for prædation fra mink.

Indsatsen koordineres af Naturstyrelsen.

Figur 10: Udpegede indsatsområder for bekæmpelse af mink

Mårhund

Projektstøtte til mårhundegrupper

Det er vigtigt at støtte jægergrupper, der arbejder i særligt følsomme naturområder, så som §3-områder og Natura-2000, samt områder, der grænser op til øer, hvor mårhunden endnu ikke har etableret sig.

For at støtte op om indsatsen, er der indkøbt foderspredere, vildtkameraholdere, samt rørfælder til opsætning i særligt følsomme naturområder på Naturstyrelsens arealer. Det medvirker bl.a. til at pasningen af fælderne reduceres til et minimum og menneskelig aktivitet begrænses i disse områder.

Miljøstyrelsen har udbudt projektstøtte til jægergrupper ad 2 omgange: i 2019 og 2020. Projektpuljen var begge gange på 300.000 kr, og der kunne ansøges om støtte til indkøb af fælder og vildtkamera.

Tilsagn om tilskud af midler fra begge puljer, blev givet efter "først-til-mølle"- princippet. I begge tilfælde betød det, at puljerne var brugt op i løbet af én dag, og rigtig mange jægere var skuffede over ikke at kunne komme i betragtning. Begge gange var det ca. 30 grupper af jægere, der fik tilsagn om støtte.

Udlån af vildtkamera

Miljøstyrelsen har endvidere udlånt vildtkameraer til Naturstyrelsens arbejde i følsomme naturområder og til jægere gennem Danmarks Jægerforbund. Disse udlån medfører, at Miljøstyrelsen afholder omkostningerne til drift af vildtkameraerne – SIM-kort og batterier. Aktuelt er der 583 SIM-kort i drift til bekæmpelse af mårhund.

Der er en stor administrationsbyrde forbundet med at sikre at disse kameraer er funktionelle og i brug. Dette gælder for indkøb af disse efter udbud, opsætning af kameraerne med isætning af SIM-kort, samt batterier til driften. Fejlmeldinger betyder, at kameraet skal serviceres ved fejl på f.eks. SIM-kort eller ved udskiftning af batterier – men kun de vildtkameraer, der tilhører Miljøstyrelsen. Da jægerne typisk har flere vildtkamera, kan det være vanskeligt at huske, hvilke der er egne vildtkameraer og hvilke der er Miljøstyrelsens. ID-nummer på kameraet, samt SIM-kort kan fastlægge ejerskabet, men der anvendes tid på at fastslå dette. Der er derfor ikke planer om at udvide antallet af vildtkamera til brug på private arealer, men udelukkende at erstatte de nuværende ved nedbrud.

Aquakulturfoder som bait

En engageret mårhundejæger (Aksel Bek) fik ideen til at bruge aquakulturfoder som bait til mårhunde. Dette har vist sig meget anvendeligt. Produktet har den fordel, at pillen er presset og dermed ikke vandsugende i samme grad, som det opleves ved brug af hunde-/ katte-piller, der er ekstruderet – netop med henblik på at suge vand. Det betyder, at baiten kan anvendes i foderspredere uden at de stopper til som følge af sammenklumpning af foderet i sprederen.

I 2020 gav Fødevarestyrelsen mulighed til at anvende denne type af bait. I samarbejde med Danmarks Jægerforbund blev der identificeret ca. 30 jægere, der havde mulighed for at opbevare foderet, således at jægerne i lokalområdet kunne afhente til brug på baitpladserne. Endvidere har Naturstyrelsen et lager liggende på 5 lokale enheder. Det gav mulighed for, at mange flere jægere fik let adgang til en god type bait, som mårhundene ville gå efter og dermed lette afskydningen på baitpladserne.

Der var lidt indkøringsvanskeligheder i starten: for meget foder gav søgning for alle dyrearter i lokalområdet – og gav rotteproblemer; for små piller smuldrede og afgav ikke duftspor; for store piller tilstopper fodersprederne.

Adgangen til bait, der også kan anvendes i foderautomater, har betydet, at den enkelte jæger altid har mulighed for at holde en baitplads kørende og attraktiv for mårhundene i området. Mindst lige så vigtigt, er det muligt at drive baitpladser, der ligger langt hjemmefra – f.eks. naturområder med dårlige adgangsforhold eller i tyndt befolkede egne og dermed kun bevæge sig ud i disse områder når der er mårhund på vildtkameraet.

Vaskebjørn

Se under Bekæmpelsesindsatser

Opsummering

Det har været muligt at fastholde engagementet i indsatsen for bekæmpelse af mink i de mange indsatsområder. Sammen med midlertidigt stop for hold af mink i fangenskab, er der noteret en halvering

af antallet af regulerede mink. Kan fangsttrykket fastholdes, er der grund til at tro at mink kan udryddes i mange områder. En genåbning af minkerhvervet kan dog betyde at mink fortsat kan undslippe til naturen.

Reguleringen af mårhunde er blevet udbredt til at engagere mange jægere i Jylland. Dette nye store reguleringstryk, sammen med revision af vildtskadebekendtgørelsen, som gør det er muligt at anvende lysforstærkende udstyr til bekæmpelse af mårhund og vaskebjørn, samt tilladelse til brug af en række forskellige former for bait, har rykket bekæmpelsesindsatsen i offensiven. I 2021 blev der for første gang noteret et fald i antallet af nedlagte mårhunde. Dette fald vurderes at være et fald i antallet af mårhunde i områderne, da der sideløbende er noteret et fald i antallet af trafikdræbte mårhunde og fund på billeder fra aktive vildtkameraer.

Der er endnu ikke registreret en ynglende bestand af vaskebjørne, men der er stor risiko for at den tyske bestand spreder sig over grænsen. Der sættes derfor ind med øget samarbejde i regionen.

DCE's anbefaling om at sikre indsatsen områdevist, sker i dag gennem grupper organiseret gennem lokale jagtforeninger eller Mårhundebander med stor succes.

Med baggrund i udviklingen i vildtudbyttetallene, skønnes der ikke behov for at foretage større ændringer i forvaltningen af de 3 arter. Situationen følges løbende.

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 2. februar 2023

Bilag 2022-04-03, 2022-04-04, 2022-04-05, 2022-04-06, 2022-04-07,
2022-04-08, 2022-04-09, 2022-04-10, 2022-04-11

Emne: Vildtforvaltningsrådets udvalg – kommissorier og sammensætning

Indstilling: Til beslutning

Resume:

Vildtforvaltningsrådet vil kigge på sine udvalg og sammensætningen af disse.

Bilag:

2022-04-03 Kommissorium for udsætningsudvalg

2022-04-04 Kommissorium for ulvegruppen

2022-04-05 Jagtprøvegruppe kommissorium

2022-04-06 Målsætningshieraki

2022-04-07 Kommissorium jagttidsgruppe

2022-04-08 Kommissorium for Vildtforvaltningsrådets Reservatgruppe – 2020

2022-04-09 Kommissorium for nhg

2022-04-10 Kommissorium for de regionale hjortevildtgrupper

2022-04-11 Beslutning om udsætning af fuglevildt (2006)

Den 16. maj 2018

Udkast til Kommissorium for udsætningsudvalget under VFR

Vildtforvaltningsrådet har på sit møde den 19/6-2018 som følge af rådets beslutning den xxxxx etableret et udsætningsudvalg med det formål at overvåge implementeringen og gennemførelsen af "udsætningsforliget", herunder at indhente faglig viden og dokumentation.

Udvalget er som udgangspunkt sammensat af repræsentanter fra Vildtforvaltningsrådet, som deltog i arbejdet omkring udsætning; Dansk Ornitologisk Forening, Dyrenes Beskyttelse, Landbrug & Fødevarer, Dansk Skovforening, Danmarks Jægerforbund og Friluftsrådet.
Formanden for udvalget udpeges af rådet.

Arbejdet med implementeringen og gennemførelsen af "udsætningsforliget" skal bl.a. omfatte:

- Evaluering af erfaringer med indberetningerne i 2018 og de efterfølgende år til og med 2020
- Vurdering af behov for ændring af biotopplaner og vejledninger m.m., herunder rådgivningsinitiativer eller målrettede anbefalinger
- Følge forskningsprojektet om faktuel og faglig viden om konsekvensen af udsætning af ænder som aftalt i "udsætningsforliget"
- I efteråret 2020 udarbejdes en indstilling til Vildtforvaltningsrådet om en fremtidig model for udsætninger af ænder, inden for de rammer som aftalt i "udsætningsforliget"

Arbejdet skal basere sig på et biologisk fagligt grundlag og anbefalingerne skal medvirke til at sikre god opdrætsetik.

Udvalget påbegynder sit arbejde i efteråret 2018, og leverer et første oplæg til Vildtforvaltningsrådet på rådets møde i juni 2019.

Udvalget skal, såfremt det ønskes af et eller flere medlemmer af Vildtforvaltningsrådet, give rådet en status for det løbende arbejde i udvalget.

Det forventes at udvalgets medlemmer som udgangspunkt kommunikerer synspunkter på arbejdets proces og indhold i udvalget eller i Vildtforvaltningsrådet og ikke bruger pressen eller de sociale medier til at kommunikere synspunkter eller forventninger om arbejdet i udvalget, med mindre det sker efter indbyrdes aftale.

Miljøstyrelsen fungerer som sekretariat for udvalget og sørger løbende for mødeindkaldelser og referater fra udvalgets møder.

Kommissorium for ulvegruppen.

Vildtforvaltningsrådet har besluttet at nedsætte en ulvegruppe.

Formålet er at gruppen skal fremkomme med et forslag til en adaptiv forvaltningsplan, der kan tage vare på en levedygtig dansk delbestand af den centraleuropæiske ulvebestand i overensstemmelse med habitatdirektivet.

Det adaptive forvaltningsarbejde bygger på en problemformulering og et målhieraki og myndighedernes juridiske vurderinger.

Ulvegruppen skal være en faglig sammensat gruppe, hvis arbejde er fagligt orienteret, således at politiske diskussioner tages i Vildtforvaltningsrådet.

Ulvegruppen sammensættes af repræsentanter fra Vildtforvaltningsrådets organisationer: Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening, Dansk Ornitologisk Forening, Dyrenes Beskyttelse, Friluftsrådet og Landbrug og Fødevarer.

Formand for gruppen er Vildtforvaltningsrådets formand.

Miljøstyrelsen er sekretær for gruppen og er ansvarlig for mødeindkaldelser, referater og den egentlige sammenskrivning af forvaltningsplanen.

Der kan desuden være deltagelse fra relevante forskningsinstitutioner, Naturstyrelsen, Miljøministeriets departement mv.

Den adaptive forvaltning er en målrettet og fleksibel forvaltning, der bygger på overvågning og opfølgning af effekten af forvaltningen.

Den adaptive forvaltnings rammer er PROBLEMFORMULERINGEN, DET STRATEGISKE MÅL, de GRUNDLÆGGENDE MÅL og de HANDLEMÅL, som Rådet har vedtaget, dog vil den endelige formulering af handlemålene ske på ulvegruppens første møde. (De nævnte vedtagelser er bilagt dette kommissorium).

Gruppen forventes at begynde sit arbejde hurtigst muligt.

Gruppen forventes i september 2020 at komme med forslag til en ulveforvaltningsplan, hvorefter den besluttet på Rådets møde i december. Der forventes således en intensiv arbejdsproces i det kommende år.

Gruppen vil efter 2020 mødes 1-2 gange om året i overensstemmelse med principperne i adaptiv forvaltning: *at følge op på effekten af forvaltningen, samt at inddrage evt. forandringer i ulvepopulationen og dens levesteder.*

Gruppen vil løbende og som minimum hvert kvartal modtage opdateret information fra Miljøstyrelsen om forekomsten af ulv i Danmark og omfanget af ulveangreb på husdyr, samt udbetalte erstatninger.

Det forventes som udgangspunkt at gruppens medlemmer kommunikerer synspunkter i relation til arbejdet i gruppen og ikke bruger pressen eller de sociale medier med mindre dette sker i enighed mellem gruppens medlemmer.

Overordnet oplæg til kommissorium for ny jagtprøve

Baggrund

”Rapport til Vildtforvaltningsrådet om forslag til ny jagtprøve” redegør for status på den eksisterende jagtprøve, som er et udtryk for mange års knopskydning uden overordnet strategi. Der er således behov for en restrukturering af hele strukturen vedrørende jagtprøven og de hertil hørende institutioner og partnere: SNS, DJ, jagtprøve/våbenkursuslærere. Det overordnede formål med ændringen er at fremtidssikre jagttegnsuddannelsen og jagtprøven, så nye jægers vidensopbygning og kvalitet til enhver tid lever op til de krav samfundet stiller.

Der bør etableres en formel organisation med tilknytning til Vildtforvaltningsrådet, sådan at der gennemføres en samlet koordinering og strategi for, hvad fremtidens jagttegnsundervisning bør indbefatte. Samtidigt vil det bidrage til en mere målrettet uddannelse, og mere kompetente nye jægere. Der ønskes derfor en gennemgående udvikling, både hvad angår form og indhold for jagttegnsundervisningen, men også undervisernes kvalifikationer, metodikker, undervisningsmaterialet, prøveformen m.v.

Mål

Målet er, at der efter gennemført projektfase foreligger et færdigbearbejdet jagtprøvemateriale, plan for efteruddannelse af jagtprøve- og våbenkursuslærerne, analyse af kapaciteten på skydebanerne og muligheden for disses anvendelse i forbindelse med undervisning og prøveafholdelse, ligesom der i projektforslaget skal ske forsøg med og måling af udvalgte aspiranternes skydefærdighed.

Det samlede mål med en ny jagtprøve er, at jagttegnaspiranterne får større indsigt i jagten i en bred naturforvaltningsmæssig sammenhæng, og at man i højere grad prioriterer jægerhåndværket. Fokus skal være på vildtbiologi, vildtkending, skydefærdigheder, jagtteknik, sikkerhed, afstandsbedømmelse, etik og etikette, naturhistorie samt natur- og vildtpleje. Den nye jagtprøve skal indeholde en form for dokumentation af skydefærdigheder.

Ressource behov

Det skønnes, at det vil kræve et årsværk at udvikle og afprøve en ny jagtprøve, og tilhørende undervisningsmaterialer.

Emne

Tidsforbrug

Projektledeelse, møder, planlægning	250 timer
Revidering og udvikling af jagtprøvegrundlaget (bogen)	500 timer
Udvikling af audiovisuelle elementer til undervisning	250 timer
Analyse af nuværende skydebane kapacitet, herunder muligheden for at de kan udlånes til jagttegnsundervisning	150 timer
Udvikling af koncept for test af skydefærdigheder	50 timer
Test af skydefærdigheder gennemføres med 50 nye jagttegnsløbere, som i 2011 udsættes for et nyt prøvesystem, så der opstår et kvalificeret beslutningsgrundlag	350 timer
I alt	1.550 timer

Hertil kommer udgifter til mødeafholdelse, illustrationer, fremstilling af audiovisuelle undervisningsmaterialer etc.

Anslået økonomisk projektbehov:

Timeressourcer udgør anslået kr. 700.000

Mødeudgifter, illustrationer samt udgifter til audiovisuelt undervisningsmateriale udgør anslået kr. 250.000

Det samlede ressourcebehov anslås derfor til ca. kr. 950.000.

Organisering

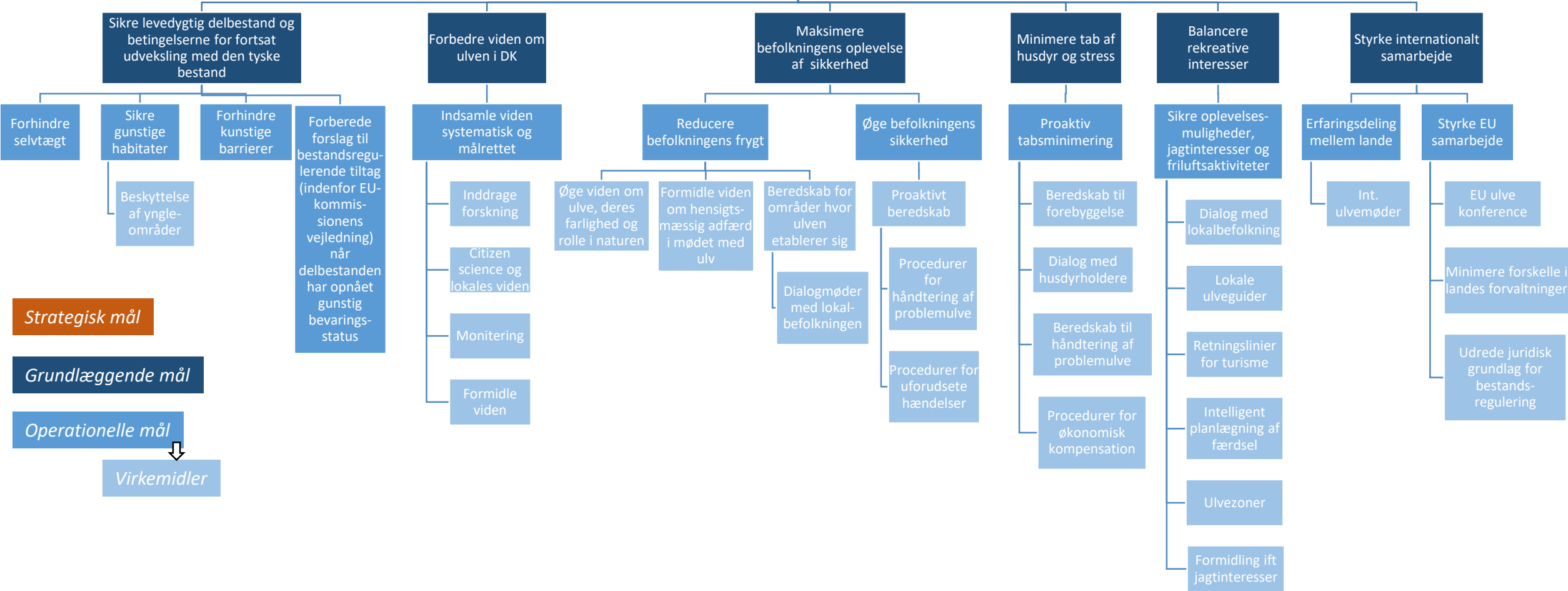
For at nå målene på kortest mulig tid bør der nedsættes en styregruppe og en arbejdsgruppe.

Styregruppe bør bestå af 4 medlemmer fra Vildtforvaltningsrådet. Styregruppen skal sikre, at alle aspekter i forbindelse med igangsætning af en ny jagtprøve er afprøvet og klar til drift. Styregruppen skal endvidere sørge for den overordnede indfrielse af målet med jagttegnsundervisningen. Styregruppen refererer løbende til Vildtforvaltningsrådet.

Der etableres en arbejdsgruppe, bestående af en ligelig fordeling af repræsentanter for Skov- og Naturstyrelsen, Jagtprøvelærerne og Danmarks Jægerforbund (arbejdsgruppeleder)

Arbejdsgruppen skal sikre målopfyldelsen via egen indsats, samt via inddragelse af relevante fagpersoner med flere. Arbejdsgruppens resultat skal udmøntes i et færdigt materiale til erstatning for det nuværende undervisningsmateriale. Arbejdsgruppen skal specifikt gennemføre valide test af henholdsvis en decideret skydeprøve kontra et prøveforløb, hvori indgår dokumentation af aspiranternes skydefærdigheder. Arbejdsgruppen refererer til styregruppen.

Tage vare på en levedygtig dansk delbestand af den centraleuropæiske ulvebestand samt afbøde de konflikter, der kan opstå med mennesker (og husdyr) indenfor habitatdirektivets rammer

Den 7. juli 2020

Kommissorium for ”Arbejdsgruppe om jagttider 2022”

Af notat om ”Vildtforvaltningsrådets principper for fastsættelse af jagttider”, som rådet har udarbejdet og opnået enighed om i juli 2016, fremgår det, at Vildtforvaltningsrådet skal nedsætte en ”arbejdsgruppe om jagttider” (jagttidsgruppen), der skal afklare de faglige vurderinger og udarbejde fælles anbefaling til Vildtforvaltningsrådet.

Vildtforvaltningsrådet nedsætter på møde den 17. marts 2020 ”Arbejdsgruppe om jagttider 2022”, som består af repræsentanter med faglige kompetencer udpeget af de interesseorganisationer, der indgår i Vildtforvaltningsrådet. Der udpeges et medlem for hver af disse organisationer. Arbejdsgruppen etableres for perioden april 2020 til december 2021.

Vildtforvaltningsrådet udpeger en formand for arbejdsgruppen. Formanden deltager i Vildtforvaltningsrådsmøder, hvor jagttiderne er på dagsordenen og fremlægger forslag og anbefalinger på vegne af hele arbejdsgruppen.

Miljøstyrelsen deltager i arbejdsgruppens møder og bistår med afklaring af faglige eller juridiske problemstillinger og yder bistand til udarbejdelse af arbejdsrapporter og indstillinger til Vildtforvaltningsrådet. DCE deltager i det omfang det af formanden skønnes nødvendigt i arbejdsgruppens møder. DCE's deltagelse skal af budgethensyn forudgående godkendes af Miljøstyrelsen.

Arbejdsgruppen om jagttider 2022 har til opgave at revidere de aktuelle jagttider. Arbejdsgruppen arbejder efter principperne beskrevet i Vildtforvaltningsrådets notat om ”Vildtforvaltningsrådets principper for fastsættelse af jagttider”. Arbejdsgruppen har følgende konkrete opgaver:

- Indstilling til Vildtforvaltningsrådet om hvilke arter, arbejdsgruppen anbefaler at revisionen frem mod 2022 omfatter.
- Opdatere notat om ”Målsætninger for vildtbestande”.
- Gennemgang af fagligt grundlag for jagttidsforhandlingerne på de relevante arter, formulering af evt. udestående spørgsmål/vidensbehov og anmode Miljøstyrelsen om bistand til besvarelsen.
- Udarbejdelse af anbefalinger til rådet om reviderede jagttider.
- Udarbejdelse af forslag til eventuelle konsekvensjusteringer i vildtskadebekendtgørelsen.

Procesplan for jagttidsforhandlinger 2022 (4-årig cyklus)

Tidspunkt	Milepæl
Marts 2020	Ved VFR-mødet besluttet: - Evt. revision af princippapir for fastsættelse af jagttider - Kommissorium for jagttidsgruppen og procesplan for arbejdet - Bestilling til hjortevildtsgruppen
	(Frist for evt. materiale til juni-mødet er d. 18. maj 2020.)
Juni 2020	Præsentation på VFR-mødet af forslag til hvilke arter, der skal forhandles jagttid for samt plan for det videre arbejde.
	MST bestiller hos DCE i det omfang det tidsmæssigt er muligt, samt at der kan findes finansiering: - Opdatering af "Notat om målsætninger for vildtbestande", - Hel eller delvis opdatering af "rapport om vildtbestande og jagttider - biologisk grundlag for jagttidsrevision" samt - svar på jagttidsgruppens spørgsmål.
	(Frist for materiale til sep-mødet er 1. sep. 2020)
September 2020	Præsentation på VFR-mødet af status på arbejdet.
	(Frist for materiale til marts-mødet i VFR er d. 15. februar 2021)
Marts 2021	Præsentation på VFR-mødet af revideret fagligt grundlag for jagttidsforhandlingerne for de nævnte arter, hvor jagttiden ønskes forhandlet.
September 2021	Den Nationale Hjordtevildtsgruppe afleverer indstilling til jagttidsgruppen
	Jagttidsgruppen udarbejder samlet indstilling. (Frist for materiale til december-mødet i VFR er d. 15. november 2021.)
December 2021	VFR beslutter indstilling til ministeren.
1.februar 2022	Materiale er klart til at kunne skrive bekendtgørelse. Høringsproces og politisk proces.
1.juli 2022	Nye bekendtgørelser træder i kraft.

Kommissorium for Vildtforvaltningsrådets arbejdsgruppe for revision af reservatbekendtgørelser (Vildtforvaltningsrådets Reservatgruppe)

Reservatgruppens opgaver

Reservatgruppen skal:

1. Drøfte-, og rådgive Miljøstyrelsen om, rammerne for opfølgning på forstyrrelsestrusler i Natura2000-områder ved hjælp af reservatbekendtgørelser.
2. Drøfte-, og rådgive Miljøstyrelsen i, spørgsmål om oprettelse- eller ændringer af reservatbekendtgørelser.
3. Én gang årligt afrapportere til Vildtforvaltningsrådet.

Gruppens sammensætning

- Reservatgruppen består af en formand og, op til, 7 medlemmer samt eventuelt en suppleant for hvert af medlemmerne.
- Formanden udpeges af Vildtforvaltningsrådet for en 4 årig periode. Perioden løber samtidig med udpegningsperioden for Vildtforvaltningsrådet.
- Medlemmer og evt. suppleanter kan indstilles af følgende organisationer: Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Skovforening, Dyrenes Beskyttelse, Friluftsrådet og Landbrug & Fødevarer.
- Der kan efter aftale med formanden indkaldes særlige sagkyndige til gruppens møder.
- Sekretariatsfunktion for gruppen ligger hos Miljøstyrelsen.
- I forbindelse med møderne kan der efter behov deltage andre repræsentanter fra Miljøstyrelsen.

Gruppens møder

- Gruppen afholder møder 2 gange om året eller efter behov.
- I møderne kan der deltage én repræsentant fra hver af ovennævnte organisationer.
- Sekretariatet indkalder til rådets møder med angivelse af dagsorden, så vidt muligt med mindst 14 dages varsel. Bilag skal så vidt muligt fremsendes samtidig med indkaldelsen.
- Sekretariatet udarbejder et beslutningsnotat af møderne og udsender det til gruppens medlemmer for godkendelse samt til øvrige mødedeltagere til orientering. Hvis sekretariatet ikke inden 14 dage efter udsendelsen har modtaget skriftlige bemærkninger til referatet, betragtes det som godkendt. Godkendte referater tilsendes desuden Vildtforvaltningsrådets sekretariat.

Gruppens udgifter

- Arbejdsgruppens udgifter afholdes af Miljøstyrelsen.
- Miljøstyrelsen yder dog ingen godtgørelse for de udgifter, som medlemmerne har ved deltagelse i arbejdsgruppens møder.

Alars den 1. marts 2022
Miljøstyrelsen

Kommissorium for Den Nationale Hjortevildtgruppe

Vildtforvaltningsrådet har nedsat en national hjortevildtgruppe som på et fagligt grundlag, skal medvirke til at sikre en bæredygtig forvaltning af då- og kronvildt i Danmark samt agere rådgivende for Vildtforvaltningsrådet i alle spørgsmål relateret til det forekommende hjortevildt i Danmark.

Formålet med gruppen er;

- At organisere og koordinere indstillinger om jagttider fra de regionale hjortevildtgrupper, herunder at medvirke til at vurdere om de indstillede jagttider kan opnå de nationalt fastsatte mål i forvaltningen, m.v.
- At medvirke til at skabe et nationalt overblik over hjortevildtet og hjortevildtets udvikling og sammensætning med afsæt i afrapporteringer fra de regionale hjortevildtgrupper.
- At løbende bidrage til at evaluere og afrapportere den overordnede fremdrift i forhold til de opsatte mål i forvaltningen samt bidrage til at understøtte metodeudvikling, mv. til at evaluere status og fremdrift i målopfyldelse.
- At understøtte vildtforvaltningsrådet ad hoc og tilvejebringe beslutningsgrundlag i spørgsmål relateret til alle forekommende arter af hjortevildt, herunder fx i spørgsmål relateret til råvildt, sikavildt, etik, fodring, etc.
- At understøtte en løbende drøftelse af etiske perspektiver ved hjortevildtforvaltningen samt udbrede kendskabet til de fastsatte jagtetiske regler.
- At fremme fælles forvaltning af hjortevildtet på tværs af ejendomsskel, herunder at understøtte lokale, regionale og nationale initiativer.

Gruppen udgør et organisatorisk bindeled mellem de regionale hjortevildtgrupper og Vildtforvaltningsrådet. Gruppen agerer på opfordring af Vildtforvaltningsrådet. Dog kan formanden på vegne af gruppen bede Vildtforvaltningsrådet om at forholde sig til konkrete problemstillinger i forvaltningen, fx afledt af input, som gruppens repræsentanter har fået fra de regionale hjortevildtgrupper.

Den nationale hjortevildtgruppe sammensættes af repræsentanter fra Vildtforvaltningsrådets organisationer, som de har været repræsenteret i gruppen til dato, dvs.: Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening (som også repræsenterer Dyrenes Beskyttelse samt Friluftsrådet i gruppen), Dansk Skovforening, samt Landbrug & Fødevarer.

De enkelte medlemmer skal have national indsigt i forvaltningen samt repræsentere deres organisations holdning. Gruppens formand udpeges af Vildtforvaltningsrådet. Formanden aflægger status for arbejdet til Vildtforvaltningsrådet årligt eller efter behov.

Miljøstyrelsen varetager sekretariatsfunktionen og afholder omkostningerne til gruppens møder. Faglig bistand kan indhentes fra universiteter, m.v. dog kræver dette en forudgående godkendelse fra Miljøstyrelsen.

Bemandingen i den nationale hjortevildtgruppe tages op hvert fjerde år og følger cyklus for Vildtforvaltningsrådets udpegning.

Alars
Arter og Naturbeskyttelse
Den 6. marts 2020

Kommissorium for de regionale hjortevildtgrupper

Vildtforvaltningsrådet har nedsat 12 regionale hjortevildtgrupper, som skal medvirke til at sikre en bæredygtig forvaltning af då- og kronvildt i Danmark.

Formålet med grupperne er;

- At fastsætte regionale mål for hjortevildtet, der udmønter de nationale målsætninger.
- At medvirke til at skabe et overblik over hjortevildt og hjortevildtets udvikling og sammensætning.
- At søge konsensus om mål og midler samt løbende evaluere fremdriften.
- At udbrede kendskabet til De Jagtetiske Regler.
- At medvirke til at skabe overblik over afskydningen.
- At medvirke til at skabe overblik over de skader som dyrene forvolder i jordbruget.
- At fremme lokale initiativer med forsøg til fælles forvaltning.

For hver region nedsættes en arbejdsgruppe bestående af 6 personer, dækkende følgende foreninger, organisationer, m.v.:

- 1 repræsentant for Danmarks Jægerforbund.
- 1 repræsentanter for Dansk Landbrug.
- 1 repræsentant for Dansk Skovforening.
- 1 repræsentant, der i fællesskab udpeges af Dansk Landbrug og Dansk Skovforening.
- 2 repræsentanter med biologisk og jagtmæssig indsigt, dækkende de grønne foreninger i Vildtforvaltningsrådet, heraf mindst 1 person fra Danmarks Naturfredningsforening.

De enkelte medlemmer skal have regional indsigt samt repræsentere deres organisationers holdning i gruppen. Når gruppens medlemmer er udpeget vælges en formand og næstformand af gruppens midte. Formand og næstformand vælges på baggrund af simpelt flertal. Formand og næstformand er som minimum på valg én gang hvert fjerde år. En formand eller næstformand kan ikke have et flertal i gruppen imod sig.

Samtlige regionale hjortevildtgrupper afrapporterer årligt sine aktiviteter til den Nationale gruppe der herefter afrapporterer til Vildtforvaltningsrådet.

Naturstyrelsen varetager sekretariatsfunktionen og afholder fællesomkostningerne til gruppernes møder. Møder afholdes efter behov og efter aftale med sekretariatet. En gang årligt tilstræbes der afholdt en større fælles tema/undervisningsdag med deltagelse af alle grupper.

Bemandingen i hjortevildtgrupperne tages op hver fjerde år og følger Vildtforvaltningsrådets cyklus.

12. august 2006 (endelige udgave)

Dansk Landbrug, Dansk Skovforening, Danmarks Jægerforbund, Friluftsrådet, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, WWF, Verdensnaturfonden er i Vildtforvaltningsrådet enige om at anbefale miljøministeren følgende med hensyn til udsætning af fasaner, agerhøns og gråænder til jagtformål:

Udsætning af 1 fasan eller agerhøne pr. ha. forudsætter ikke udarbejdelse af biotopplaner eller andre former for tilladelser, herunder uddannelseskrav etc. Der kan på ejendomme uden biotopplaner altid udsættes 100 fasaner eller agerhøns.

Forudsætningen for udsætning af flere agerhøns og fasaner er, at der udarbejdes biotopplaner for ejendommen, der sikrer biotopforbedringer, herunder forbedringer af vildtets levesteder. Biotopplanerne tager udgangspunkt i ejendommens nuværende brakforpligtelser eller tilsvarende arealer (8 % af landbrugsarealet).

Der kan udsættes 7 fasaner eller agerhøns pr. ha. En forudsætning herfor er, at der for ejendommen er lavet en biotopplan efter retningslinier udarbejdet af SNS i samarbejde med DMU og VFR. Ved fastlæggelse af antallet af ha indgår alle fysisk sammenhængende arealer bortset fra søer (åbne vandoverflader over 1 ha.). Aftalen om 7 fugle/ha. gælder for de næste 10 år (1.4.2017).

I regi af SNS etableres en godkendelses-/anmeldelsesordning, der sikrer at biotopplaner opfylder retningslinierne.

Fra 1.4.2010 forudsætter udsætning af mere end 1 fasan eller agerhøne pr. ha./mere end 100 fugle pr. ejendom under 100 ha, at der er gennemført en til SNS anmeldt/godkendt biotopplan for ejendommen.

DMU gennemfører en generel vurdering af biotopplanernes betydning for naturindholdet, som skal foreligge 3 år efter biotopplanernes godkendelse, dvs. 1.4.2013. VFR er enig om, at denne del herefter kan tages op til fornyet debat.

Udsætning af fuglevildt (mere end 1 pr. ha/100 i alt pr. ejendom under 100 ha) forudsætter, at den ansvarlige har gennemført et kursus, hvis indhold er fastsat af SNS efter råd fra VFR.

Vildtskadebekendtgørelsens 25 meters krav for opsætning af rævefælder gælder ikke for ejendomme, hvor der er udarbejdet og iværksat biotopplaner.

VFR er enig om, at biotopplaner skal medføre en reel forbedring af naturindholdet.

VFR er opmærksom på, at DMU vil iværksætte undersøgelser af jagtens og levestedernes betydning for agerhøns.

Med hensyn til gråænder henvises til følgende, jf. referatet fra Lounkjærmødet:

”VFR indstiller, at der fremover højst kan udsættes én and/150 m² vandoverflade. I dag er kravet én and/50 m² vandoverflade. Med henblik på at vurdere om denne stramning er tilstrækkelig eller om yderligere stramninger eller nuanceringer er nødvendig indstiller VFR, at DMU tildeles ressourcer til at

iværksætte en undersøgelse af forskellige typer søers bæreevne ved udsætning af gråænder.” Denne undersøgelse, afrapporteres til VFR ultimo 2006.

Sideløbende gennemfører DMU et projekt i 2006-2007, som belyser samspillet mellem fugle og søer. VFR indstiller, at denne undersøgelse udbygges, så den belyser den samlede økologiske bæreevne i søerne, så også levevilkårene for padde m.m. analyseres.

Jane Lund Henriksen ønsker at tilkendegive, at hensynet til FR's natursyn gør, at FR principielt er imod jagt på udsatte fugle ud fra den betragtning, at jagt skal foregå på den naturlige bestands overskud og tilslutningen til forliget om udsætning af agerhøns er afhængig af udfaldet af de planlagte og igangværende forsøg på DMU om agerhøns.

Bjarne Clausen, Dyrenes Beskyttelse, har den 14. august 2006 meddelt følgende:

”Dyrenes Beskyttelse er principielt imod udsætning af fugle til jagtformål. Dyrenes Beskyttelse ser dog med tilfredshed på en begrænsning på udsætningen på 1 fugl pr. ha., og at der stilles krav om udarbejdelse af biotophandlingsplaner. Det er også positivt med et loft på den totale udsætning, men Dyrenes Beskyttelse mener dog ikke, at 7 fugle pr. ha. er tilstrækkeligt. Muligheden for en total bekæmpelse af en naturlig forekommende art (ræven) på en hel ejendom, hvor der udsættes fasaner eller agerhøns, er for Dyrenes Beskyttelse uacceptabelt. Samlet ønsker Dyrenes Beskyttelse at stå uden for forliget.”

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 2. februar 2023

Bilag 2022-04-12a, 2022-04-12b, 2022-04-12c

Emne: Buejagt på større hjortevildt

Indstilling: Til beslutning

Resume:

Miljøstyrelsen vil præsentere evalueringen af buejagt på det store hjortevildt.

På denne baggrund skal Rådet skal tage stilling til fremtiden.

Bilag:

2022-04-12a Effektiviteten af buejagt - opfølgende undersøgelser

2022-04-12b Hjortevildt poster Finland

2022-04-12c Brev til vildtforvaltningsrådet ang. buejagt på det store hjortevildt

EFFEKTIVITETEN AF BUEJAGT – OPFØLGENDE UNDERSØGELSER

Teknisk rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi

nr. 257

2022

AARHUS
UNIVERSITET

DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

EFFEKTIVITETEN AF BUEJAGT – OPFØLGENDE UNDERSØGELSER

Teknisk rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi

nr. 257

2022

Niels Kanstrup
Thorsten Johannes Skovbjerg Balsby
Christian Sonne

Aarhus Universitet, Institut for Ecoscience

AARHUS
UNIVERSITET

DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Datablad

Serietitel og nummer:	Teknisk rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 257
Kategori:	Rådgivningsrapporter
Titel:	Effektiviteten af buejagt – opfølgende undersøgelser
Forfattere:	Niels Kanstrup, Thorsten Johannes Skovbjerg Balsby og Christian Sonne
Institution:	Aarhus Universitet, Institut for Ecoscience
Udgiver:	Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi ©
URL:	http://dce.au.dk
Udgivelsesår:	December 2022
Redaktion afsluttet:	November 2022
Faglig kommentering:	Lars Haugaard
Kvalitetssikring, DCE:	Jesper R. Fredshavn
Ekstern kommentering:	Miljøstyrelsen. Kommentarerne findes her: http://dce2.au.dk/pub/komm/TR257_komm.pdf
Finansiel støtte:	Miljøstyrelsen
Bedes citeret:	Kanstrup, N., Balsby, T.J.S. & Sonne, C. 2022. Effektiviteten af buejagt – opfølgende undersøgelser. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 28 s. - Teknisk rapport nr. 257 http://dce2.au.dk/pub/TR257.pdf
	Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse
Sammenfatning:	Denne rapport er en opfølgning på rapporten udgivet i 2021 inden for samme tema. Den gennemgår data for buejagt på kron- og dådyr samt sika, indrapporteret af danske buejægere i perioden 2018-2022, sammenstillet med data fra schweissregisteret. Desuden indgår et materiale indsamlet blandt udvalgte schweishundeførere samt en patofysiologisk vurdering fra en retsmediciner med speciale i effekten af skud- og stiksår. Flugtafstandene indrapporteret af danske buejægere svarer til flugtafstande opgjort i den tidligere evaluering af buejagt i Danmark samt i tilsvarende studier i andre lande, og er generelt længere end flugtafstande ved riffeljagt. Tilsvarende tyder data på, at flugtafstande ved skud med bue øges med dyrets størrelse, ligesom det er tilfældet ved skud med riffel. Disse iagttagelser understøttes af data fra schweissregisteret, der ydermere indikerer, at sandsynligheden for en positiv eftersøgning – dvs. at dyret findes – er mindre ved buejagt end ved riffeljagt. En patofysiologisk vurdering peger ligeledes i retning af, at skud med en jagtpil resulterer i længere tid til bevidstløshed end skud med et jagtprojektil. Samtidig vurderes det, at smertepåvirkning fra en jagtpil er mindre end fra et riffelprojektil.
Emneord:	Buejagt, effektivitet, flugtafstand, anskydning
Layout:	Grafisk Værksted
Foto forside:	Thomas Lindy Nielsen
ISBN:	978-87-7156-723-6
ISSN (elektronisk):	2244-999X
Sideantal:	28
Internetversion:	Rapporten er tilgængelig i elektronisk format (pdf) som http://dce2.au.dk/pub/TR257.pdf

Indhold

Sammenfatning	5
Summary	7
1 Indledning	9
2 Data fra indrapportering fra buejagt 2018-2022	10
3 Data fra schweissregisteret 2018-2022	15
4 Spørgebrevsundersøgelse blandt schweisshundeførere	18
5 Patofysiologisk udtalelse	20
5.1 Bladskud	20
5.2 Læsion	20
5.3 Overlevelsestid	21
5.4 Smerte	21
5.5 Konklusion	21
6 Effektivitet af buejagt	22
7 Konklusion	24
8 Referencer	25
Annex. Spørgebrev til schweisshundeførere	26

Sammenfatning

Med henblik på at udbygge beslutningsgrundlaget for lovgivning om buejagt på de store arter af hjortevildt, gennemgår denne rapport på bestilling af Miljøstyrelsen data for påskydninger af 282 krondyr, dådyr og sika indrapporteret af danske buejægere i forsøgsperioden 2018-2022 sammenstillet med data fra schweissregisteret for samme periode. Desuden indeholder rapporten en gennemgang af danske schweishundeføreres erfaring med eftersøgning af vildt påskudt med bue samt en retsmedicinsk vurdering af den patofysiologiske virkning af et bueskud sammenlignet med et riffelskud.

For den fulde forståelse af arbejdet skal rapporten læses i sammenhæng med den tidligere rapport af Kanstrup & Sonne (2021), der dels behandlede indrapporteringer fra buejægerne for perioden 2018-2021 og dels gennemgik dansk og international litteratur, analyserede tekniske og ballistiske forhold samt gav forslag til mere laboratoriebaserede forsøg til afklaring af effektiviteten af buejagt. Nærværende sammenfatning inddrager således også de overordnede konklusioner fra den tidligere rapport.

Data fra buejægerne fra den samlede forsøgsperiode (2018-2022) udgør det hidtil mest omfattende og systematisk indsamlede materiale om buejagt på de store hjortevildtarter i Danmark. De sandsynliggør sammen med tilsvarende data fra udlandet, at flugtafstanden (afstanden fra det sted hvor dyret stod i skudøjeblikket til stedet, hvor det faldt) for hjortedyr påskudt under buejagt er længere end ved riffeljagt, hvor referencedata for riffeljagt er indhentet fra danske undersøgelser under praktisk jagt på tilsvarende dyrearter. Også data fra schweissregisteret peger i retning af, at sporlængder ved eftersøg af dyr påskudt med bue er længere end for påskud med riffel. Begge forhold understøttes af en patofysiologiske analyse (retsmedicinsk udtalelse) baseret på en vurdering, der sammenligner pilens og riffelprojektillets terminalballistik.

Analysen af buejagtmaterialet indikerer, at flugtafstandene øges med dyrets størrelse. Det gælder således for både bue- og riffeljagt, og sammenhængen er ikke afhængig af våbentype. Data fra schweissregisteret indikerer, at sandsynligheden for en positiv eftersøgning (=det eftersøgte dyr genfindes) er mindre ved buejagt end ved riffeljagt. Omfanget af anskydninger (sårede dyr, der ikke genfindes) er i materialet for buejagt opgjort til 8-9 %, hvilket svarer til niveauet i andre undersøgelser af buejagt. Der synes at være en tendens til, at rutinerede buejægere anskyder færre dyr end ikke-rutinerede, hvilket også støttes af andre studier. Der foreligger ikke et tilsvarende brugbart grundlag for sammenligning af risikoen for anskydning under riffeljagt.

Erfaring blandt schweishundeførere støtter op om disse resultater og indikerer, at den største forskel imellem bue- og riffeljagt ses ved træfpunkter uden for hjerte-lungeregionen, hvor eftersøgninger i forbindelse med buejagt kompliceres i form af større sporlængde og mindsket sandsynlighed for at finde dyret. Flere schweishundeførere påpeger betydningen af træfpunktet og fraråder ikke-vandrette skud.

Litteraturgennemgangen viste, at der ikke foreligger undersøgelser, der på en videnskabelig sikker måde afklarer buejagts effektivitet hverken absolut el-

ler i sammenligning med andre jagtformer. Dette støttes af recente litteraturstudier i både Norge, Sverige og Tyskland. Det er et generelt billede, at effektiviteten af buejagt på større vildtarter målt alene ved flugtafstand er mindre end ved jagt med riffel. Flere forskere efterlyser udvikling af bedre parametre for jagtammunitions samlede effektivitet til aflivning af dyr, herunder bedre belysning af indikatorerne "tid til bevidstløshed" og "tid til død" samt et udbygget videnskabeligt grundlag for vurdering af effektiviteten af jagt med riffel og haglgevær, som i dag anvendes som følge af konvention og ikke videnskabeligt opstillede kriterier for effektivitet.

Det anbefales overordnet, at effektiviteten af våben- og ammunitionstyper (haglvåben, riffel og bue) grundet disse metoders forskellige virkningsmåder og terminalballistik vurderes individuelt og ikke kun ved sammenligning. Litteraturgennemgangen sandsynliggør, at en jagtpil potentielt udløser mindre smerte end et riffelprojektil. Dette støttes af den patofysiologiske udtalelse i nærværende rapport. Overfladiske sår ved utilsigtede træfpunkter med jagtpile har muligvis større sandsynlighed for at heles end tilsvarende sår forårsaget af riffelammunition.

Patofysiologiske undersøgelser, der kan støtte evaluering af buejagts effektivitet som metode til aflivning af dyr, er komplicerede og omkostningstunge. Aarhus Universitet har skitseret forsøg, der spænder fra opstillinger, hvor indsamling af data baseres på nøjagtige observationer af dyrs adfærd og reaktion ved påskydning med pil og riffelprojektil under praktiske jagtrelevante omstændigheder, til mere kliniske forsøg, hvor effekten af ammunitionen evalueres på baggrund af måling af fysiologiske variable hos dyr, der påskydes efter forudgående bedøvelse. Kendetegnende for begge kategorier af forsøg og dataindsamling er, at de kræver omfattende forudgående organisation og forberedelse og ligeledes er komplicerede at gennemføre samt formentlig kræver godkendelse fra Rådet for Dyreforsøg. Undersøgelserne er ikke iværksat.

Summary

Title: Efficacy of bow hunting – follow-up studies

This report was commissioned by the Danish Environmental Protection Agency to expand the decision basis for legislation on bow hunting for red deer, fallow deer and sika deer in Denmark. It contains a review of data for the shooting of 282 fallow deer, fallow deer and sika deer reported by Danish bowhunters in the experimental period 2018-2022, combined with data from the “schweiss register” (Danish register of tracking dogs) for the same period. In addition, the report contains a review of “schweiss dog” handlers' experience with tracking game shot with a bow, as well as a forensic assessment of the pathophysiological effect of a bow shot compared to a rifle shot.

For a full understanding of the work, the report must be read in conjunction with the previous report by Kanstrup & Sonne (2021), which dealt with reports from bow hunters for the period 2018-2021 and reviewed Danish and international literature, analyzed technical and ballistic conditions as well as suggested more laboratory-based trials to clarify the effectiveness of bowhunting. This summary brings together the overall conclusions from both reports.

Data from the bow hunters from the full experimental period (2018-2022) constitute the most comprehensive and systematically collected material on bow hunting of the large deer game species in Denmark to date. Together with corresponding data from abroad, they suggest that the flight distance (the distance from where the animal was initially struck to where it fell, incapacitated) for deer shot during bowhunting is longer than in rifle hunting, where reference data for rifle hunting is obtained from Danish studies of practical hunting of similar animal species. Data from the schweiss register suggest that track lengths for animals shot with a bow are longer than for animals shot with a rifle. Both conditions are supported by a pathophysiological analysis (forensic medical statement) based on an assessment comparing the terminal ballistics of the arrow and the rifle projectile.

The analysis of the bow hunting data indicates that flight distances increase with the size of the animal. This applies to both bow and rifle hunting, but the correlation does not depend on the type of weapon. Data from the schweiss register indicate that the probability of a positive search (=the tracked animal is found) is less with bowhunting than with rifle hunting. The extent of wounding (hit animals that are not recovered) in the material for bowhunting is 8-9%, which corresponds to the level in other studies of bowhunting. There seems to be a tendency for experienced bow hunters have a low wounding risk than non-experienced ones, which is also supported by other studies. There is no corresponding useful basis for comparing the risk of wounding during rifle hunting.

Experience among schweiss dog handlers supports these results and indicates that the biggest difference between bow and rifle hunting is seen at shot placements outside the heart-lung region, where tracking of bow shot animals is complicated in the form of greater track length and reduced probability of finding the animal. Several schweiss dog handlers emphasize the importance of the shot placement and advise against non-horizontal shots.

The literature review showed that there are no studies that in a scientifically robust way clarify the effectiveness of bow hunting. Neither absolutely nor in comparison with other forms of hunting. This is supported by recent literature studies in Norway, Sweden and Germany. The general picture is that the effectiveness of bow hunting for larger game species measured by flight distance alone is less than for rifle hunting. Several researchers are calling for better assessments of the overall efficiency of hunting ammunition for killing animals, including better indications of "time to unconsciousness" and "time to death", as well as an expanded scientific basis for assessing the effectiveness of hunting with rifles and shotgun, which today is used as a result of convention and not scientifically established criteria for effectiveness.

It is generally recommended that the effectiveness of weapon and ammunition types (shotgun, rifle and bow) due to the different technologies and terminal ballistics of these methods be assessed individually and not only by comparison. The literature review suggests that a hunting arrow potentially elicits less pain than a rifle projectile. This is supported by the pathophysiological opinion in the present report. Superficial wounds from accidental points of impact with hunting arrows may be more likely to heal than similar wounds caused by rifle ammunition.

Pathophysiological studies that can support evaluation of the effectiveness of bowhunting as a method for killing animals are complicated and costly. Aarhus University has outlined experiments that range from setups where data collection is based on accurate observations of animal behavior and reaction when shot with arrows and rifle projectiles under practical hunting-relevant circumstances, to more clinical experiments where the effect of the ammunition is evaluated from measurement of physiological variables in animals that are shot after prior anesthesia. Both categories of experiments and data collection require extensive prior organization and preparation. They are complicated to implement and probably require approval from the Council for Animal Experimentation. The suggested investigations have not been initiated.

1 Indledning

Buejagt blev forbudt i Danmark i 1967, men i 1999 åbnedes for buejagt på alle jagtbare vildtarter bortset fra de store hjortevildtarter samt muflon og vildsvin. I 2018 indførtes igennem en særlig bekendtgørelse et forsøg med buejagt på kronvildt, dåvildt og sikavildt. Heri bestemtes, at Miljøstyrelsen (MST) i løbet af forsøgsperioden (1. september 2018 - 31. august 2021) skulle iværksætte kontrollerede forsøg med henblik på at opnå viden om effektiviteten af buejagt på kronvildt, dåvildt, og sikavildt. Forsøgsperioden blev primo 2021 forlænget med et år, og MST indgik i august 2021 aftale med DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet, om at samle relevant information og syntetisere dette med henblik på (i) at opnå et opdateret teoretisk grundlag for beslutning om fremtidig buejagt på de store arter af hjortevildt, og (ii) at skitsere opstilling af et kontrolleret forsøg til yderligere afklaring af effektiviteten af buejagt på disse arter med henblik på at gøre beslutningsgrundlaget så oplyst og komplet som muligt (Kanstrup & Sonne 2021). De kontrollerede forsøg blev efterfølgende projekteret mere detaljeret, men blev efter MST's nærmere vurdering ikke prioriteret. Derimod anmodede MST i august 2022 DCE om at foretage en supplerende sammenskrivning af data for buejagt på de store arter af hjortevildt indrapporteret af buejægerne for den samlede forsøgsperiode fra 1. september 2018 til 31. januar 2022 kombineret med udvidet analyse af data fra schweissregisteret i samme periode. Ud over dette indeholder nærværende rapport efter MST's ønske en analyse af et materiale baseret på en undersøgelse blandt en række udvalgte schweisshundeførere samt udtalelse fra en retsmediciner vedrørende patofysiologiske aspekter af buejagt. Det har været forsøgt at indsamle data i form af videooptagelser af skudsituationer til mere kvalitativ analyse af effektiviteten af buejagt. Her er dog ikke indkommet et materiale, der er tilstrækkeligt til en egentlig analyse.

Arbejdet afrapporteres i nærværende rapport, der skal ses som en opfølgning af Kanstrup & Sonne (2021). Den indeholder derfor primært forhold, der er ændret siden udgivelsen af den første rapport, dvs. medregning af data fra buejægerne for den forlængede forsøgsordning i jagtsæsonen 2021/2022, analyse af et udvidet datasæt fra schweissregisteret for hele forsøgsperioden 2018-2022, analyse af forespørgsel blandt udvalgte schweisshundeførere samt en fysiopatologisk udtalelse. Litteraturstudiet og opstilling af kontrollerede forsøg er ikke yderligere behandlet, og her henvises til den første rapport, dog således at der i forbindelse med nærværende arbejde har været foretaget en supplerende screening for nye publikationer, der kan støtte analysen og konklusionen.

2 Data fra indrapportering fra buejagt 2018-2022

Der forelå ultimo august 2022 indrapporterede data for afgivelse af skud med bue til 282 krondyr, dådyr og sika med følgende fordeling på de fire omhandlede jagtår: 2018/2019: 31, 2019/2020: 73, 2020/2021: 79, 2021/2022: 99. Det forøgede antal for perioden 2018-2020 (sammenlignet med Kanstrup og Sonne 2021) kan bl.a. tillægges, at der i 2022 er indrapporteret en del dyr fra de tidligere jagtsæsoner, grundet at en del buejægere øjensynligt først i 2022 er blevet opmærksom på forpligtelsen hertil. Desuden indgik tre korrekte afrapporteringer fra 2018-2021 ved en fejl ikke i den tidligere bearbejdning. Fordelingen på arter, landsdele og individgrupper i det samlede materiale fra hele forsøgsperioden fremgår af Tabel 1.

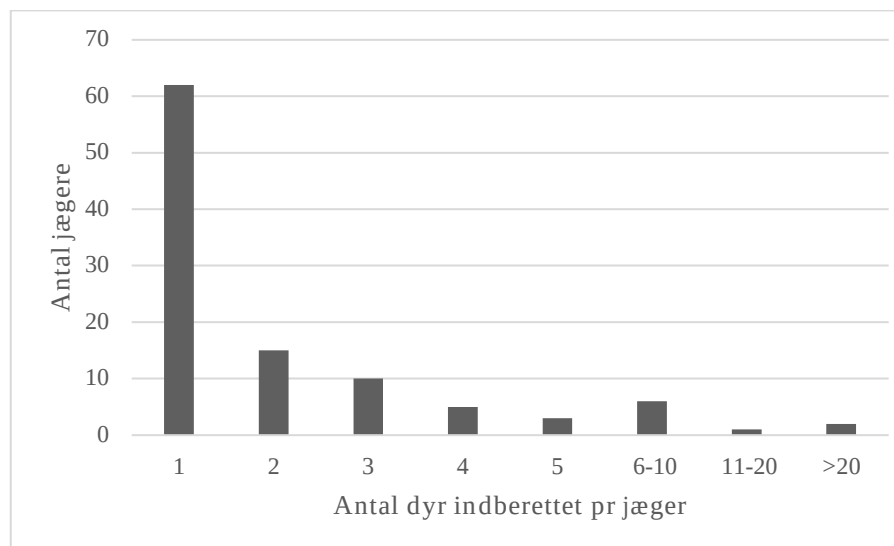
Tabel 1. Indrapporterede påskydninger under buejagt i perioden 2018-2022 fordelt på arter, individgrupper og landsdele.

Dådyr	Sjælland	Fyn	Jylland	Ikke oplyst	I alt
Då	4	25	22		51
Hjort	21	44	21		66
Kalv	6	15	27		48
Ikke oplyst				9	9
I alt	31	84	70	9	194
Krondyr					
Hind	1		19		20
Hjort	3	1	21		25
Kalv	1		33		34
Ikke oplyst				2	2
I alt	5	1	73	2	81
Sika					
Hjort			4		4
Kalv			3		3
I alt			7		7
Total	36	85	150	11	282

Størstedelen af de indrapporterede påskydninger (dyr, der er skudt til, uanset udfald) var således afgivet til dådyr og størstedelen fra Jylland. Der var dog indberetninger fra alle landsdele, hvor fordelingen på arter overordnet afspejler disses udbredelse.

Indrapporteringen blev givet af i alt 104 jægere. Fordelingen af indberettede påskydninger pr. jæger fremgår af Figur 1. De fleste jægere indrapporterede kun skud til ét dyr, mens et mindre antal rapporterede skud til mere end fem dyr. En enkelt indrapporterede 40 påskudte dyr. Indberetningerne var i de fleste tilfælde komplette, men der manglede for nogle oplysninger om fx lokalitet. Til kvalitetssikring af materialet har der været rettet henvendelse til jægerne, men i nogle tilfælde har der ikke været respons på dette.

Figur 1. Antallet af indberetninger af påskudte dyr pr. jæger. N=282.

Stort set alle indberetninger vedrørte jagt med compoundbue, men der var anvendt langbue og recurvebue i 1 henholdsvis og 2 tilfælde. 196 af de afskudte pile var forsynet med 3 blade og 86 med 4 blade. Vægt, diameter og energi fremgår af Tabel 2. Det ses, at alle overholdt de gældende lovkrav, hvor pilevægten i henhold til bekendtgørelse om forsøg med buejagt på de store arter af hjortevildt skal være mindst 33 gram, pilespidsen have en skærende diameter på mindst 25 mm og anslagsenergien (E_o) være mindst 80 Joule.

Tabel 2. Fysiske data på samtlige afskudte pile (N=282).

	Gennemsnit	Min	Max
Vægt (g)	35	32	52
Diameter (mm)	29	25	46
Energi (J)	98	80	130

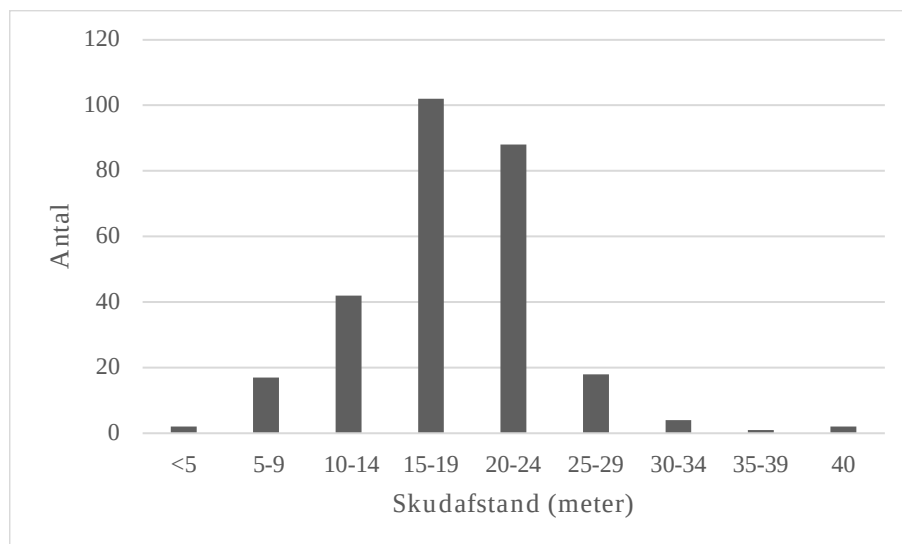
Jagtform blev oplyst i 275 tilfælde. De fleste skud blev afgivet ved anstands-jagt enten fra jorden eller fra stige/tårn, mens en mindre del blev afgivet under pürschjagt og kun et enkelt under trykjagt (Tabel 3). Denne fordeling var omtrent ens for jagt på de tre arter.

Tabel 3. De anvendte jagtformer ved buejagt (N=275)

Art	Dådyr	Krondyr	Sika
Anstands-jagt fra jorden	85	34	
Anstands-jagt fra tårn eller stige	83	39	4
Pürschjagt	14	5	1
Trykjagt	5	3	2

Skudafstanden blev oplyst i 276 tilfælde og spændte mellem 3 og 40 meter med et gennemsnit på 17,7 m ($SE=0,3$ m) (Figur 2). I 263 tilfælde stod dyret stille i skudøjeblikket, og i 19 tilfælde var det i bevægelse.

Figur 2. Skudafstand for 276 skud fordelt på afstandsintervaller.

Træfpunktet kunne angives inden for følgende kategorier: "Hjerte-/lungeregion", "Maveregion" eller "Andet", og jægerne kunne anføre yderligere oplysninger. Ud fra dette blev der foretaget en kategorisering af træfpunkter. Der var ikke oplysninger om skudvinkel. Skudreaktionen kunne angives i prosa uden mulighed for afkrydsning i forudfastlagte kategorier, og dette blev efterfølgende analyseret og inddelt i de tre reaktioner: A: Faldt og forendte på skudsstedet, B: Viste tydelige tegn på træf og flygtede fra skudssted og C: Viste ikke tegn på træf.

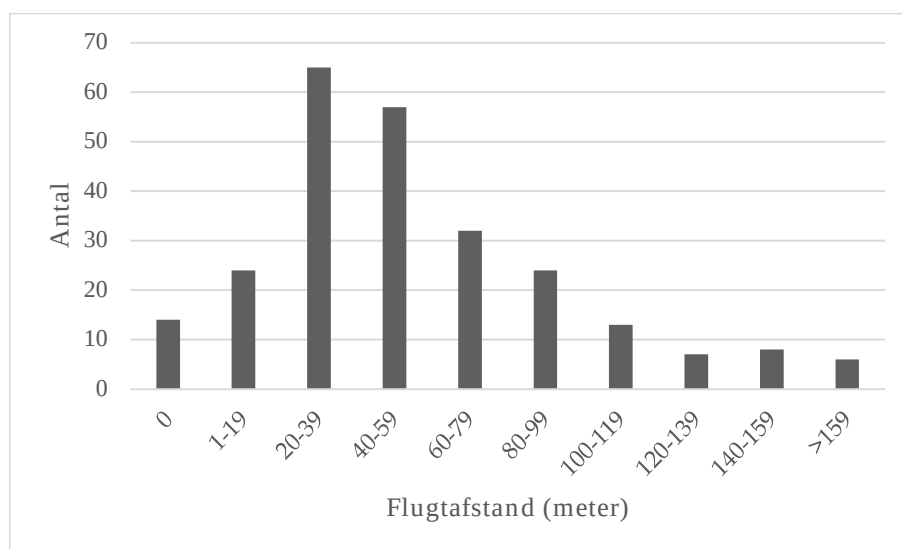
Både træfpunkter og skudreaktioner fremgår af Tabel 4.

Tabel 4. Træfpunkter (N=260) og skudreaktion (N=258) for skud, hvor der var oplysninger for disse parametre.

Træfpunkt	I alt	A	B	C
Hjerte-/lungeregion	223	14	174	34
Maveregion	8		4	4
Hjerte-/lunge-/maveregion	10		6	4
Baglig lunge	1		1	
Bringe	2		2	
Forløb	3		2	1
Kølle	1		1	
Hals	3	1	2	
Strejfskud	5		3	2
Forbiskud	4		1	2
I alt	260	15	196	47

Flugtafstanden (afstanden fra det sted hvor dyret stod i skudøjeblikket til stedet, hvor det faldt) blev oplyst i 250 tilfælde og spændte fra 0 til 800 meter med et gennemsnit på 59,1 m (SE=4,7 m) (Figur 3). Fraregnes tre meget lange flugtafstande (hhv. 450, 500 og 800 meter), var gennemsnittet 52,7 m (SE=2,7 m).

Figur 3. Flugtafstanden for 250 dyr. Gennemsnittet var 59 m.

I 266 tilfælde (94 %) af samtlige påskydninger blev dyret fundet, heraf i 235 tilfælde forendt. I 55 tilfælde (43 dådyr, 11 krondyr og 1 sika; i alt 21 %) af samtlige påskydninger blev der rekvireret schweisshund. Af disse blev 26 fundet og 29 ikke. Af de fundne dyr var 15 forendte og 9 måtte aflives. Træfpunktet for disse var: hjerte-/lungeregion (2), maveregionen (6) og kølle (1). I 8 af de 9 tilfælde, hvor dyret ikke var forendt, blev dyret fundet samme dag som skudafgivelsen, og i ét tilfælde dagen efter. I alt 31 dyr (11 %), ud af det samlede antal skudsituationer, blev ikke fundet. Oplysningerne giver sikre indikationer af forbiskud i 4 tilfælde, mens der i de øvrige 27 tilfælde er angivet formodet skud i hjerte-/lungeregionen (3), maveregionen (5), bagligt lungeskud (1), bringe (2), forløb (3), hals (1), strejfskud (5) og uafklaret (7). Antallet af formodet sårede dyr, der ikke blev fundet (anskudte), anslås således til mellem 20 og 27, hvilket udgør mellem 7,1 og 9,6 % af det samlede materiale.

De fleste jægere gav særlige bemærkninger, og i nogle tilfælde ret udførlige beskrivelser, men for det meste i stikordsform. Dette er anvendt til at kategorisere skudreaktion (se ovenfor), men er derudover ikke nærmere kvantificeret. Nogle af de hyppigste beskrivelser var, at dyrene gav "et hop" i skudøjeblikket og derefter satte i spring, for derefter at gå ned i tempo, stoppe og kollapse. En del beskriver reaktionen "som ved en hjertekugle med riffel". Mange iagttog, at dyret i skudøjeblikket accelererede og satte i en hurtig spurt. Enkelte beskrev, at dyret udstødte en lyd ("brøl", "piv", "bjæf") i skudøjeblikket. "Ingen reaktion" var også udbredt (kategori C). Ydermere gav nogle jægere flere detaljer om de påskudte dyr, fx skud til to voksne kronhorte (>200 kg), den ene med reaktion C og en flugtafstand på 60 meter, den anden med reaktion B og flugtafstand på 118 meter (begge med skud i hjerte-/lungeregionen). I et konkret tilfælde, hvor flugtafstanden var 800 meter, oplyste jægeren, at pilen (3-bladet, 33,6 g, 32 mm, 84 J) havde ramt dyret (stangdåhjort) på skulderbladet, men ikke givet gennemskud. Dyret var ikke forendt, da det blev fundet og aflivet dagen efter påskydningen.

Data har ikke været genstand for statistisk analyse, men materialet viste en tendens til, at 3-bladede pile gav længere gennemsnitsflugtafstand end 4-bladede. Det kunne dog skyldes en tilfældighed, pga. 4 meget lange flugtafstande med 3-bladede pile grundet ikke-optimale træfpunkter. For pilenes øvrige egenskaber (diameter, vægt og energi) var der ingen sammenhæng med flugtafstanden. Dette er præsenteret i Kanstrup og Sonne (2021) (Figur 5 i

denne), og det yderligere materiale fra 2021/22-jagtsæsonen har ikke givet anledning til ændret konklusion.

Skudreaktion A er defineret ved en flugtafstand på 0 meter. Skudreaktion B (tydelig reaktion på træf) og C (ingen reaktion) gav ca. samme gennemsnitlige flugtafstand på 61 meter. Der blev kun afgivet få skud til dyr i bevægelse, og dette havde ingen påviselig indflydelse på flugtafstanden. Vi fandt ingen sammenhæng mellem skudafstand og flugtafstand.

Der var ikke angivet vægt af de nedlagte dyr, så der var ikke basis for en detaljeret analyse af sammenhængen mellem flugtafstand og dyrenes størrelse. Ved inddeling i kategorierne hjort, då/hind og kalv, der kan antages som en proxy for dyrenes størrelse, viste der sig en tendens til, at skud til hjorte gav længere gennemsnitlige flugtafstande (72,7 m; SE=10,3 m), mens den ved skud til dåer/hinder var kortere (57,6 m; SE=4,8 m) og for kalv endnu kortere (45,4 m; SE=5,0 m). Der var dog for hjorte en overvægt af dårlige placeringer af pile, der gav meget lange flugtafstande og dermed trækker gennemsnittet op. Når der kun medregnes pile placeret i hjerte/lunge-regionen var den gennemsnitlige flugtafstand for hjort, då/hind og kalv hhv. 64,8 m (SE=9,1m), 52,8 m (SE=4,7 m) og 40,2 m (SE=3,6 m). Samles grupperne hjort og då/hind (voksne dyr), var flugtafstandene ved skud i hjerte-lungeregionen for disse i gennemsnit 61,4 m (SE=5,7 m) mod 44,3 m (SE=5,2 m) for ikke-voksne dyr. Alt i alt indikerer dette en sammenhæng mellem størrelse og flugtafstand. Dette er ikke statistisk behandlet, men sammenhængen støttes af analysen af datasættet fra schweissregisteret (næste afsnit)

3 Data fra schweissregisteret 2018-2022

Schweisssekretariatet hos Naturstyrelsen har stillet data til rådighed vedrørende eftersøgning af hjortevildt påskudt med bue og jagtriffel i perioden 2018-2022. Der var over de fire jagtsæsoner i alt 37.751 eftersøgninger af hjortedyr påskudt med bue eller riffel. Fordelingen på jagtsæson, art og våben fremgår af Tabel 5.

Tabel 5. Fordelingen af samtlige 37.751 eftersøgninger på vildtart, jagtår og våbentype. Parenteserne angiver den procentuelle fordeling mellem riffel- og bueeftersøgninger.

	2018/2019		2019/2020		2020/2021		2021/2022		2018-2022		
	Riffel	Bue	Riffel	Bue	Riffel	Bue	Riffel	Bue	Riffel	Bue	Begge våben
Dåvildt	1327	16	1391	16	1482	23	1494	22	5.694 (98,7)	77 (1,3)	5.771
Kronvildt	2430	2	2280	5	2129	10	2293	5	9.132 (99,8)	22 (0,2)	9.154
Råvildt	5557	226	5419	232	5719	239	4723	160	21.418 (96,2)	857 (3,8)	22.275
Sikavildt	169	0	129	0	109	1	140	3	547 (99,3)	4 (0,7)	551
I alt	9483	244	9219	253	9439	273	8650	190	36.791 (97,5)	960 (2,5)	37.751

17.274 af alle eftersøgninger var såkaldte kontroleftersøgninger, der iværksættes, hvor schweisshundeføreren bliver tilkaldt, uden at rekvirenten har kunnet konstatere tegn på anskydning. Dette var for riffeljagt 17.091 svarende til 46 % af alle riffeleftersøgninger og for buejagt 183, hvilket kun udgør 19 % af bueeftersøgningerne. For bukkejagt (16. maj til 15. juli) var den tilsvarende fordeling hhv. 44 og 18 %. Det er sandsynligt, at forskellen kan tillægges, at buejægerne ved analyse af pilen, der ofte findes efter skuddet, bedre kan vurdere skuddets udfald, end det er tilfældet ved et riffelskud. Det er også tænkeligt, at forskellen ligger i jagtformen, hvor buejagt i højere grad end riffeljagt foregår som enkeltmandsjagt, og hvor det kan have en betydning, at kontroleftersøgninger formentlig finder sted med større hyppighed på fællesjagter, hvor der ofte er en schweisshundefører med, der iværksætter eftersøg, uanset sandsynligheden for et forbiskud. Dette modtales dog af, at frekvensen af kontroleftersøgning under forårsjagt på råbuk ligger på niveau med øvrig jagt, selv om bukkejagt meget typisk foregår som enkeltmandsjagt på linje med buejagt.

Antallet af buejagt-eftersøgninger af råvildt var markant større end af de øvrige arter, hvilket kan ses som udtryk for, at råvildt i højere grad end de øvrige arter af hjortevildt jages med bue.

Resultatet af eftersøgninger af påskudte dyr kategoriseres enten som "positiv" (hvor dyret bliver fundet) eller "negativ" (hvor dyret ikke bliver fundet). Af samtlige eftersøgninger i perioden 2018-2022 var 20.041 (53,1%) positive heraf 19.470 for riffeljagt-eftersøgninger svarende til 52,9 % af alle riffeljagt-eftersøgninger og 571 for buejagt-eftersøgninger svarende til 59,4 %. Disse andele ændres imidlertid til hhv. 72,7 % og 64,2 %, hvis der ses bort fra forbiskud, der er betydeligt mere udbredt ved riffel- (27 % af alle indrapporteringer) end ved buejagteftersøgninger (7 % af alle indrapporteringer). Sandsynligheden for en positiv eftersøgning er mindre for kontroleftersøgninger end for ikke-kontroleftersøgninger, men der er for både riffel- og buejagt eksempler på, at kontroleftersøgninger resulterer i, at dyret bliver fundet (for riffeljagt 5.079 og for buejagt 60 i hele perioden).

Der opereres i regi af schweissregisteret ikke med begrebet flugtafstand, men med sporlængde, som indrapporteres af schweishundeføreren i afstandskategorierne 0-200 m, 200-600 m, 600-1000 m, 1000-3000 m og >3000 m. Det vurderes, at sporlængden er den parameter, der danner det bedste grundlag for en sammenlignende analyse af eftersøgning af vildt skudt med riffel versus bue i forhold til at vurdere effektiviteten. Men da sporlængder for negative eftersøgninger kun beskriver den afstand, som schweishunden har tilbagelagt under forsøget på at finde dyret, vurderes det hensigtsmæssigt at udelade negative eftersøgninger af analysen. Det følgende gælder således kun positive eftersøgninger, men herunder også kontroleftersøgninger med positivt resultat.

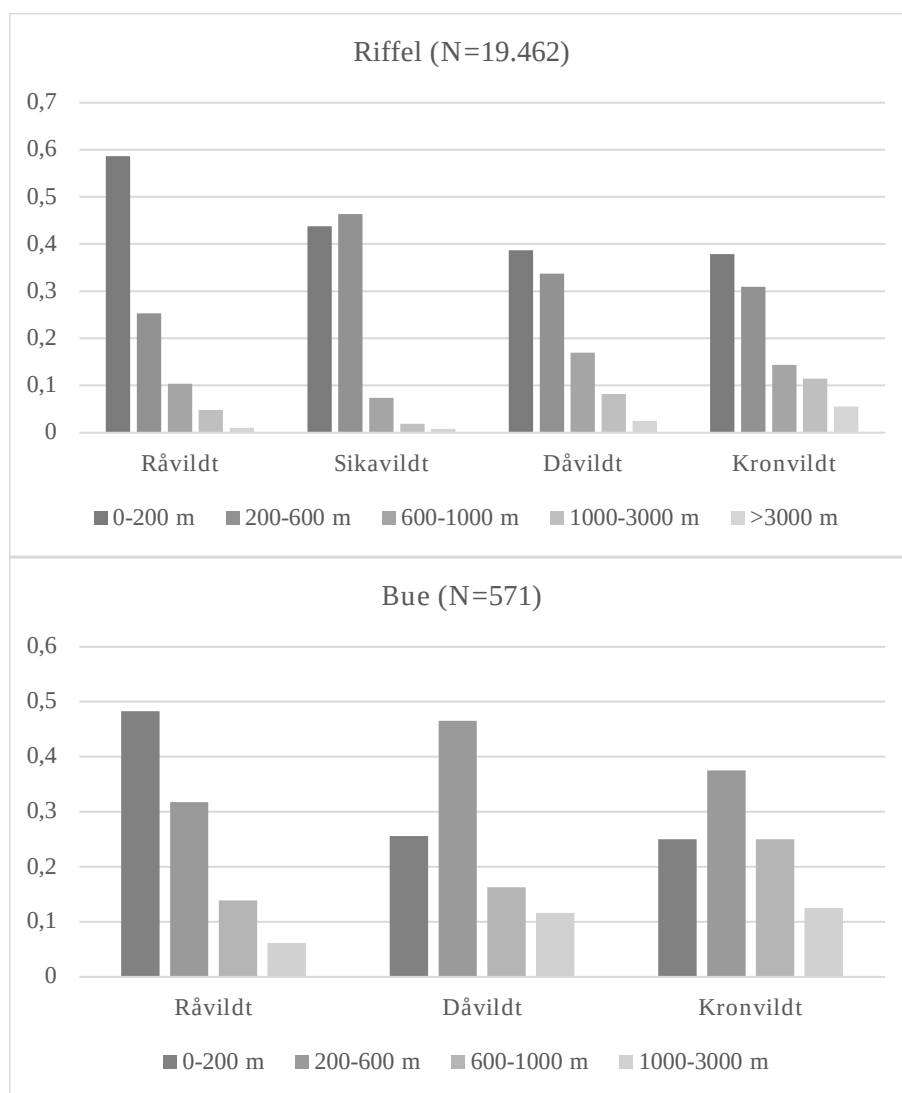
For de i alt 20.041 positive eftersøgninger af de fire arter nedlagt med riffel og bue over de fire forsøgsår, fremgår sporlængden af Tabel 6. Den relative fordeling fremgår af Figur 4, hvor dyrene er sat i størrelsesmæssig rækkefølge fra små til store.

Tabel 6. Fordelingen af antallet af positive eftersøgninger på sporlængdeintervaller for de fire arter i forsøgsperioden 2018-2021.

	0-200 m		200-600 m		600-1000 m		1000-3000 m		>3000 m	
	Riffel	Bue	Riffel	Bue	Riffel	Bue	Riffel	Bue	Riffel	Bue
Dåvildt	982	11	855	20	430	7	208	5	63	0
Kronvildt	1752	2	1430	3	664	2	528	1	256	0
Råvildt	7045	251	3037	165	1245	72	577	32	118	0
Sikavildt	119		126		20		5		2	0

Det fremgår, at for alle arter er der for riffeljagt en overvægt af sporlængder under 600 m, og med undtagelse af sikavildt (hvor materialet er begrænset) ligeledes under 200 m. Dette er mest udtalt for råvildt. Søjlernes forløb fra venstre mod højre indikerer sporlængdernes sammenhæng med dyrenes størrelse, og der synes at være en tendens til, at jo større dyrene er (baseret på art som proxy for størrelse), desto længere sporlængder. Det samme synes at være tilfælde for sporlængder ved eftersøg af bueskudte dyr. Her synes tyngden af sporlængder for eftersøg af krondyr at ligge over sporlængder for eftersøg af dådyr, hvor der dog for dådyr er en stor repræsentation af sporlængder fra 200-600. Materialets størrelse skal dog tages i betragtning, og på det grundlag valgte vi i den statistiske analyse at slå data for dåvildt og kronvildt sammen, således at der blev en kategori for "små" dyr (=rådyr), der kunne sammenlignes med "store" dyr (=då- og krondyr). Samtidig slog vi sporlængder fra 1.000-3.000 meter sammen. Vi gjorde dette for både riffel- og bueskudte dyr og kun for dyr truffet i hjerte/lungere regionen og i maveregionen. Der anvendtes en Chi2-test, hvor der viste sig en statistisk signifikant forskel mellem små og store dyr ($\chi^2=20,2$; $df=4$; $0<0,001$), og det samlede mønster er, at der for de store dyr er færre korte og især flere lange sporlængder sammenlignet med rådyr. Sporlængderne var generelt længere for bueskudte dyr ($\chi^2=8,15$; $df=1$; $p=0,043$) sammenlignet med riffelskudte dyr, men interaktionen mellem våben og dyrets størrelse var ikke signifikant ($\chi^2=2,54$; $df=2$; $p=0,2806$), hvilket indikerer, at våbenet ikke havde nogen forskellig effekt på arternes sporlængder. For det samlede materiale viste den mest afgørende parameter for sporlængden ved både riffel- og bueskudte dyr sig at være træfpunktet ($\chi^2=2.652$; $df=1$; $p<0,001$).

Figur 4. Samme datagrundlag som Tabel 6, men vist som den relative fordeling af eftersøgninger på spurlængder. For buejagt er kun medtaget for tre arter, idet der ikke var positive eftersøgninger af bueskudte sika. Der var ikke spor >3.000 m i forbindelse med bueeftersøgninger.

Desuden testede vi om sandsynligheden for en positiv eftersøgning var påvirket af våbentypen, vildtarten, træfpunktet (her også kun indregnet hjerte/lungetræf og maveskud) samt interaktionen mellem våben og vildtart. Generelt indikerede parameterestimaterne, at eftersøgning af råvildt (uanset våben) oftere resulterer i positive søgninger sammenlignet med dådyr/kron-dyr ($\chi^2=35,22$; $df=2$; $p>0,001$), og at riffelskud resulterer i højere sandsynlighed for positive eftersøgninger end bueskud ($\chi^2=29,64$; $df=1$; $p<0,001$). Bladskud gav overordnet højere sandsynlighed for positive eftersøgninger end maveskud ($\chi^2=9,83$; $df=1$; $p=0,0017$).

Der var i forbindelse med 20.064 eftersøgninger konstateret sikre tegn på træf, og i 5.208 (26 %) af disse tilfælde blev dyret ikke fundet. For 785 eftersøgninger af bueskudte dyr, hvor der var sikre tegn på træf, blev 288 (37 %) ikke fundet, hvilket peger i retning af en større anskydningsfrekvens end gennemsnittet for begge våben. Her skal imidlertid tages højde for, at pilen i 188 (65 %) af disse tilfælde blev fundet på påskudsstedet. Da pilen giver et godt grundlag for at vurdere udfaldet af skuddet, kan den større frekvens af tegn på træf kombineret med ikke-fundne dyr være et udtryk for, at det under buejagt er nemmere at finde sikre tegn på skuddets udfald end ved riffeljagt.

4 Spørgebrevsundersøgelse blandt schweiss-hundeførere

Schweisssekretariatet under Naturstyrelsen udsendte i oktober 2022 link til et spørgebrev administreret af Aarhus Universitet (SurveyExact) til 16 schweiss-hundeførere, som i jagtsæsonen 2021/2022 havde været tilkaldt til eftersøgning af krondyr, dådyr og sika påskudt med bue. Henvendelsen og spørgebrev samt en del af besvarelserne fremgår af Annex 1. Ved svarfristens udløb var indkommet 14 besvarelser. Respondenterne fordelte sig geografisk på følgende måde: Jylland: 5, Sjælland og Lolland-Falster: 4 og Fyn/Langeland: 5. Deres erfaring i schweissregistret strakte sig fra 1 til 26 år med et gennemsnit på 12 år. En af respondenterne var selv buejæger.

Kernen i spørgsmålene var afklaring af schweiss-hundeførernes erfaring med eftersøg af de store arter af hjortevildt i forbindelse med buejagt sammenlignet med riffeljagt. Det var på forhånd tjekket, at alle adspurgte havde erfaring med eftersøgning efter jagt med begge våbentyper. Spørgsmålene var dels kvantitativt orienteret, hvor schweiss-hundeførerne kunne angive sandsynligheden for en positiv eftersøgning ved træfpunkt i hjerte-/lungeregionen hhv. uden for hjerte-/lungeregionen fordelt på de to våbentyper. Tilsvarende kunne de angive hvilken våbentype, der gav anledning til størst sporlængde – ligeledes fordelt med træfpunkt i og uden for hjerte-/lungeregionen. Resultatet fremgår af tabel 7.

Tabel 7. De 14 respondenters besvarelser på spørgsmål 4-7 (se Annex 1 for den præcise formulering af spørgsmålene).

	Bue	Riffel	Ca. samme
4. Størst sands. for positiv v. træf i hjerte/lunge	1	2	11
5. Størst sands. for positiv v. træf uden for hjerte/lunge		11	3
6. Størst sporlængde v. træf i hjerte/lunge	9	1	4
7. Størst sporlængde v. træf uden for hjerte/lunge	11		3

Schweiss-hundeførerne kunne ud over den kvantitative besvarelse beskrive, hvordan de generelt oplever sværhedsgraden og successen af eftersøgninger af hjortevildt påskudt med de to våbentyper samt ydermere give mere overordnede kommentarer vedrørende effektiviteten af buejagt. Besvarelserne af disse spørgsmål fremgår af Annex 1 (i uredigeret form). Endelig kunne de angive, om Aarhus Universitet må rette telefonisk henvendelse (i så fald kunne de angive navn og telefonnummer). 12 ud af de 14 respondenter gav tilladelse til dette. Da besvarelserne generelt var fyldestgørende, har Aarhus Universitet kun gjort brug af denne mulighed i 2 tilfælde, hvor der var behov for præciseringer.

Spørgebrevsundersøgelsen bekræfter resultatet fra både indberetninger fra buejægerne og data fra schweissregistret, herunder både ringere sandsynlighed for en positiv eftersøgning og øgede flugtafstande og sporlængder ved buejagt sammenlignet med riffeljagt. Den nuancerer forskellen i disse variable ved træf uden for hjerte-/lungeregionen, hvor besvarelserne ret entydigt indikerer, at buejagt giver større udfordringer end riffeljagt. Det er dog værd at bemærke, at der med hensyn til sandsynligheden for en positiv eftersøgning er omtrent en ligelig fordeling mellem bue- og riffeljagt, når træfpunktet er i

hjerte-/lungeregionen. Flere af de kvalitative besvarelser indikerer, at træfpunkt uden for hjerte-/lungeregionen ved bueskud komplicerer eftersøgningen. Det nævnes af flere, at bueskud med træfpunkt højt på dyret giver specielt komplicerede eftersøgninger, samt at vandrette skud er at foretrække, frem for skud fra en høj position (fx fra træ eller skydeplatform). Samtidig synes det at være en erfaring, at der kræves mere tålmodighed ved eftersøg efter bueskud, fx at påskudte dyr bør gives mere tid i sårlejet. En enkelt respondent påpeger risikoen for, at hunde under evt. hetz skades af pile, der sidder i det anskudte dyr, ligesom én nævner, at anvendelse af mekaniske pilespidser (et specielt design, hvor pilespidsens blade folder sig ud ved anslag på dyret) formentlig vil kunne øge den terminalballistiske effekt.

5 Patofysiologisk udtalelse

Følgende er en patofysiologisk udtalelse fra Peter Juel Thiis Knudsen, Vicestatsobducent, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Retsmedicinsk Institut, Retslægelig Afdeling, Syddansk Universitet.

De parametre, der bruges til at vurdere læsioner fra projektiler, er hastighed, vægt, konstruktion (skærende/ ikke skærende) og penetration. Alle disse er mere eller mindre indbyrdes afhængige, og når man skal vurdere dem, er det vigtigt at se på, hvilken sammenhæng der er.

Pileskud er karakteriserede ved høj projektilvægt, lav hastighed, skærende spids og dyb penetration, sidstnævnte er dog afhængig af anslagshastigheden. Der er ingen temporær kavitet, og læsionerne er således begrænset til sårkanalen. Riffelskud er karakteriserede ved lav projektilvægt, høj hastighed, stump spids umiddelbart efter anslaget for at opnå en stor læsion på bekostning af penetrationsdybden, der bestræbes at holde sig til mindst målets tykkelse, så der opnås gennemskud. Der er en betydelig temporær kavitet, og trykvirkning omkring sårkanalen kan medføre læsion af organer, der ligger uden for sårkanalen.

5.1 Bladskud

Til vurdering af de to typer af ammunition indgår smerte for dyret (intensitet og varigheden), samt overlevelsestiden fra dyret er ramt til det dør. Kun skud placeret som "bladskud" vurderes og sammenlignes i denne kontekst. Bladskud defineres som et skud, der rammer hjertet, og som således er dødeligt efter kort tid. Der tages ikke her stilling til skud, der ikke rammer et primært vitalt organ, og der vil derfor ikke blive taget stilling til effekten uden for sårkanalen.

5.2 Læsion

De to projektiler forårsager forskellige skader. Pileskuddet laver en sårkanal med en diameter svarende til pilens diameter, men dertil kommer den læsion, som de skærende elementer i pilespiden forårsager. Der er her tale om permanente læsioner svarende til de læsioner, der ses ved et langsomt projektil, der ikke danner en væsentlig temporær kavitet, eksempelvis et 7,65 mm eller 9 mm fuldkappet pistolprojektil. I begge tilfælde vil sårkanalen falde sammen efter at pilen/projektilet er passeret. Den skærende del af pilen vil medføre en større permanent læsion af hjertet. Læsionen fra pilen er ensartet i hele sin udstrækning. Riffelprojektilet forårsager skade på flere måder. Når projektilet rammer dyret udvides projektilet til det dobbelte eller tredobbelte i diameter. Fx kan et 7,62 mm projektil få en diameter på 2 cm efter anslag. Dette projektil vil således danne en bred sårkanal, men da der ikke er et skærende element, vil sårkanalen delvis falde sammen. Endvidere vil projektilet beskadige dyret ved dannelse af en temporær kavitet. Denne opstår som et resultat af at vævet trykkes ud til siden af det høje tryk, der dannes af et højhastighedsprojektil. Det vil i nogle tilfælde blot betyde en deplacering af vævet, der så falder tilbage igen, men hvis udvidelsen er tilstrækkelig stor, vil den overstige vævenes elasticitet, sønderrive væv og forøge læsionen. Trykstigningen i massive eller væskefyldte organer (f.eks. hjertet), vil transmittere

trykket - også kaldet en "eksplosiv" læsion. Dødsårsagen kan således være forblødning som ved pilskud, men også destruktion af hjertevæv.

Tilsammen vil de to måder forårsage en betydelig lokal skade, da ekspansionen og deraf følgende trykstigning sker umiddelbart efter at projektilet har ramt dyret. Det er således kun de første 10-15 cm fra anslagsstedet, hvor man ser disse svære skader.

5.3 Overlevelsestid

Det er kendt fra den humane retsmedicin, at selv om et skud har ramt hjertet, vil det være muligt for den ramte at bevæge sig i en vis afstand og endog være i stand til at sætte sig til modværge. Dette svarer ganske til de fund, man gør ved hjortevildt, hvor dyret trods en perforerende læsion af hjertet kan løbe, før det falder om. Overlevelsestid efter riffelskud afhænger af den temporære kavitet og lokale vævsdestruktion. Det må antages at riffelskud er mere effektivt, men virkningen afhænger af hvor langt den temporære kavitet når ind i dyret. Efter den "eksplosive" læsion forårsager projektilet en sårkanal svarende til hvad man må forvente fra en jagtpil.

5.4 Smerte

Det er ikke muligt at kvantificere smerte objektivt, hverken for dyr eller mennesker. Det må antages, at en skærende læsion påført med en pil uden trykstigning i de organer, der ligger omkring skudkanalen, vil medføre mindre smerte på dyret end et riffelskud. Riffelskud vil medføre betydelig temporær kavitet og trykvirkningen omkring sårkanalen kan medføre læsion af organer, der ligger uden for sårkanalen. Der må antages at være mindre effekt af trykstigningen hos større dyr, da den temporære kavitet vil fordele sig i et større volumen med forekomst af mindre lokale højtryksområder.

5.5 Konklusion

Baseret på retsmedicinsk litteratur og egne undersøgelser kan man ikke dokumentere en afgørende forskel mellem de to våben hvad angår overlevelsestid og smerte. Når man skal vurdere forskellen mellem de to projektiler, er det svært at tillægge den ene en afgørende forskel – eller fordel – over for den anden. Overlevelsestiden efter pileskud må antages at være marginalt forøget i forhold til riffelskud, da der ikke opstår læsioner fra den temporære kavitet, som ved riffelskud. Pileskud må antages at påføre mindre smerte end et riffelskud med efterfølgende overtryk i de omliggende organer.

6 Effektivitet af buejagt

For den grundlæggende forståelse og definition af effektivitet af en given jagtform og våbentype henvises til Kanstrup og Sonne (2021), hvorfra det kan syntetiseres, at effektivitet ses som jagtformens kapacitet til at aflive (dræbe) dyret inden for rammer, der er anerkendt som dyreværnsmæssigt forsvarlige. Det er her intuitivt og generelt anerkendt, at tidsrummet fra et dyr træffes af et skud, til det mister bevidstheden, er bestemmende for den dyreværnsmæssige forsvarlighed af en aflivning (drab), idet længden af dette tidsrum opfattes som proportional med omfanget af den smerte og stresspåvirkning, som aflivningen potentielt påfører dyret (Smith m.fl. 2022). Ved jagt og aflivning af dyr med skydevåben under praktiske jagtforhold er det imidlertid ikke muligt at foretage en præcis måling af tid til bevidstløshed (eller død), og her anvendes flugtafstanden (afstand fra påskudsstedet til det sted, hvor dyret falder og findes) som proxy for tidsrummet til bevidstløshed / død.

Kanstrup og Sonne (2021) diskuterer anvendelse af flugtafstand som udtryk for skueffektiviteten og refererer en række udenlandske undersøgelser af buejagt, hvor flugtafstanden anvendes som den primære variabel. Resultaterne af disse undersøgelser matcher data fra indrapportering for buejagt på de store arter af hjortevildt i Danmark i perioden 2018-2022 (Figur 3). Samlet er der en stærk indikation af, at buejagt giver flugtafstande, der er længere end flugtafstande ved jagt med riffel, hvilket også støttes af en række schweishundeføreres besvarelse af et spørgebrev og den patofysiologisk vurdering (se afsnit 6 og 7 samt Kanstrup og Sonne (2021)). Samlet peger dette i retning af, at buejagt på de store arter af hjortevildt ikke er så effektiv som jagt med riffel, når der alene ses på flugtafstand som parameter for effektiviteten.

Det samlede materiale peger i retning af, at flugtafstande (og sporlængder ved eftersøgninger) øges med dyrets størrelse uanset våbentype. Dette er kendt fra tidligere studier af riffeljagt (Stokke m.fl. 2018; Kanstrup m.fl. 2016). Denne sammenhæng synes dog ikke at være afhængig af våbentype forstået på den måde, at den fx ikke er mere udtalt ved buejagt end ved riffeljagt. Diskussion af effektiviteten af buejagt på de store hjortevildtarter vil her kunne nuanceres ved at inddrage buejagt på råvildt, som siden 2004 har været lovlig og efter den almindelige diskurs at dømme generelt er anerkendt som effektiv og dyreværnsmæssigt forsvarlig. Det vil kunne anføres, at forøgelse af flugtafstande og sporlængder ved buejagt på de større arter sammenlignet med riffeljagt relativt betragtet er på niveau med forøgelsen set hos råvildt, og at forøgelsen afspejler fysiologisk-ballistiske forhold og ikke skal ses som udtryk for, at bue og pil grundlæggende har utilstrækkelig effektivitet til jagt på de store arter.

Et element til nuancering af diskussionen af ”tid til bevidstløshed” og ”tid til død” som udtryk for effektiviteten af et skud, er niveauet af smerte og stress, som dyret påføres. Dette er diskuteret i Kanstrup og Sonne (2021) og er i nærværende arbejde udbygget i kraft af den patofysiologiske vurdering, der antager, at en skærende læsion påført med en pil uden trykstigning i de organer, der ligger omkring sårkanalen, medfører mindre smerte på dyret end et rifelskud.

Kanstrup og Sonne (2021) diskuterede spørgsmålet om risikoen for anskydning (sårede dyr, der ikke genfindes) ved anvendelse af forskellige typer af jagtvåben. Det udvidede datasæt indrappporteret af danske buejægere i 2022 indikerer ikke et niveau af anskydninger ved buejagt, der er forskelligt fra det tidligere konstaterede omfang (8-9%). Materialet fra spørgebrevsundersøgelsen blandt schweishundeførerne indikerer klart, at sandsynligheden for en positiv eftersøgning ved træfpunkter uden for hjerte-/lungeregionen er mindre ved buejagt end ved riffeljagt, ligesom sporlængderne er markant større. Et element til at effektivisere buejagt synes derfor at være yderligere sikring af at opnå korrekt træfpunkt (hjerte-lunge) ved buejagt. Der er en tendens til, at erfarne buejægere opnår større succes end uerfarne (Kanstrup & Sonne 2021). Anvisninger fra schweishundeførere i form af at undgå skud med højt træfpunkt afgivet fra høj position vil formentlig kunne bidrage til at sikre yderligere effektivitet, og det anbefales, at dette indgår fx i uddannelsen af buejægere.

Det vurderes ikke, at indsamling af yderligere data fra buejagt i Danmark baseret på den samme metodik, som har været anvendt i forsøgsordningen fra 2018-2022, vil give et sikrere fagligt grundlag for en beslutning om buejagt på de store arter af hjortevildt. Kanstrup og Sonne (2021) skitserede kontrollerede forsøgsopstillinger, bl.a. hvor indsamling af data baseres på nøjagtige observationer af dyrs adfærd og reaktion ved påskydning med pil og riffelprojektil under praktiske jagtrelevante omstændigheder, og ligeledes mere kliniske forsøg, hvor effekten af ammunitionen evalueres på baggrund af måling af fysiologiske variable hos dyr, der påskydes efter forudgående bedømmelse. Der ligger for begge opstillinger nærmere beskrivelser, men de har ikke været realiseret. De kræver omfattende forudgående organisation, tilladelse, forberedelse og er komplicerede at gennemføre.

Det noteres, at der i Finland er igangsat et ambitiøst feltstudie af buejagt på hvidhalet hjort, hvor der måles på gængse variable, fx flugtafstand. Der forsøges ligeledes registreret tid til bevidstløshed samt måling på bestemte fysiologiske variable (kortisol, pH m.v.) i en sample af 100 dyr skudt med bue sammenlignet med et tilsvarende antal skudt med riffel. Den vurderes yderligere at kunne understøtte en evaluering i Danmark. Undersøgelsen har ophæng i Helsinki Universitet. Den er ikke publiceret og der foreligger ikke præcis information om, hvornår den forventes publiceret.

7 Konklusion

De indsamlede data fra danske buejægere fra forsøgsperioden 2018-2022 sandsynliggør, at flugtafstanden for hjortedyr påskudt under buejagt er længere end ved riffeljagt. Også data fra schweissregisteret peger i retning af, at sporlængder ved eftersøg af dyr påskudt med bue er længere end for påskud med riffel. Begge forhold understøttes af en patofysiologiske analyse (retsmedicinsk udtalelse) baseret på en vurdering, der sammenligner pilens og riffelprojektillets terminalballistik.

Undersøgelsen indikerer, at flugtafstande øges med dyrets størrelse. Det gælder for både bue- og riffeljagt, men sammenhængen er ikke afhængig af våbentype. Data fra schweissregisteret indikerer, at sandsynligheden for en positiv eftersøgning er mindre ved buejagt end ved riffeljagt. Omfanget af anskydninger (sårede dyr, der ikke genfindes) er i materialet for buejagt opgjort til 8-9 %, hvilket svarer til niveauet i andre undersøgelser af buejagt. Der synes at være en tendens til, at rutinerede buejægere anskyder færre dyr end ikke-rutinerede, hvilket også støttes af andre studier.

Erfaring blandt schweisshundeførere støtter op om disse resultater og indikerer, at den største forskel imellem bue- og riffeljagt ses ved træfpunkter uden for hjerte-lungeregionen, hvor eftersøgninger i forbindelse med buejagt kompliceres i form af større sporlængde og mindsket sandsynlighed for at finde dyret. Flere schweisshundeførere påpeger betydningen af træfpunktet og fraråder ikke-vandrette skud.

Der foreligger ikke undersøgelser, der på en videnskabelig sikker måde afklarer buejagts effektivitet hverken absolut eller i sammenligning med andre jagtformer. Flere forskere efterlyser udvikling af bedre parametre for jagtammunitions samlede effektivitet til aflivning af dyr, herunder bedre belysning af indikatorerne "tid til bevidstløshed" og "tid til død" samt et udbygget videnskabeligt grundlag for vurdering af effektiviteten af jagt med riffel og haglgevær, som i dag anvendes som følge af konvention og ikke videnskabeligt opstillede kriterier for effektivitet.

Det sandsynliggøres, at en jagtpil potentielt udløser mindre smerte end et riffelprojektil, hvilket støttes af den patofysiologiske udtalelse i nærværende rapport. Overfladiske sår ved utilsigtede træfpunkter med jagtpile har muligvis større sandsynlighed for at heles end tilsvarende sår forårsaget af riffelammunition.

8 Referencer

Kanstrup, N., Balsby, T. J. S. og Thomas, V. G. (2016). Efficacy of non-lead rifle ammunition for hunting in Denmark. *European Journal of Wildlife Research* 62:333-340 doi:10.1007/s10344-016-1006-0

Kanstrup, N. & Sonne, C. (2021). Effektiviteten af buejagt på de store arter af hjortevildt – viden, erfaringer og skitser til kontrollerede forsøg. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 34 s. - Teknisk rapport nr. 218 <http://dce2.au.dk/pub/TR218.pdf>

Smith, S. D. G., & Ryeng, K. A. (2022). Developments in the Quantitative Assessment of Welfare Outcomes in Hunted Mammals Subject to Shooting. *NAMMCO Scientific Publications*, 12. <https://doi.org/10.7557/3.5914>

Stokke, S., Arnemo, J. M., Brainerd, S., Söderberg, A., Kraabøl, M. og Ytrehus, B. (2018). Defining animal welfare standards in hunting: body mass determines thresholds for incapacitation time and flight distance. *Scientific Reports* 8:13786 doi:10.1038/s41598-018-32102-0

Annex. Spørgerbrev til schweisshundeførere

Henvendelse fra Schweisssekretariatet

Kære schweisshundefører

Vi vil fra Sekretariatets side høre dig om du vil deltage i en spørgeskemaundersøgelse om bue-eftersøgninger.

Siden 2018 har der været en forsøgsordning, hvor det har været tilladt at anvende bue og pil til jagt på kronvildt, dåvildt og sikavildt. Miljøstyrelsen, som administrerer denne forsøgsordning, ønsker nu at undersøge effektiviteten af buejagt. Som led i dette skal der gennemføres en kort spørgeskemaundersøgelse blandt udvalgte schweisshundeførere. Det er Aarhus Universitet, der har lavet spørgeskemaet, og de assisterer Miljøstyrelsen med udredningen af forsøgsordningen.

Da det er vigtigt for undersøgelsen, at så mange som muligt af de udvalgte schweisshundeførere deltager, håber vi, du vil tage dig tid til at svare på spørgeskemaet. Du finder spørgeskemaet i dette link. Det er kortfattet og kan udfyldes på kort tid. Hvis du er indforstået med, at Aarhus Universitet eventuelt henvender sig til dig telefonisk for en uddybning, er der mulighed for at angive dit telefonnummer sidst i selve spørgeskemaet.

Mange tak for hjælpen.

Schweisssekretariatet

Spørgeskemaet

1. Hvilken kommune bor du i? [tekstfelt]
2. Hvor mange år har du været legitimeret schweisshundefører? [tekstfelt]
3. Er du aktiv buejæger selv? Nej/Ja
4. På baggrund af din erfaring: Hvilken våbentype giver VED TRÆFPUNKT I HJERTE-/LUNGeregionen størst sandsynlighed for en positiv eftersøgning? Riffel/Bue/Riffel og bue giver omtrent samme sandsynlighed for en positiv eftersøgning.
5. På baggrund af din erfaring: Hvilken våbentype giver VED TRÆFPUNKT UDEN FOR HJERTE-/LUNGeregionen størst sandsynlighed for en positiv eftersøgning? Riffel/Bue/Riffel og bue giver omtrent samme sandsynlighed for en positiv eftersøgning.

6. På baggrund af din erfaring: Hvilken våbentype resulterer VED TRÆFPUNKT I HJERTE-/LUNGeregionen i størst sporlængde? Riffel/Bue/Riffel og bue giver omtrent samme sporlængde.
På baggrund af din erfaring: Hvilken våbentype resulterer VED TRÆFPUNKT UDEN FOR HJERTE-/LUNGeregionen i størst sporlængde? Riffel/Bue/Riffel og bue giver omtrent samme sporlængde.
7. Hvordan oplever du generelt sværhedsgraden og successen af eftersøgninger af dyr påskudt med bue i forhold til dyr påskudt med riffel, herunder om den er afhængig af vildtart (fx råvildt kontra de større arter af hjortevildt)? (Beskriv i kortfattet tekst): [tekstfelt]
8. Har du i øvrigt kommentarer til effektiviteten af buejagt på de store arter af hjortevildt baseret på dine erfaringer som schweisshundefører? (Beskriv i kortfattet tekst): [tekstfelt]
9. Må Aarhus Universitet kontakte dig telefonisk for uddybning? Hvis ja, angiv navn og telefonnummer. [tekstfelt]

For svar på spørgsmål 1-7, se teksten.

Schweisshundeførernes svar på spørgsmål 8 (ikke redigeret)

- Mener sværhedsgraden er størst ved bue.
- Tænker råvildt går lidt længere end kugle, men dyret skal have længere tid inden man starter en eftersøgning.
- Har kun haft 1 eftersøgning på bue jagt, så ingen erfaring
- Jeg oplever større udfordringer ved de større vildtarter skudt med bue.
- Sværhedsgraden er større ved anskydninger med bue og flugtafstandene er større. De store hjortearterartarter tilbagelægger større afstande
- Kan til tider være lidt vanskeligt hvis de er ramt lidt højt ellers mener jeg det stort set det samme
- Det afhænger meget af buejægeren. Dyrene forender senere ved skud med bue. Dåvildt skal have lov til at sidde længere tid i sårleje. Eftersøgningen pågyndes derfor senere end ved råvildt.
- Mange buejægere kravler op i træer og skydestiger, derved skydes der meget skråt nedad, da dyret er meget tæt på, 20 m ca, dette giver tit et dårligt træf i top eller bund af dyret.
- Jeg havde ca. 10 bue eftersøgninger sidste år, og jeg havde ikke på fornemmelsen at min labrador havde svære ved at finde frem til de bueskudte dyr end ved dem med riffel på nær dem som var tabskudt over skulderpartiet.
- Ja / nej.

- Det er helt klart nemmest at eftersøge et skud med riffel. Jeg mener at dyret langt mere fært ved riffel skud. Det er svært ved bueskud selvom pilen er sovset godt til. Så vi finder dem ikke selvom vi bruger kollega hjælp på et dyr vi burde få.
- Min besvarelse bygger på få bueeftersøgninger på de større vildarter fx dåvildt. Rammes vildtet i hjerte / lunge regionen er min erfaring, at succesen er stort set ens uanset riffel eller bue. Uden for hjerte / lunge regionen er succesen størst med riffel. Dette skyldes efter min overbevisning, at kuglen expanderer, og dermed laver større ødelæggelse end en pil med fast spids. Min erfaring med bueeftersøgninger generelt er, at mekaniske spidser laver større ødelæggelser end en fast pil, og dermed øger chancen for en positiv eftersøgning. Dette kræver dog at den mekaniske spids virker efter hensigten dvs. lukker ordentlig op.
- Ved træf i hjerte/lunge region er succesraten god. Skud på "kanten" er svært ved råvildt, men endnu sværere ved de større hjortevildarter.
- De fleste ligger forblødt efter kort afstand. De dyr som kommer længere end 200m, er ofte noget svære at komme frem til.

Schweisshundeførernes svar på spørgsmål 9 (ikke redigeret):

- Mener buejagt giver specielt svære eftersøgninger.
- Bue er et godt våben, til jagt hvis alle krav bliver over holdt.
- Nej desværre ikke.
- Jeg og andre kolleger har oplevet at Dåhjorte skudt på skulderbladet løber anskudt fra stedet. Pilene trænger ikke igennem skulderbladet. Høje skud med bue under ryggen er meget svære at spore sig frem til og ender ofte negativt. Ovennævnte eksempler ville med et riffelskud have været effektivt.
- Syntes det er helt forsvarligt bare de ikke skyder oppe fra og ned i ryggen så er der store fare for pilen drejer af.
- Jeg har ikke oplevet de store forskelle. Svære eftersøgning med riffel er også svære eftersøgninger med bue. I nogle tilfælde sidder pilen stadig i dådyret og dette besværliggør en eventuel hetz, eller mangel på samme.
- Svaret er det samme som ovennævnte. Slipper man pilen vanret, er der meget større chance for en god pil.
- Det er noget lort. De er ikke til at gå på.
- Effektiviteten er god nok, men buejægerne er ikke omhyggelige nok når de vælger deres skudchancer. De svære eftersøgninger opstår efter min mening pga buejægerne skyder på for lange hold og når dyret ikke står med bredsiden til. Altså de skal hanke lidt op og blive bedre til de elementære ting. Det de kunne "slippe" afsted med at når de skyder efter råvildt går ikke med de store hjortevildarter.

EFFEKTIVITETEN AF BUEJAGT – OPFØLGENDE UNDERSØGELSER

Denne rapport er en opfølgning på rapporten udgivet i 2021 inden for samme tema. Den gennemgår data for buejagt på kron- og dådyr samt sika, indrapporteret af danske buejægere i perioden 2018-2022, sammenstillet med data fra schweissregisteret. Desuden indgår et materiale indsamlet blandt udvalgte schweisshundeførere samt en patofysiologisk vurdering fra en retsmediciner med speciale i effekten af skud- og stiksår. Flugtafstandene indrapporteret af danske buejægere svarer til flugtafstande opgjort i den tidligere evaluering af buejagt i Danmark samt i tilsvarende studier i andre lande, og er generelt længere end flugtafstande ved riffeljagt. Tilsvarende tyder data på, at flugtafstande ved skud med bue øges med dyrets størrelse, ligesom det er tilfældet ved skud med riffel. Disse iagttagelser understøttes af data fra schweissregisteret, der ydermere indikerer, at sandsynligheden for en positiv eftersøgning – dvs. at dyret findes – er mindre ved buejagt end ved riffeljagt. En patofysiologisk vurdering peger ligeledes i retning af, at skud med en jagtpil resulterer i længere tid til bevidstløshed end skud med et jagtprojektil. Samtidig vurderes det, at smertepåvirkning fra en jagtpil er mindre end fra et riffelprojektil.

BOWHUNTING research

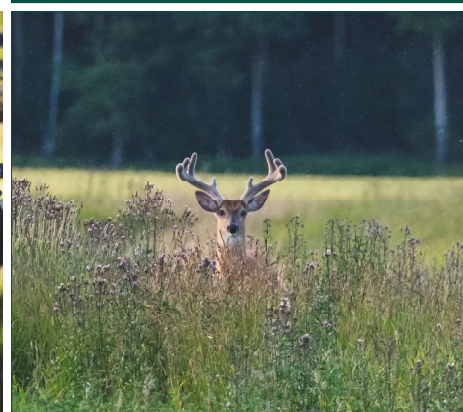
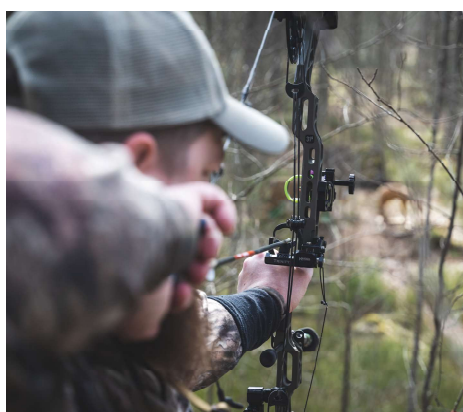
Finnish Bowhunters' Association

The bowhunting research collected data on the use of two different types of hunting equipment, the rifle and the hunting bow, in white-tailed deer hunting situations.

The project compares the observations made on the basis of the data collected on hunting situations with different hunting weapons and aims to form a clear picture of the differences and similarities between the hunting weapons in terms of their use and game animal behaviour.

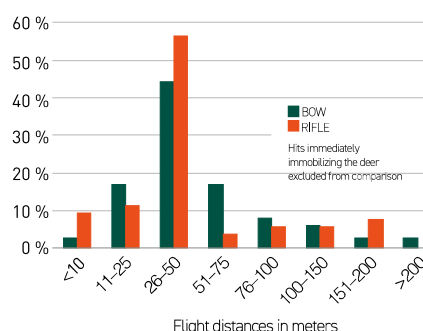
The goal of the project was to collect data on 100 white-tailed deer hunted with a rifle and 100 white-tailed deer hunted with a bow.

The project involved approximately 100 volunteering hunters collecting the information.

In addition to data collected on the hunting situation - shooting distance, game animal specifications, shot placement etc - information was also collected on the hunting weapons used, blood samples were collected from the harvested deer and pH values were measured on the carcasses. The project serves as a sub-study in a doctoral thesis by ELL Mikaela Sauvala focusing on meat hygiene in game animals.

Flight distance breakdown by weapon type

Draw weights in hunting bows, %

50-60 lbs	20,93
60-70 lbs	65,12
over 70 lbs	13,95

Kinetic energy of bow-arrow-combinations, %

40-50 J	2,38
50-60 J	7,14
60-70 J	7,14
70-80 J	11,90
80-90 J	19,05
yli 90 J	52,38

Average shot distance, meters

Rifle	63
Bow	17,56

Average flight distance*, meters

Rifle	55,66
Bow	55,31

* Hits immediately immobilizing the deer excluded from calculations

Missed hits*, %

	Misplaced hits	Not recovered
Rifle	6,60	0,00
Bow	6,30	2,36

* Both entering and exiting wounds in intestines or legs

The project is facilitated by the Finnish Bowhunters' Association and funded by the Finnish Ministry of Agriculture and Forestry.

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Foreningen af Danske Buejægere

Kirsten Andersen
Formand

☎ 31 54 54 87

✉ kia@fadbd.dk

29. jan. 2023

Vildtforvaltningsrådet
Att.: Jan Eriksen
Holmens Kanal 42
1216 København K

Foreningen af Danske Buejægere (FADB) tillader sig at rette henvendelse til vildtforvaltningsrådet, da rådet på baggrund af Teknisk rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 257 2022, Aarhus Universitet **EFFEKTIVITET AF BUEJAGT - EN OPFØLGENDE UNDERSØGELSE** skal behandle muligheden for lovliggørelse af buejagt på sika-, då- og kronvildt.

Det er FADB's konklusion, at rapporten afklarer, at der ikke er forskel på effektiviteten af en korrekt placeret jagtpil kontra riffelkugle.

Buejagt er en bæredygtig jagtform. Grundet buejagts karakter er der et relativt lille udtag af vildtbestanden. Dette beror på det faktum, at man som buejæger skal have vildtet ind på helt kort afstand (FADB anbefaler max. skudafstand på 20 m). Vildtet skal samtidig være rolig, tryk og uvidende om buejægerens tilstedeværelse, da man ikke kan skyde med pil på et dyr, der har opdaget jægeren, eller som på anden vis er opskræmt. Derfor bestræber buejægeren sig på at færdes uopdaget i naturen.

Rapporten anbefaler overordnet, at effektiviteten af våben- og ammunitionstyper (haglvåben, riffel og bue) grundet disse metoders forskellige virkningsmåder og terminalballistik vurderes individuelt og ikke kun ved sammenligning.¹

Det fremgår af rapporten, at:

"Diskussion af effektiviteten af buejagt på de store hjortevildtarter vil her kunne nuanceres ved at inddrage buejagt på råvildt, som siden 2004 har været lovlig og efter den almindelige diskurs at dømme generelt er anerkendt som effektiv og dyreværnsmæssigt forsvarlig. Det vil kunne anføres, at forøgelse af flugtafstande og sporlængder ved buejagt på de større arter

¹ Kanstrup et al 2022 s. 6

sammenlignet med riffeljagt relativt betragtet er på niveau med forøgelsen set hos råvildt, og at forøgelsen afspejler fysiologisk-ballistiske forhold og ikke skal ses som udtryk for, at bue og pil grundlæggende har utilstrækkelig effektivitet til jagt på de store arter”.²

Af rapporten fremgår det, at såfremt dyret bliver truffet i hjerte-/lungeregionen, er jagtpilen fuldt ud effektiv. Det skyldes, at man med jagtpilen oftest har gennemskud. Grundet spidsens skarphed opstår der ikke arteriespasme, ligesom blodet ikke umiddelbart koagulerer, hvorfor afblødningen sker hurtigt.

Jagtpilens effektivitet understøttes af den patofysiologiske udtalelse fra vicesstatsobducent Peter Juel Thiis Knudsen, der konkluderer:

”Baseret på retsmedicinsk litteratur og egne undersøgelser kan man ikke dokumentere en afgørende forskel mellem de to våben hvad angår overlevelsestid og smerte. Når man skal vurdere forskellen mellem de to projektiler, er det svært at tillægge den ene en afgørende forskel – eller fordel – over for den anden. Overlevelsestiden efter pileskud må antages at være marginalt forøget i forhold til riffelskud, da der ikke opstår læsioner fra den temporære kavitet, som ved riffelskud. Pileskud må antages at påføre mindre smerte end et riffelskud med efterfølgende overtryk i de omliggende organer.”³

Schweisshundeførerne er ligeledes af denne opfattelse, hvor det af Tabel 7 fremgår at 11 ud af 14 mener sandsynligheden for en positiv eftersøgning ved træf i hjerte/lunge er den samme, 1 mener den er størst ved bue og 2 mener den er størst ved riffel.

FADB er opmærksom på, at rapporten påpeger, der ved træf uden for hjerte-/lungeregionen er en udfordring ift. mindre sandsynlighed for positiv eftersøgning sammenlignet med riffelkugle.⁴ Data fra schweissregisteret viser længere sporlængde ved buejagt end ved riffeljagt, men at vigtigste parameter for sporlængden uanset våbentype er træfpunktet.⁵

Rapporten henviser til en finsk undersøgelse:

”Det noteres, at der i Finland er igangsat et ambitiøst feltstudie af buejagt på hvidhalet hjort, hvor der måles på gængse variable, fx flugtafstand. Der forsøges ligeledes registreret tid til bevidstløshed samt måling på bestemte fysiologiske variable (kortisol, pH m.v.) i en sample af 100 dyr skudt med bue sammenlignet med et tilsvarende antal skudt med riffel. Den vurderes yderligere at kunne understøtte en evaluering i Danmark. Undersøgelsen har ophæng i Helsingfors Universitet. Den er ikke publiceret og der foreligger ikke præcis information om, hvornår den forventes publiceret.”⁶

Der er nyligt udkommet en poster ([SJML_jousiposteri_EN.pdf \(jousimetsastys.fi\)](#)) fra denne undersøgelse. Der findes en gennemsnitlig flugtafstand for dyr skudt med bue på 55,31 m henholdsvis riffel på 55,66 m.

² Kanstrup, N., Balsby, T.J.S. & Sonne, C. 2022 s. 22

³ Kanstrup, N., Balsby, T.J.S. & Sonne, C. 2022 s. 21

⁴ Kanstrup, N., Balsby, T.J.S. & Sonne, C. 2022 s. 18 -19

⁵ Kanstrup, N., Balsby, T.J.S. & Sonne, C. 2022 s. 16

⁶ Kanstrup, N., Balsby, T.J.S. & Sonne, C. 2022 s. 23

Den gennemsnitlige flugtafstand i den danske undersøgelse angives til 59,1 m og fraregnet 3 meget lange flugtafstande til 52,7 m.⁷

Anskydningsprocenten er opgjort til 7,1 – 9,6 %⁸. Det fremgår af rapporten, at der ikke foreligger tilsvarende brugbart grundlag for sammenligning af risikoen for anskydning under riffeljagt.⁹ Den ovenfor nævnte finske undersøgelse, finder anskydningsprocenten for bue på 6,30 % henholdsvis riffel på 6,60 %.

Af rapporten fremgår, at overfladiske sår, med større sandsynlighed end tilsvarende sår forårsaget af riffelammunition vil heles og dyret samtidig sandsynligvis vil føle mindre smerte.¹⁰ I den første rapport fra 2021 fremgår:

”(Georén 2019) opsummerer på basis af en gennemgang af litteratur bl.a. fra lægevidenskaben, at smerten forvoldt af en jagtpil formentlig er mindre end smerten forvoldt af et riffelprojektil grundet pilens skærende egenskaber sammenlignet med, at projektilet i højere grad knuser væv. Han sandsynliggør, at en jagtpil, der træffer korrekt i hjerte-/lungeregionen, ikke nødvendigvis udløser smerte overhovedet, hvilket er grunden til, at buejægere oplever, at påskudte dyr ikke reagerer i skudøjeblikket. Ligeledes sandsynliggør han, at en jagtpil ved ikke-optimalt placerede skud med længere overlevelsestid samlet udløser mindre smerte end et riffelprojektil, samtidig med at overlevelschancerne ved lette anskydninger (fx strejfskud) er større ved buejagt, fordi læsionen fra en jagtpil lettere heler og i mindre grad end læsionen fra et riffelprojektil giver anledning til infektion. Ditchkoff (2019) beskriver dette ud fra undersøgelser af radiomærkede dyr.”¹¹

Rapporten afklarer på baggrund af udtalelser fra schweisshundeførerne, de vigtigste faktorer ift. at minimere antallet af anskydninger. Rapporten anbefaler at man inddrager anvisningerne fra schweisshundeførerne i uddannelsen af buejægere, for at effektivisere buejagt og til yderligere sikring af korrekt træfpunkt.¹² I FADB har vi allerede indledt de første drøftelser omkring, hvordan buejægeruddannelsen kan udvikles og hvilke efteruddannelsestiltag der kan iværksættes til nuværende buejægere, med ekstra fokus på de forhold rapporten påpeger.

For at opsummere: Ved korrekt træf i hjerte-/lungeregionen kan der ikke konstateres forskel på effektivitet mellem jagtpil og riffelkugle. Den finske undersøgelse finder i direkte sammenligning mellem riffel- og buejagt ingen reel forskel i hverken flugtlængde eller anskydningsfrekvens. På denne baggrund mener FADB det er fuldt forsvarligt dyreværnsmæssigt at indføre buejagt på det store hjortevildt.

Med venlig hilsen

Kirsten Andersen
Kirsten Andersen (Jan 29, 2023 14:37 GMT+1)

Kirsten Andersen
Formand, Foreningen af Danske Buejægere

⁷ Kanstrup, N., Balsby, T.J.S. & Sonne, C. 2022 s. 12

⁸ Kanstrup, N., Balsby, T.J.S. & Sonne, C. 2022, s. 13

⁹ Kanstrup, N., Balsby, T.J.S. & Sonne, C. 2022 s. 5

¹⁰ Kanstrup, N., Balsby, T.J.S. & Sonne, C. 2022 s. 24

¹¹ Kanstrup & Sonne 2021, s. 18

¹² Kanstrup, N., Balsby, T.J.S. & Sonne, C. 2022 s. 23

brev til vildtforvaltningsrådet ang. buejagt på det store hjortevildt

Final Audit Report

2023-01-29

Created:	2023-01-29
By:	Foreningen af Danske Buejægere (fadb@fadb.dk)
Status:	Signed
Transaction ID:	CBJCHBCAABAAX6UmUXNYVyVFsfSc7FEBFv2K1rNyswBX

"brev til vildtforvaltningsrådet ang. buejagt på det store hjortevildt" History

 Document created by Foreningen af Danske Buejægere (fadb@fadb.dk)

2023-01-29 - 6:59:18 AM GMT

 Document emailed to kia@fadb.dk for signature

2023-01-29 - 7:01:23 AM GMT

 Email viewed by kia@fadb.dk

2023-01-29 - 1:35:20 PM GMT

 Signer kia@fadb.dk entered name at signing as Kirsten Andersen

2023-01-29 - 1:37:09 PM GMT

 Document e-signed by Kirsten Andersen (kia@fadb.dk)

Signature Date: 2023-01-29 - 1:37:11 PM GMT - Time Source: server

 Agreement completed.

2023-01-29 - 1:37:11 PM GMT

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 2. februar 2023

Bilag: intet

Emne: Udsætningsudvalget

Indstilling: Til orientering

Resume:

Formanden for udsætningsudvalget, Flemming Torp, vil orientere om status i udsætningsudvalget arbejde.

Bilag:

Intet

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 2. februar 2023

Bilag 2022-04-13

Emne: Ulvegruppen

Indstilling: Til beslutning

Resume:

Vildtforvaltningsrådet skal drøfte den prioritering af punkterne i Rådets forslag til en forvaltningsplan for de danske ulve, som er udarbejdet af ulvegruppen.

Bilag:

2022-04-13 Ulvegruppens 10 prioriteringsområder af gruppens reviderede forvaltningsplan for ulv

Ulvegruppens prioriteringsområder af gruppens reviderede forvaltningsplan for ulv

Ulvegruppen har til brug for det videre arbejde med ulv prioriteret følgende fire overordnede emner;

1. Tabsminimering
2. Arealforvaltning - kommuners afspærring mv.
3. Faunakriminalitet
4. Information og formidling

Den reviderede forvaltningsplan består af 41 forskellige forslag. I forbindelse med ovenstående prioritering har gruppen indenfor de fire overordnede emner peget på nedenstående 10 forslag. Forslagene er beskrevet enkeltvist og fremstillet i henhold til forvaltningsplanens målhierarki.

Strategisk mål (gælder for alle prioriteringsområder)

Tage vare på en levedygtig dansk delbestand af den centraleuropæiske ulvebestand samt afbøde de konflikter, der kan opstå med mennesker (og husdyr) indenfor habitatområdets rammer

Tabminimering

Grundlæggende mål

Minimere tab af husdyr og stress

Operationelt mål

Proaktiv tabsminimering

Virkemiddel

Beredskab til forebyggelse

Forslag 7 100 % kompensation for omkostninger til ulvesikring af hegn

Arter som traditionelt gør skade f.eks. i landbrug, skovbrug eller gartneri er omfattet af generelle bestemmelser for regulering i Vildtskadebekendtgørelsen. Ulven er pga. bestandsstatus strengere beskyttet, hvilket gør at regulering kun kan komme på tale under ganske særlige omstændigheder.

Med henblik på at holde husdyrholdere skadesløse i forhold til øgede omkostninger ved ulvesikring af hegn, skal gives en dækning af omkostninger til opsætning af ulvesikre hegn samt ulvesikring af eksisterende hegn. Der bør også i forbindelse med en tilskudsordning til hegn gives betaling for omkostningerne med ekstra vedligeholdelse (herunder fjernelse af opvækst ved el-tråde, udskiftning af dele af hegn,

spændingsgivere, solpaneler), opsætning af hegnsvagter og ekstra tilsyn med hegnet. Alle disse omkostninger skal indgå ved udregning af tilskudssatser og løbene opdateringer af tilskudsordninger.

De eksisterende hegnsmuligheder og hegnsforsøg skal løbende suppleres med andre løsninger når der samles nye erfaringer i samarbejde med husdyrholdere. Det skal således tilstræbes at der er en løbende kontakt mellem repræsentanter for de berørte husdyrholdere og Miljøministeriet om udvikling og afprøvning af nye løsninger, herunder erfaringer fra andre relevante lande.

Forslag 8 Mulighed for individuelle og fleksible hegnsløsninger

Da der kan være meget store forskelle på arealer, driftsformer og behov hos husdyrholdere i områder med ulv, vil der sideløbende med de mere standardiserede hegnsløsninger være et behov for mere fleksible og individuelle muligheder for at få tilskud til opsætning m.v. af ulvesikrede hegn. Det bør således, på baggrund af en dialog med den relevante myndighed, være muligt for en dyreholder at opnå fuldt dækkende tilskud til den hegnsløsning, der vil være mest hensigtsmæssig på det pågældende areal og for den pågældende produktion også selvom den afviger fra standardløsningerne. En sådan løsning kan evt. etableres på forsøgsbasis.

Forslag 10 Ulvezoner

De nuværende ulvezoner giver en geografisk afgrænsning, som sætter rammerne for mulighederne for støtte til ulvesikring af hegn. Ulvezonerne opfattes imidlertid af nogle husdyrholdere som en "straf", da de kan udløse krav om etablering af ulvesikre hegn, hvis der ønskes erstatning for angreb. Der ud over kan ulvezonerne være uhensigtsmæssige på den måde, at der i dag ikke vil være mulighed for støtte til ulvesikring, hvis et husdyrhold ligger umiddelbart uden for en ulvezone, selvom der måtte være gentagne angreb, da forudsætningen for støtte vil være etablering af en ulvezone. Dette har betydet, at husdyrholdere som har oplevet gentagne angreb på deres dyr ikke har kunne få tilskud til ulvesikring af hegn, fordi de lå uden for ulvezonerne.

Derfor foreslås det, at det hidtidige system ændres så de eksisterende ulvezoner nedlægges. I stedet for, skal der helt grundlæggende være mulighed for, at støtte ulvesikring (hegn eller vogterhunde), i hele landet/Jylland der hvor behovet er eller pludselig opstår ud fra klare kriterier vedrørende relevans. I forbindelse med fastsættelse af sådanne kriterier skal der tages udgangspunkt i forhold som angreb på husdyr, påviselig forekomst af ulv eller andre forhold, der sandsynliggør at der er en overhængende risiko for angreb.

Med de nuværende ulvezoner er der mulighed for, at der inden for ulvezonerne kan fastsættes et krav om, at der kun gives erstatning i forbindelse med angreb, hvis der har været anvendt ulvesikrede hegn. Dette kan opleves af husdyrholdere som en urimelig straf eller trussel, idet det i mange tilfælde kan være vanskeligt at gennemføres ulvesikring af både stationære og mobile hegn. Samtidig med at ulvezonerne foreslås ophævet, foreslås det også at fjerne den generelle kobling mellem hegning og mulighed for erstatning for angreb. I stedet skal lægges til grund, at støtte til ulvesikring er et tilbud til husdyrholderne, men at det er et klart mål for forvaltningsindsatsen, at antallet af angreb skal minimeres. Kun hvis der opleves gentagne tilbagevendende angreb på de

samme arealer kan MST dog som forudsætning for at opretholde muligheden for kompensation for tabte dyr stille krav om ulvesikring. Dette vil forudsætte at der er reelle og konkrete muligheder for at iværksætte ulvesikring af husdyrene. Uklarheder om, hvorvidt der i en given situation er reel og praktisk mulighed for at sikre husdyrene, og dermed potentialet for ulvesikring, vil kunne opstå og bør i givet fald søges afklaret i dialog mellem Miljøstyrelsen og den pågældende husdyrholder med evt. input fra konsulenter eller andre med særlig erfaring vedrørende etablering af hegn. Målet vil være, at der skal findes løsninger, der muliggør en passende ulvesikring. Følgende retningslinjer kan anlægges i den forbindelse:

Når angreb har fundet sted:

- Både Miljøstyrelsen og ejer kan tage initiativ til en indbyrdes drøftelse af, om ulvesikring af husdyrhold er relevant og i givet fald hvordan.*
- Ved x angreb eller flere inden for y måneder på samme arealer skal der dog iværksættes en dialog med henblik på etablering af tiltag, som sikrer dyrene.*

Forebyggende tiltag før angreb har fundet sted:

- Både Miljøstyrelsen og ejer kan tage initiativ til en indbyrdes drøftelse af, om ulvesikring af husdyrhold er relevant.
Miljøstyrelsen tager i begge tilfælde udgangspunkt i en faglig vurdering af risikoen for ulveangreb, med udgangspunkt i husdyrholdets karakter, aktuelle forekomster af ulv, angreb på husdyr på nærtliggende husdyrhold med videre.
Miljøstyrelsen udarbejder i dialog med relevante interessenter et notat som konkretiserer de overvejelser, som Miljøstyrelsen konkret skal gøre sig.*

Det skal i forhold til ovenstående retningslinjer og overvejelser understreges, at det ikke skal kunne lægges husdyrholder til last, hvis et ulvesikret hegn løbes ned af vildt eller på anden måde skades, så det ikke fremstår som fungerende. Det foreslås dog at myndighederne efter 2 eller flere af sådanne situationer kan pålægge anvendelse af elektroniske hegnsvagter.

Forslag 14 Stress hos husdyr som følge af ulvens forekomst

I og med at mange husdyrholdere oplever at ulvens tilstedeværelse medfører tydelige adfærdsændringer hos deres husdyr, er der et stort behov for at der bliver set nærmere på i hvilket omfang husdyr stresses af forekomsten af ulv. DCE har tidligere kommet med et oplæg (Madsen 2017) til et muligt projekt på dette område. Der er også udført litteraturstudier evt. emnet, men da erfaringerne på området er begrænsede, er der behov for at igangsætte yderligere udredninger.

På baggrund af blandt andet dialog med de berørte husdyrholdere bør der igangsættes en dansk udredning af udfordringerne med husdyr og stress som følge af ulves tilstedeværelse nær folde. Der skal blandt andet ses på, hvordan ulvens tilstedeværelse i og omkring indhegninger med husdyr vil medføre adfærdsændringer hos dyrene og hvilke konsekvenser i form af stresspåvirkninger- og reaktioner, det kan få. I den forbindelse bør eksisterende viden om stress hos husdyr - f.eks. at får der udsættes for hård stress i de forkerte dele af drægtigheden, føder langt færre lam end får der ikke har været udsat for stress – medtages i sådanne udredninger.

Det bør i den forbindelse medtages, hvordan den forventede snarlige GPS-mærkning af ulve kan være med til at kvalificere en sådan udredning

Hvis det efter en dansk udredning kan konstateres, at der er en stresseffekt hos husdyr, bør dette inddrages i den løbende opdatering af forvaltningsplanen både for vidt angår forvaltningstiltag og afværgeforanstaltninger, rammer for kompensation, satser m.v.

Virkemiddel

Beredskab til håndtering af problemulve

Forslag 18 Beredskab til håndtering af problemulve

EU's habitatdirektiv og den danske politisk vedtagne definition af "problemulv" giver mulighed for at regulere ulve i det omfang de lever op til definitionen (se afsnit 7 og bilag 10.1 og 10.2). Når en ulv er defineret som problemulv, hvad enten det er i forhold til husdyr eller i forhold til anden uhensigtsmæssig adfærd, vil det være en samfundsmæssig interesse, at denne ulv nedlægges.

I forhold til definitionen og retningslinjerne vedr. problemulv er det et behov for, at disse gøres lettere forståelige og tilgængelige for de berørte husdyrholdere så de derved fremstår mere operationelle. For at sikre dette opfordres de relevante myndigheder til at supplere det eksisterende flowdiagram over håndtering af problemulve (bilag 10.1 og 10.2) med en beskrivelse og eksemplificering af, hvordan man i praksis vil håndtere elementerne i problemulvs-definitionen – herunder hvordan man kan sandsynliggøre, at det er den samme ulv der er tale om, og hvordan man kan sikre sig at den rigtige ulv reguleres.

I den forbindelse bør også beskrives realistiske eksempler på, hvad der er, og hvad der ikke er en problemulv - gerne relateret til konkrete danske eksempler, hvor ulv har taget husdyr.

For at sikre, at en eventuel regulering af ulv sker korrekt, bør reguleringen planlægges og gennemføres af Naturstyrelsen. Naturstyrelsen kan efter ønske gøre brug af private jægere. Hvis en lodsejer selv måtte ønske at regulere en problemulv, skal der også være mulighed for dette – dog først efter dialog med Naturstyrelsens ulvekonsulenter, således at alle forhold vedrørende reguleringen er afklaret.

Arealforvaltning - kommuners afspærring mv.

Operationelt mål

Sikre oplevelsesmuligheder, friluft aktiviteter og jagtinteresser
(Arealforvaltning - kommuners afspærring mv.)

Virkemiddel

Intelligent planlægning af færdsel

Forslag 33 Intelligent planlægning af færdsel på offentligt ejede arealer.

Den største begrænsning for de rekreative aktiviteter er de specifikke adgangsbegrænsninger på offentlige arealer, der indføres i ulvenes yngleperiode. Det er derfor vigtigt, at de midlertidige forbudszoner for fladefærdsel, der indføres i yngleperioden, baseres på et opdateret videngrundlag og en intelligent planlægning, så

zonerne udformes så fleksibelt som muligt under hensyntagen til mulighederne for, at ulven kan opnå god bevaringsstatus. Planlægningen af forbudszonerne bør ideelt ske med inddragelse af lokalbefolkning og friluftorganisationer, samt tage højde for lokale naturforhold og infrastruktur.

I ulvenes yngleperioder kan der i lyset af den store interesse for ulvene og af hensyn til at undgå eller mindske unødigt forstyrrelse oprettes områder med midlertidige adgangsforbud i yngletiden. Myndighederne skal informere om sådanne adgangsforbud og herunder forklare, hvorfor der periodevist bliver meddelt adgangsforbud. Samtidig er det vigtigt at denne foranstaltning ikke tilvejebringer en uhensigtsmæssig større adgang i området. Information om zonerne bør som minimum formidles centralt på Miljøstyrelsens hjemmeside, på Naturstyrelsens hjemmeside, lokalt, til lokale friluftorganisationer og på parkeringspladser mv.

Miljøstyrelsen har indhentet et fagligt notat fra DCE (Sunde & Olsen, 2020), der ligger til grund for fremtidige afspærringer, og som kan bruges som grundlag for en intelligent planlægning. Det er i den forbindelse vigtigt, at anbefalingerne om den anbefalede sikkerhedsafstand til hiet fra ca. 500 meter til 800 meter bruges som udgangspunkt for zonerne med mindre afgørende biologiske forhold taler for øgede sikkerhedsafstande. På samme måde bør der i planlægningen tages udgangspunkt i anbefalingerne om, at den mest kritiske periode er fra 20. april til 1. juli (eller 1. april til 1. august, hvis særlige forhold taler herfor). Opretholdelse af muligheder for at færdes på veje og stier i forbudszonerne, som det hidtil har været muligt, i kombination med forbud mod fladefærdsel er et godt eksempel på intelligent planlægning, da det giver mulighed for at færdes i området uden at forstyrre de ynglende ulve unødigt.

En anden central udfordring, der bør håndteres gennem intelligent planlægning, er afholdelse af større, organiserede arrangementer med mange deltagere over større områder og gennem lang tid. Her tages udgangspunkt i forsigtighedsprincippet som foreslået af DCE og deres detaljerede retningslinjer for afviklingen af arrangementerne. Ved GPS-mærkning af ulve i Danmark kan der indhentes konkrete forskningsmæssige erfaringer, som kan ligge til grund for en nuanceret og detaljeret planlægning af de større organiserede aktiviteter. Det skyldes særligt, at der kan være et sammenfald mellem de store naturområder, som ulven foretrækker og særlige rekreative aktiviteter, som f.eks. orienteringsløb og mountainbikeløb, som i nogle tilfælde kun kan finde sted i store sammenhængende naturområder. Der er derfor et særligt behov for at finde gode fleksible løsninger på balanceringen af de rekreative interesser på dette område.

(Gruppens kommentar: Med prioritering af det sidste afsnit. Kataloget med virkemidler skal udbygges og i øvrigt skal der også finde anvendelse af private arealer)

Faunakriminalitet

Grundlæggende mål

Sikre levedygtig delbestand og betingelserne for fortsat udveksling med den tyske bestand

Operationelt mål

Fjerne den kryptiske dødelighed

Forslag 23 I førnævnte fælles henvendelse fra Vildtforvaltningsrådets 7 organisationer peges der også på, at risikoen for at blive taget i faunakriminalitet er stort set ikke eksisterende, herunder drab på ulve.

Det anbefales derfor:

- At få en styrket efterforskning ved erfaringsopbygning og specialiseret efterforskning hos Politiet, hvori ulovlige drab på ulve kunne indgå som et af flere fokusområder (man kan finde inspiration i den norske "ØkoKrim", der dog har et bredere kommissorie end faunakriminalitet).
- I videst muligt omfang at GPS mærke ulve (Se 6.4), der udover at give indsigt i ulvenes færden, også vil have en præventiv virkning ved at tilvejebringe både data for anskydning eller dødstidspunkt og lokalitet.

Forslag 24 I organisationernes brev udtrykkes det ligeledes at udmålingen af straf er for lav.

Det anbefales derfor:

- Øget anvendelse af den eksisterende strafferamme for fængsel og bøde, eller overveje at udvide rammen for drab på ulve, til niveauet som ses i andre lande, f.eks. Norge og Finland.
- At indføre en ubetinget fratagelse af eventuelt jagttegn ved dom for forsætligt drab på ulv

Information og formidling

Grundlæggende mål

Maksimere befolknings oplevelse af sikkerhed

Operationelt mål

Reducere befolkningens frygt

Virkemiddel

Beredskab for områder hvor ulven etablerer sig

Forslag 3 Når Miljøstyrelsens overvågning af ulvene giver anledning til at konkludere, at en eller flere ulve er blevet stedfaste i et geografisk afgrænset område, skal myndighederne bl.a. i samarbejde med Vildtforvaltningsrådets ulvegruppe straks iværksætte en lokal oplysningsindsats. Til brug herfor skal Miljøstyrelsen tage initiativ til at der tages initiativ til en lokal oplysningsindsats, hvori indgår udarbejdelse af en køreplan for:

- Hvad der oplyses om og på hvilke platforme.
- Hvem der skal holde oplæg.
- Hvordan der kan skabes dialog med lokalbefolkningen mv.

I Idom/Råsted er der nedsat en lokal borgergruppe, Projekt Ulvedialog, som bl.a. har arbejdet med ulvens betydning i lokalområdet, herunder den frygt som ulvene har medført hos dele af befolkningen lokalt. Borgergruppen har udarbejdet rapporten Projekt Ulvedialog (Deltagere i Projekt Ulvedialog fra Idom- og Råstedområdet 2018). Når en eller flere ulve er blevet stedfaste i nye områder tages der initiativ til,

- *At oprette lokale borgergrupper á la Projekt Ulvedialog. Disse borgergrupper kan bistås ved mødedeltagelse og lignende af repræsentanter fra Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen og Vildtforvaltningsrådets ulvegruppe. Der skal endvidere etableres en løbende kontakt med myndighederne. De lokale ulvekonsulenter tiltænkes i denne sammenhæng en særlig aktiv rolle. Endelig kan det være formålstjenligt at formidle kontakt til de borgergrupper, der allerede har arbejdet med ulve i deres lokalområde.*

Virkemiddel

Dialogmøder med lokalbefolkningen

Forslag 4

2015 afholdt Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen fire velbesøgte informationsmøder om ulv i hhv. Sønderjylland, Vestjylland, Midtjylland og Nordjylland. Møderne havde til formål at bidrage med information om ulvens biologi, forvaltningsplanen fra 2014, og myndighedernes lokale og nationale forvaltning.

Siden har der været både strejfende ulve, ulvepar og ulvekobler i Danmark, og derfor skal der på ny prioriteres en informationsindsats i de områder hvor ulvene findes. Mange borgere har i dag gjort erfaringer med hvordan det er at leve i et område hvor der er ulve, hvorfor indsatsen skal have karakter af dialogmøder, hvor lokalbefolkningens viden og erfaringer bringes i spil. Det anbefales at

- *Myndighederne tager initiativ til nye dialogmøder.*

Grundlæggende mål

Ballancere rekreative interesser

Operationelle mål

Sikre oplevelsesmuligheder, friluftaktiviteter og jagtinteresser

Virkemiddel

Information

Forslag 32

Dialog med lokalbefolkning. Påvirkningen af ulv på de rekreative aktiviteter vil være størst de steder, hvor ulven slår sig ned og dernæst yngler. Det vil derfor først og fremmest være der, lokalbefolkningens rekreative interesser bliver påvirket. Det er derfor vigtigt, at der udvikles målrettede informationsaktiviteter mod lokalbefolkningen, der formidler rekreative begrænsningerne i forhold til ulv.

I det øjeblik en eller flere ulve bliver stedfaste i et afgrænset område, skal der derfor iværksættes en informations- og dialogbaseret indsats med lokalbefolkningen, hvor myndighederne og f.eks. organisationer fra Vildtforvaltningsrådets ulvegruppe afholder møder og indgår i dialog med lokalbefolkningen om rammer for rekreative aktiviteter, fakta om ulven og lokalbefolkningens behov. Der kan forud for sådanne møder udsendes nyheder og invitationer via lokalmedier, ligesom lokale friluftorganisationer også kan bruges som kanal til at formidle information og nyheder. Der er behov for formidling, hver gang et nyt initiativ i forhold til ulv iværksættes. Dette gælder både i forhold til husdyrsholderne, til den brede befolkning i almindelighed og til lokalbefolkningen i de områder, hvor ulven har etableret sig.

Der skal prioriteres ressourcer til den nødvendige understøttelse af informationsindsatserne og udvikles standardmateriale som f.eks. præsentationer, der kan bruges til dialogmøder og informationsmateriale, der kan bruges til at kanalisere information gennem andre organisationer, som f.eks. friluftorganisationer, lodsejerorganisationer mv. Der bør i den forbindelse udvikles de nødvendige formater, der bevirker, at informationerne kan formidles hensigtsmæssigt til de relevante målgrupper. (Se 6.1).

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 2. februar 2023

Bilag intet

Emne: Jagttider

Indstilling: Til beslutning

Resume:

I forbindelse med seneste indstilling om jagttider, blev det besluttet at se på agerhøne, hare, husmår og ederfugl ved midtvejsevalueringen.

Bilag:

Intet

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 2. februar 2023

Bilag 2022-04-14

Emne: Status på danske og internationale forvaltningsplaner

Indstilling: Til orientering

Resume:

Der findes adskillige nationale og internationale forvaltningsplaner for forskellige vildtarter. Miljøstyrelsen giver et overblik over de eksisterende planer.

Bilag:

2022-04-14 Oversigt over forvaltningsplaner

Den 22. marts 2019

Oversigt over forvaltningsplaner for arter (Danske, EU og AEWA)

Status (forvaltningsplan):

Under revision/udarbejdelse	aktiv	udført/ historisk	EU-forvaltningsplaner i pipeline
-----------------------------	-------	-------------------	----------------------------------

ID	Art	Status (Art)	Varighed	Status (Forvaltningsplan)	Indhold	Interessentinddragelse
Danske forvaltningsplaner						
1	Bæver	HD, Bilag IV Konfliktart	2020 og frem (adaptiv plan)	Revideret plan udgivet i 2020	Oplysning, rådgivning og vejledning for at reducere konflikterne. Hensyn til beskyttelse af bæveren og afvejning af hensynet til andre beskyttede arter, naturtyper, erhvervsinteresser og vandløbslovgivningen.	Følgegruppe for bæverforvaltningsplanen (MST): Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening, Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening, Dyrenes Beskyttelse, Danmarks Sportsfiskerforbund, Lemvig, Halsnæs og Gribskov kommuner samt DCE Aarhus Universitet som faglig rådgiver.
2	Spættet sæl og gråsæl	HD, Bilag V Konfliktart	2020 og frem (adaptiv plan)	Revideret plan udgivet i 2020	Retningslinjer for forvaltning af sæler mht. beskyttelse og håndtering af konflikter i forhold til fiskeri	Sælarbejdsgruppen (MST): Danmarks Fiskeriforening PO, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Jægerforbund, Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri, Dyrenes Beskyttelse, DCE Aarhus Universitet, Statens Naturhistoriske Museum, DTU Aqua, Fiskeri & Søfartsmuseet samt Fiskeripolitisk kontor i Udenrigsministeriet (UM), Naturstyrelsen.
3	Marsvin	HD, Bilag IV	2010 (det fremgår af planen at resultaterne af gennemførelse af	Der skulle senest i 2021 (i foregående Natura 2000 planperiode) udarbejdes en ny strategi for beskyttelse af marsvin i danske farvande vedrørende reduktion af bifangst af marsvin	Opfølgning på EU forordning om reduktion af bifangst fra 2004. Anbefalinger til beskyttelse af marsvin.	

			planen skulle vurderes efter 5 år – det er ANA bekendt ikke sket)	Fiskerimyndigheden er ansvarlig for udarbejdelsen.		
4	Amerikansk mink, mårhund og vaskebjørn	Invasiv Jagtbar	2020 og frem	Fælles forvaltningsplan for mink, mårhund og vaskebjørn	Biologi, lovgrundlag, mål og indsatser.	Følgegruppe: Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening, Landbrug & Fødevarer, Dyrenes Beskyttelse, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening.
5	Guldsjakal	HD, Bilag V		Der er ikke igangsat et arbejde med en forvaltningsplan endnu, men den ligger i pipelinen. Der skal udarbejdes en plan, hvis det vurderes om der er politisk eller fagligt grundlag herfor.		
6	Ulv	HD, Bilag IV Konfliktart	2014-2019	Revideres i 2019 Der foreligger fortsat ikke en vedtaget forvaltningsplan men Vildtforvaltningsrådet har selv udarbejdet en forvaltningsplan for ulv i 2021 med en løbetid på 10 år.	Biologi, lovgrundlag, socioøkonomiske forhold, forvaltningstiltag	Ulvegruppen (under VFR): Friluftsrådet, Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening, Dyrenes Beskyttelse, Danmarks Jægerforbund og Dansk Ornitologisk Forening.
7	Skarv	FBD, Ikke på Bilag II (dvs. der kan ikke fastsættes jagttid) Konfliktart	2021 og frem (adaptiv plan)	Revideret plan udgivet i 2021	Erfaringer med forvaltning, afværgemidler, fremadrettet forvaltning med særlige bekæmpelsesprojekter, konflikter	Skarvarbejdsgruppen: Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Fiskeriforening, Dyrenes Beskyttelse, Dansk Fritidsfiskerforbund. Sagkyndige under arbejdsgruppen: Fiskeripolitisk kontor (UM), DCE Aarhus Universitet, DTU Aqua
8	Engsnarre		-	Handlingsplan fulgt op med en række initiativer	Beskrivelse af levesteder og trusler, forslag til levestedsbeskyttelse	
9	Agerhøne	Jagtbar	2013	Fulgt op gennem regulering via udsætning, levestedsforbedringer (herunder projekt om markvildtlav) og jagttider	Beskrivelse af levesteder og biologi, lovgivning, trusler, fremtidig forvaltning, herunder jagttider og støtteordninger	

10	Rød glente		2007	Handlinger fulgt op af Naturstyrelsen, amterne, DOF	Biologisk profil, påvirkninger og trusler, initiativer til beskyttelse og styrket vidensgrundlag, konkret handlingsplan	
11	Odde	HD, Bilag IV NOVANA	1997-2001		Strategi for bevarelse af odde	
12	Hare	DK rødlistet Jagtbar	2013-	Fulgt op med en række konkrete initiativer (ex. Markvildtprojekter og forsøg med jagttid)	Biologi, lovgivning, trusler, forslag til bestandsfremmende tiltag, fremtidig forvaltning	
13	Hasselmus	HD, Bilag IV NOVANA	2011-		- hasselmusens levesteder, biologi, trusler samt status - forslag til en målrettet en forvaltningsindsats	
14	Birkemus	HD, Bilag IV NOVANA	2012-		Status og lovgivning, beskrivelse af levesteder mm., anbefalinger til forvaltning	
15	Flagermus	HD, Bilag IV NOVANA	2013-		Beskrivelse, af lovgivning, levevis, registrering og artsbestemmelser samt nutidig og fremtidig forvaltning af de 17 flagermusarter i DK.	
16	Truede engfugle		2005- (2007)			
17	Invasive arter		2017-			Rådgivende gruppe: Dansk Ferskvandscenter, Danish Association of Zoos and Aquaria, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Botanisk Forening, Dansk Gartneri, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Planteskoleerforening, Dansk Skovforening, Dansk Sportsfiskerforbund, DTU Aqua, Dyrehandlernes Brancheforening, Entomologisk Forening, Kommunernes landsforening, KU Science, KU SNM, Landbrug & Fødevarer, WWW, Aarhus Universitet DCE, Aarhus Universitet JVF,
EU-forvaltningsplaner (ingen juridisk binding, dvs.)						
18	Strategi til beskyttelse af rovfugle		2019	The EU's strategic approach to raptor conservation. Udarbejdet som opfølgning på EU medlemskab af the Memorandum of	Biologi, trusler og beskrivelse af beskyttelsen af rovfugle i EU under gældende EU lovgivning	

				Understanding on the Conservation of Migratory Birds of Prey in Africa and Eurasia (Raptors MoU) under Bonn konventionen om migrerende arter (CMS)		
19	Rørdrum				Biologi, trusler,	
20	Rød glente				Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
21	Fløjlsand	IUCN-rødlistet EU-rødlistet Jagtbar	2019-2028		Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	Fælles plan med AEWA
22	Spove				Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
23	Rødben				Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
24	Vibe				Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
25	Stor Kobber-sneppe				Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
26	Stormmåge				Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
27	Hjejle				Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
28	Bjergand	EU-rødlistet jagtbar			Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
29	Spidsand	DK-rødlistet EU-rødlistet jagtbar			Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	

30	Rødhovedet And				Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
31	Turteldue		2018-2028		Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	Fælles plan med CMS
32	Plan for ynglende vadefugle		2018-2028		Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
AEWA- forvaltningsplaner						
33	Dværggås	FD bilag I	2008-2021	Planen er pensioneret (retired) i 2022	Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
34	Grågås	FD bilag II, Jagtbar	2019-2028		Biologi, trusler, konflikter, lovgivning, mål og midler	Den nationale gåseforvaltningsgruppe: Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening, Landbrug & Fødevarer, Københavns Lufthavn, samt DCE Aarhus Universitet som faglig rådgiver.
35	Bramgås	FD, bilag I	2019-2028		Biologi, trusler, konflikter, lovgivning, mål og midler	Den nationale gåseforvaltningsgruppe: Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening, Landbrug & Fødevarer, Københavns Lufthavn, samt DCE Aarhus Universitet som faglig rådgiver.
35	Skestork	FD bilag I	2008-2028		Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
37	Kortnæbbet gås	FD bilag II, Jagtbar	2012-2025	Opfølgning sker via AEWA samt nationalt. Planperioden er forlænget fra 2022 til 2025.	Biologi, trusler, konflikter beskyttelsesmål og midler, adaptiv jagt	
38	Engsnarre	FD bilag I	2006-2021	Handlingsplan fulgt op med en række initiativer Planen er pensioneret (retired) i 2022 i AEWA regi, men planen er lavet i samarbejde med CMS og EU og er stadig gyldig i disse sammenhænge	Biologi, trusler, lovgivning, beskyttelsesmål og midler	
39	Storkobbersneppe	FD bilag II, Dog pt ingen jagt i DK	2018-2028		Biologi, trusler, lovgivning, beskyttelsesmål og midler	
40	Storospove/ Storregnspe	FD bilag II, Dog pt ingen jagt i DK	2015-2025		Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	

41	Skovsædgås	Sædgås FD bilag II, jagtbar	2015-2025	Opfølgning sker via AEWA samt nationalt	Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler, adaptiv jagt	Den nationale gåseforvaltningsgruppe: Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening, Landbrug & Fødevarer, Københavns Lufthavn, samt DCE Aarhus Universitet som faglig rådgiver.
42	Havlit	IUCN-rødlistet EU-rødlistet FD bilag II, Jagtbar	2015-2025		Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
43	Fløjlsand	IUCN-rødlistet EU-rødlistet FD bilag II, Jagtbar	2019-2028		Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	Fælles plan med EU
44	Pibesvane	EU-rødlistet, FD bilag I	2012-2025	Planperioden er forlænget fra 2022 til 2025	Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler	
45	Ederfugl	EU-rødlistet FD bilag II, Jagtbar	2023-2032		Biologi, trusler, beskyttelsesmål og midler, adaptiv jagt	

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 2. februar 2023

Bilag 2022-04-15a, 2022-04-15b (eftersendes)

Emne: Oversigt over anvendelsen af jagttegnsmidlerne

Indstilling: Til orientering

Resume:

Jagttegnslødere betaler årligt en afgift, midlerne herfra skal prioriteres til jagt- og vildtforvaltningsmæssige formål. Miljøstyrelsen orienterer om anvendelsen af de samlede jagttegnsmidler.

Bilag:

2022-04-15a Regnskab jagttegnsmidler nøgletal 2022 (eftersendes)

2022-04-15b Regnskab jagttegnsmidler detail 2022 (eftersendes)

Endeligt jagttegneregnskab 2022 - januar 2023

MST Arter og Naturbeskyttelse

Udskrevet

19. januar 2023

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Bevilling (kr.)

	Grundbudget 2022				Overslag		
	Kr.	% Budgetjustering		Nyt budget	2023	2024	2025
Udgifter							
Lovadministration 1)	6.677.688	6%	0	6.677.688	-	-	-
Jagttegnadministration 2)	16.507.701	14%	0	16.507.701	-	-	-
Jagtviden, jagtrådgivning og vidensformidling 3)	10.758.739	9%	0	10.758.739	-	-	-
Prøver, jægeruddannelse og jagtudøvelse 4)	19.900.132	17%	0	19.900.132	-	-	-
Arts- og naturforvaltning 5)	53.654.104	45%	0	53.654.104	-	-	-
Forskning, udvikling og rådgivning 6)	12.759.338	11%	0	12.759.338	-	-	-
Udgifter i alt	120.257.702	100%	0	120.257.702	-	-	-
Indtægter							
Jagttegnsafgift	-112.096.819	93%	0	-112.096.819	-	-	-
Prøvegebyrer	-3.534.594	3%	0	-3.534.594	-	-	-
Indtægter forsikringspræmie + bonus	-4.483.336	4%	0	-4.483.336	-	-	-
Øvrige indtægter	-108.013	0%	0	-108.013	-	-	-
Indtægter i alt	-120.222.762	100%	0	-120.222.762	-	-	-
Nettoresultat	34.940		0	34.940	-	-	-
Resultatkrav FL	-5.900.000		0	-5.900.000	-5.900.000	-5.900.000	-5.900.000
Forbrug af opsparing ('-' er mindreforbrug - rødt tal er forbrug af opsparing)	5.934.940		0	5.934.940	-	-	-

Ad 1) Det bemærkes at der ud over det opgivne budget, overføres 2,2 mio. kr. til MFVM Departement til finansiering af lovarbejde og ministerbetjening på jagt og vildtområdet

Ad 3) Det bemærkes at der ud over det opgivne budget, overføres 2,8 mio. kr. til Kulturministeriet, Det Grønne Museum, til medfinansiering af museets drift

Regnskab 2022						
Budgettal opgivet i mio. kr. og i %						
Lovadministration 1)	Jagttegnsadministration 2)	Jagtviden, jagtrådgivning og vidensformidling 3)	Prøver, jægeruddannelse og jagtudøvelse 4)	Arts- og naturforvaltning 5)	Forskning, udvikling og rådgivning 6)	TOTAL
Udgifter						
6.677.688	16.507.701	10.758.739	19.900.132	53.654.104	12.759.338	120.257.702
5,6%	13,7%	8,9%	16,5%	44,6%	10,6%	100%
19,3%						
Indtægter i alt						-120.222.762
Nettoresultat						34.940
Nettokrav iflg. Finanslov 2022						-5.900.000
Forbrug af opsparing						5.934.940

Udgifter

	Endeligt regnskab	Aktuelt budget						
1. Lovadministration		Udgifter jagttegnsbudget 2022						
Jagt og vildtforvaltning centralt MST A&N - lønudgift	8.408.501	5.465.526				2.942.975		8.408.501
Bidrag til generel MST arts- og naturforvaltning	10.000.000					10.000.000		10.000.000
Schweissarbejde - øvrige driftsudgifter	653.796				653.796			653.796
Schweissarbejde - lønudgifter	1.751.572				1.751.572			1.751.572
Schweissarbejde - kørselsgodtgørelse trafikeftersøgninger	995.237				995.237			995.237
Ringmærkning (ZOO)	774.206					774.206		774.206
Administrationssystem VILREG og BIOTOPPLAN - drift + vedligehold.	336.169	336.169						336.169
Nyt F2-integreret administrationssystem VILREG og BIOTOPPLAN. Videreudvikling i 2022	250.000	250.000						250.000
Beredskabsplan for havpattedyr og fugle, løb udg. (ad hoc)	3.613					3.613		3.613
Den nationale hjortevildtgruppe incl. honorar, ekskursion og mødeudgifter	160					160		160
De regionale Hjortevildtgrupper incl. evt. ekskursioner og mødeudgifter	4.468					4.468		4.468
Schweisshundeforsikring Agria + option	1.035.645				1.035.645			1.035.645
Jagt- og vildtforvaltning diverse	583.429	291.715			145.857	145.857		583.429
Lovadministration i alt	24.796.795							24.796.795
2. Information og uddannelse								
Formidlingskontrakt med DJ	421.025			421.025				421.025
Undervisnings og uddannelseskontrakt med Skovskolen	183.906				183.906			183.906
Information og uddannelse i alt	604.931							604.931
3. Forskning & udvikling								
DCE ny aftale jagt og vildtforskning del 1	6.000.000						6.000.000	6.000.000
DCE ny aftale jagt og vildtforskning del 2	4.000.000						4.000.000	4.000.000
Hvaler (FIMUS)	180.000						180.000	180.000
Marsvin (Fjord & Bælt)	150.000						150.000	150.000
Indsamling af fugledata i de Vestjyske Fjorde	105.000					105.000		105.000

Regnskab 2022						
Budgettal opgivet i mio. kr. og i %						
Lovadministration 1)	Jagttegnsadministration 2)	Jagtviden, jagtrådgivning og vidensformidling 3)	Prøver, jægeruddannelse og jagtudøvelse 4)	Arts- og naturforvaltning 5)	Forskning, udvikling og rådgivning 6)	TOTAL
Udgifter						
6.677.688	16.507.701	10.758.739	19.900.132	53.654.104	12.759.338	120.257.702
5,6%	13,7%	8,9%	16,5%	44,6%	10,6%	100%
19,3%						
Indtægter i alt						-120.222.762
Nettoresultat						34.940
Nettokrav iflg. Finanslov 2022						-5.900.000
Forbrug af opsparing						5.934.940

Udgifter

	Endeligt regnskab							Aktuelt budget
Tællinger af skarvkolonier 2022	280.000						280.000	280.000
Skarvprojekt 2023 ->	1.409.523					1.409.523		1.409.523
Markvildtprojekt	2.000.000					2.000.000		2.000.000
Vildtsundhed / faldvildtundersøgelse (DTU Vet.)	1.400.000						1.400.000	1.400.000
DOF aftalen	688.000					688.000		688.000
Forvaltningsplaner for gæs / gåseplatform 2020	409.008					409.008		409.008
Regulering af gråsæler v Bornholm	16.000					16.000		16.000
Sælovervågning	30.800					30.800		30.800
DCE projekt om sæler og turisme	55.006					55.006		55.006
Ederfugleprojekt DCE	670.000					670.000		670.000
Vildtplantnings- og remiseplantningsdemo Kalø	130.916					130.916		130.916
Overvågning af ulv DCE m.fl	894.960					894.960		894.960
Kronvildtforvaltning, bestandsundersøgelser mv.	453.775					453.775		453.775
Bestandstællinger af flagermus i Mønsted	749.338						749.338	749.338
Projektrunde 2021 tilsagn	7.558.989					7.558.989		7.558.989
Reservation DTU projekt vedr. PFOS/ PFAS	250.000					250.000		250.000
Forøgelse af tilskudsordning Småsøer og Vandhuller	500.000					500.000		500.000
Forskning & udvikling i alt	27.931.315							27.931.315
								-5.056.685
4. Jagt- og vildtforvaltning NST								
Løn administration af jagt og vildtforvaltningsloven jf samarbejdsaftale	12.371.735			8.660.214	2.474.347	1.237.173		12.371.735
Løn reservatopsyn (reservatopsynsmænd)	872.809					872.809		872.809
Adm. af vildtforvaltningslov generelt - øvrige driftsudgifter	315.636	315.636						315.636
Rådgivning og adm. vildtskader (herunder vildtafværgemidler)	18.643	18.643						18.643
Drift og administration af vildtreservater ex. løn til opsynsmænd	1.882.106					1.882.106		1.882.106
Afholdelse af de obligatoriske jagtpøver - øvrig drift. Løn under opgave 412400	1.756.339				1.756.339			1.756.339
Afholdelse af buejagtpøver - øvrig drift. Løn under opgave 412400	57.028				57.028			57.028
Nyjægerjagter - lønudgifter. Budget 50 jagter i 2022	480.258				480.258			480.258
Nyjægerjagter - øvrige udgifter. Budget 50 jagter i 2022	195.302				195.302			195.302
Jagt og vildtforvaltning NST	17.949.856							17.949.856
TRYG jagtansvarsforsikring	4.822.754				4.822.754			4.822.754

Regnskab 2022						
Budgettal opgivet i mio. kr. og i %						
Lovadministration 1)	Jagttegnsadministration 2)	Jagtviden, jagtrådgivning og vidensformidling 3)	Prøver, jægeruddannelse og jagtudøvelse 4)	Arts- og naturforvaltning 5)	Forskning, udvikling og rådgivning 6)	TOTAL
Udgifter						
6.677.688	16.507.701	10.758.739	19.900.132	53.654.104	12.759.338	120.257.702
5,6%	13,7%	8,9%	16,5%	44,6%	10,6%	100%
19,3%						
Indtægter i alt						-120.222.762
Nettoresultat						34.940
Nettokrav iflg. Finanslov 2022						-5.900.000
Forbrug af opsparing						5.934.940

Udgifter

	Endeligt regnskab	Aktuelt budget
TRYG jagtansvarsforsikring	4.822.754	4.822.754

6. Jagttegnsudstedelse

Administration jagttegnsteam - lønudgift	3.526.902	3.526.902			3.526.902
Porto, E-boks, ekspeditionsgebyrer, betalingsservice, PBS og andre forsendelsesomkostninger	985.954	985.954			985.954
Jagtportal - løbende udvikling mv.	2.700.000	1.080.000	810.000	810.000	2.700.000
Jagtportal - basisdrift	5.625.737	4.050.531	1.125.147	450.059	5.625.737
Jagtportal udbud - øvrig drift	3.300.498	3.300.498			3.300.498
Digitalt Jagttegn afskrivninger + drift	1.937.710	1.937.710			1.937.710
Digitalt Jagttegn videreudvikling	500.000	500.000			500.000
Riffelprøveafholdelse - betaling iht. aftale med DJ	623.308		623.308		623.308
Haglprøveafholdelse - betaling iht. aftale med DJ	917.402		917.402		917.402
Administration - jagtprøve og buejagtprøve	1.126.106	1.126.106			1.126.106
Jagttegnsudstedelse i alt	21.243.617				21.243.617

7. Tilskud til organisationer

Tilskud medlemsblad Stående Jagthunde i Danmark	102.500	102.500			102.500
Tilskud medlemsblad DOF 'DOFT bladet'	75.000	75.000			75.000
Tilskud øvrige organisationer	1.500.000	1.500.000			1.500.000
Tilskud til organisationer i alt	1.677.500				1.677.500

8. Vildtplejeforanstaltning , decentralt

Plant for vildtet - tilskud	1.485.467		1.485.467		1.485.467
Plant for vildtet (timer)	606.827		606.827		606.827
Tilskud til ulvesikre hegn	66.406		66.406		66.406
Vildtplejeforanstaltninger tilskud	2.158.700				2.158.700

9. Anlæg & byggeprojekter

Skydebanepulje	1.872.234	1.872.234			1.872.234
Anlæg & byggeprojekter i alt	1.872.234				1.872.234

10. Naturforvaltning

Skovrejsning, jagtprojekter, tilskud til småsøer og vandhuller	17.200.000		17.200.000		17.200.000
Naturforvaltning i alt	17.200.000				17.200.000

Udgifter i alt	120.257.702				120.257.702
----------------	-------------	--	--	--	-------------

Indtægter

Indtægter jagttegnsbudget 2022			
Jagttegnsafgift	-112.096.819	-112.096.819	-112.096.819
Gebyr jagtprøve	-2.152.329	-2.152.329	-2.152.329
Gebyr riffelprøve	-339.525	-339.525	-339.525
Gebyr haglskydeprøve	-707.400	-707.400	-707.400
Gebyr buejagtprøve	-335.340	-335.340	-335.340
Øvrige indtægter	-108.013	-108.013	-108.013
TRYG Bonus		0	0
Indbetalt forsikringspræmie	-4.483.336	Indregnes i indtægtsgrundlag men ikke i %-fordeling	-4.483.336
Indtægter i alt	-120.222.762		-120.222.762

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 2. februar 2023

Bilag 2022-04-16 (eftersendes)

Emne: Etik og jagt

Indstilling: Til orientering

Resume:

Rådet skal drøfte rammerne for arbejdet med etik og jagt.

Bilag:

2022-04-16 Ramme for Vildtforvaltningsrådets drøftelse af etik og jagt

RAMME FOR VILDTFORVALTNINGSRÅDETS DRØFTELSE AF **ETIK OG JAGT**.

“Lov om jagt og vildtforvaltning, §1, stk. 1, 3): at regulere jagten således at den sker efter økologiske og etiske principper.....

Et flertal i befolkningen accepterer jagt på to præmisser:

- at det nedlagte vildt anvendes og
- at nedlæggelsen af vildtet påfører mindst mulig lidelse for dyret.

I Danmark er der grundlæggende en folkelig opbakning til jagt, fordi jagtens præmisser er i fokus. I nogle andre europæiske lande er der sket en reduktion i jagtudøvelsen på grund af en vigende folkelig accept.

Vildtforvaltningsrådet er opmærksom på, at opbakningen til jagtudøvelsen fastholdes og gerne styrkes. Det er derfor vigtigt at eventuelle ændringer i samfundets opfattelse af etik i relation til udøvelsen af jagt svarer til selve jagtudøvelsen.

Derfor har et enigt Vildtforvaltningsråd besluttet at tage en grundig diskussion heraf.

Det er Rådets ambition, at tage denne grundige diskussion om etiske problemstillinger - som i dag og forventeligt fremover - vil være af betydning for en fortsat opbakning til jagt i Danmark.

Resultatet af en sådan diskussion må gerne være både visionær og gennemsigtig.

Vildtforvaltningsrådet indledte sine drøftelser om etik og jagt i forbindelse med Rådets ordinære møde i Ry i september 2022, hvor 8 af Rådets 9 medlemmer deltog i drøftelsen.

Drøftelserne tog afsæt i en workshop faciliteret af Aarhus Universitet.

Workshoppen tog udgangspunkt i fem på forhånd udarbejdede temaer.

De blev behandlet i en fælles brainstorm, der identificerede de elementer, som Rådet opfattede som potentielle barrierer for en fremtidig folkelig opbakning. Efterfølgende var det meningen at formulere mulige visionære alternativer og forslag til de identificerede udfordringer og problemer, men vi endte med at tage begge faser af en omgang.

Alle udsagn på workshoppen blev dokumenteret i stikord på ophængt papir synligt for Rådets medlemmer.

I begge faser fik hver deltager et antal stemmer, som kunne sættes på de stikord medlemmerne fandt vigtigst.

Efterfølgende har Rådets medlemmer arbejdet med resultatet af workshoppen og har i en fælles drøftelse konkluderet, at man over de næste par år ønsker at arbejde med følgende konkrete temaer (vilkårlig rækkefølge):

- fodring
- hegn
- udsætning
- faunakriminalitet
- konkrete jagtpraksisser
- jagtetiske regler

Arbejdet med temaerne kan ske i selve Rådet, eller i nye nedsatte udvalg eller i allerede eksisterende udvalg, idet der allerede har været igangsat et arbejde med nogle af temaerne.

Arbejdet kan beriges ved inddragelse af eksterne parter.

Det forventes at hvert færdigt bearbejdet tema vil blive beskrevet i et notat, der rummer en udtalelse/anbefaling fra Rådet.

Afslutningsvist er det vigtigt at pointere, at etik indgår som et dynamisk element i samfundets kontinuerlige forandringsprocesser. Etikken og jagten er ingen undtagelse og derfor påtager Rådet sig en fremadrettet opgave, der udfordrer praksis og vil byde op til en fortsættelse også når Rådet har været igennem de seks valgte temaer.

{Her kan indsættes Hans Peter Hansens illustration ???}

Vildtforvaltningsrådet

Møde den 2. februar 2023

Bilag 2022-04-17

Emne: Kommende møder

Indstilling: Til drøftelse

Resume:

- *Mandag den 20. marts 2023 (København)*
- *Tirsdag den 6. juni 2023 (Odense)*
- *Torsdag og fredag den 28.-29. september 2023 (land)*
- *Onsdag den 13. december 2023 (København)*

Bilag:

2022-04-17 Mødematrix VFR 2019-2022

Mødematrix for
Vildtforvaltnings
rådet

23. november 2020

Emne	2021				2022				2023			
	Marts	Juni	September	December	Marts	Juni	September	December	Marts	Juni	September	December
Jagttider	Jagttidsrap port + skadevold ende vildt	Jagttidsra pport + skadevold ende vildt	Jagttidsrap port + skadevold ende vildt	Jagttidsrap port + skadevold ende vildt	Evaluering på jagttidsfor handlinge rne			x				
Jagttegnsmidler til naturforvaltning								x				
Ulv	Forvaltings plan							x				

[illegible]

Rovpattedyr							x					
Rovfulgle				x								
Reservatgruppe				x			x					
Skarv		Forvaltnin gsplan										
Vildtudbyttestatistik/ VILREG	x		x				x			(x)	(x)	
Vildtreservater				Drøftelse om udtalelse vedr. vildtreserv at ved Omø			x					
Bekendtgørelse om jagt med rovfugle				x	x		x		x			
Biodiversitet vs klimaforandringer					x							
Opsamling på Finlands- tur					x							
Buejagt på større hjortevildt								x				
Odder						x						
Jagt og etik							x	x				

